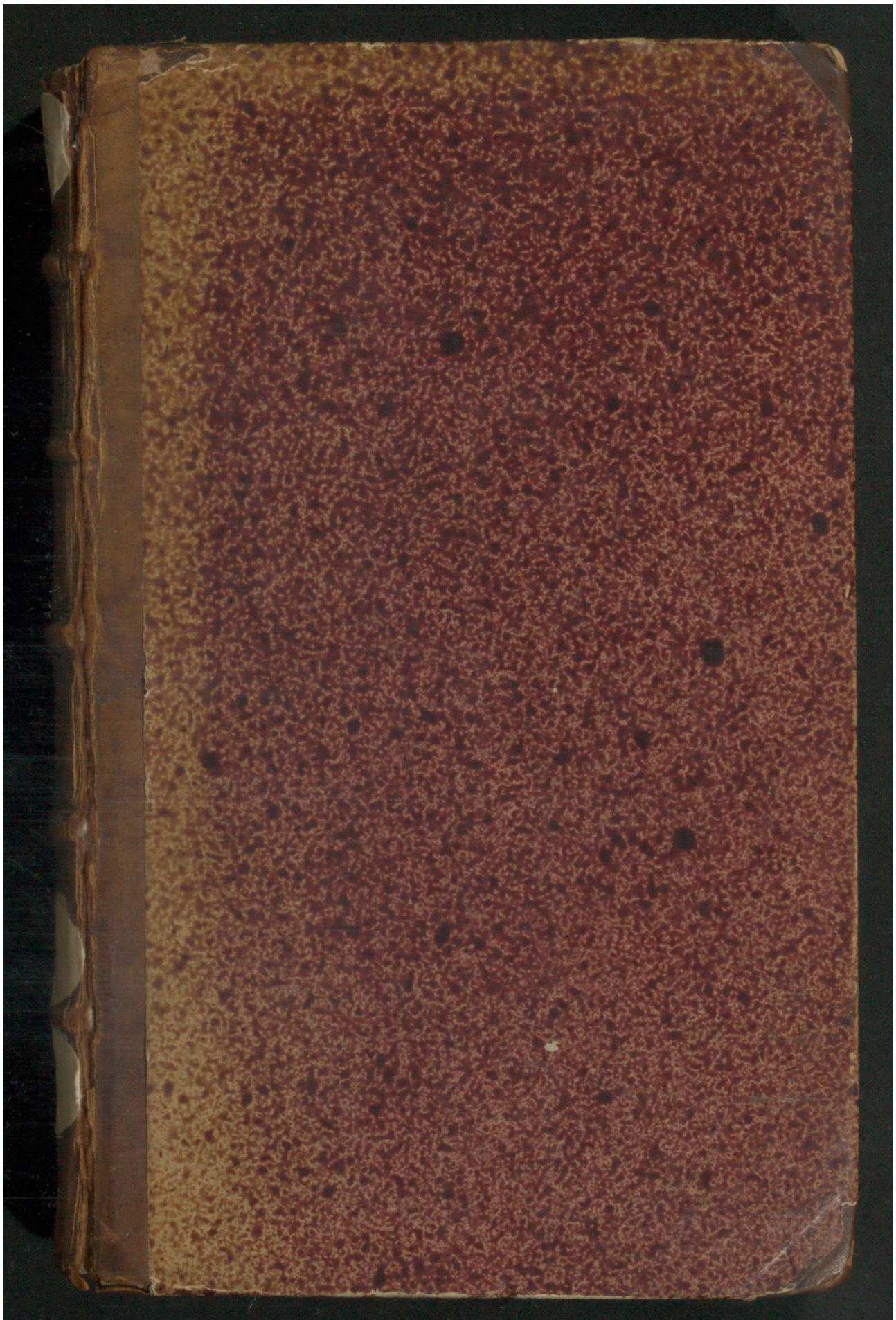

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

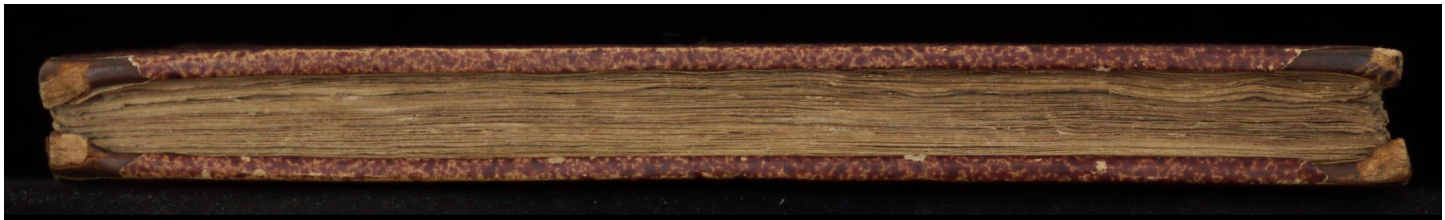

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

complet
177
29
C 19

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

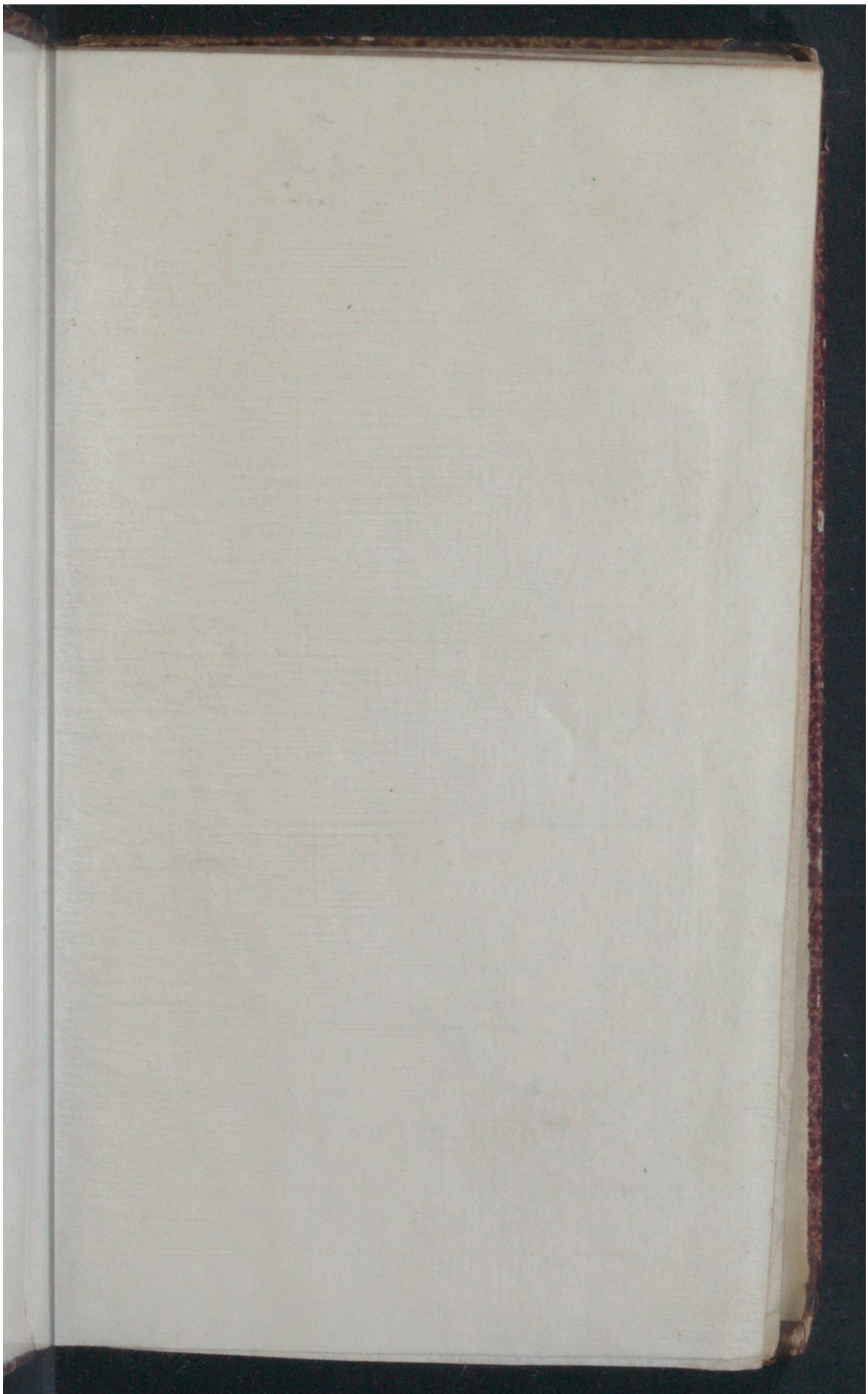

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

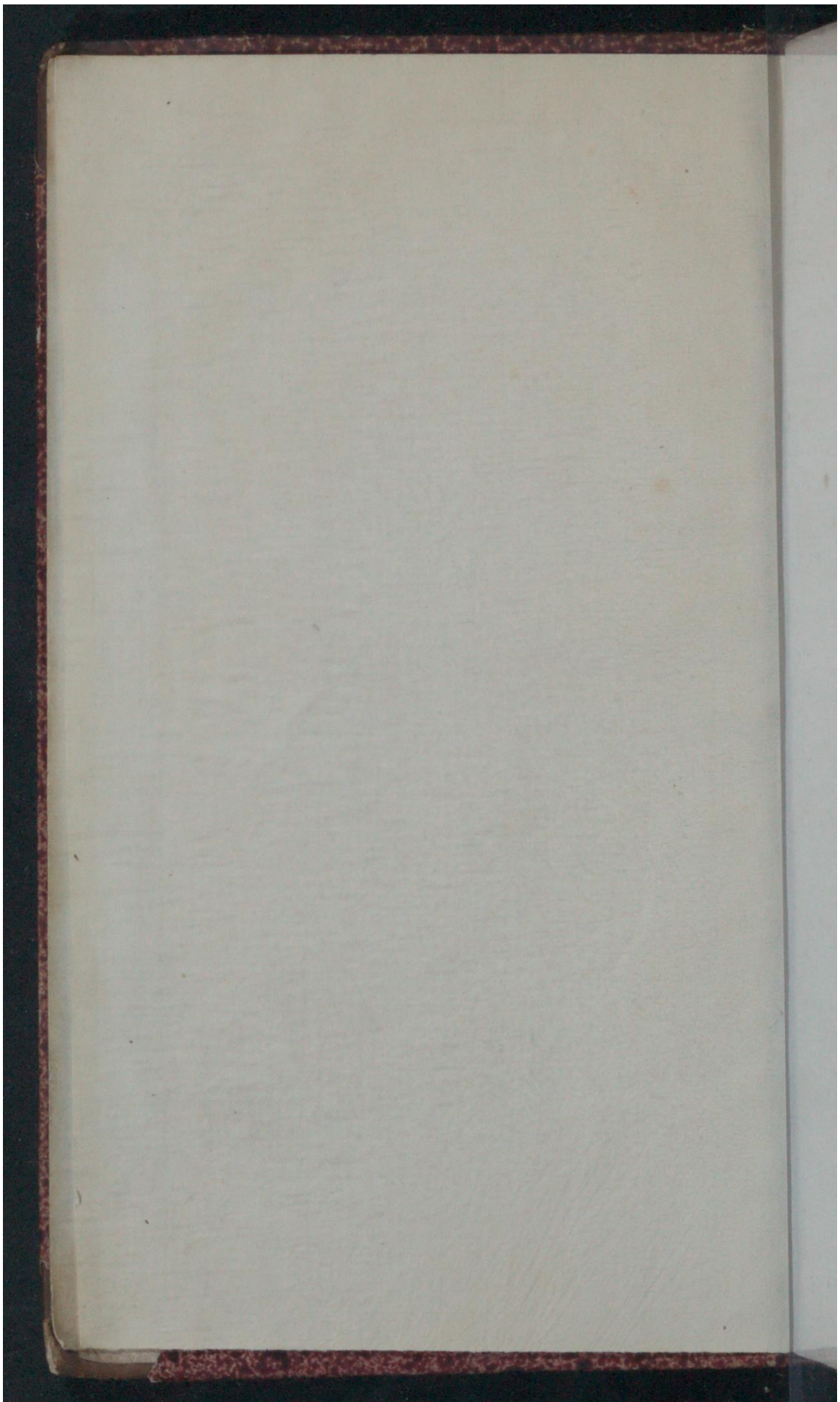

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

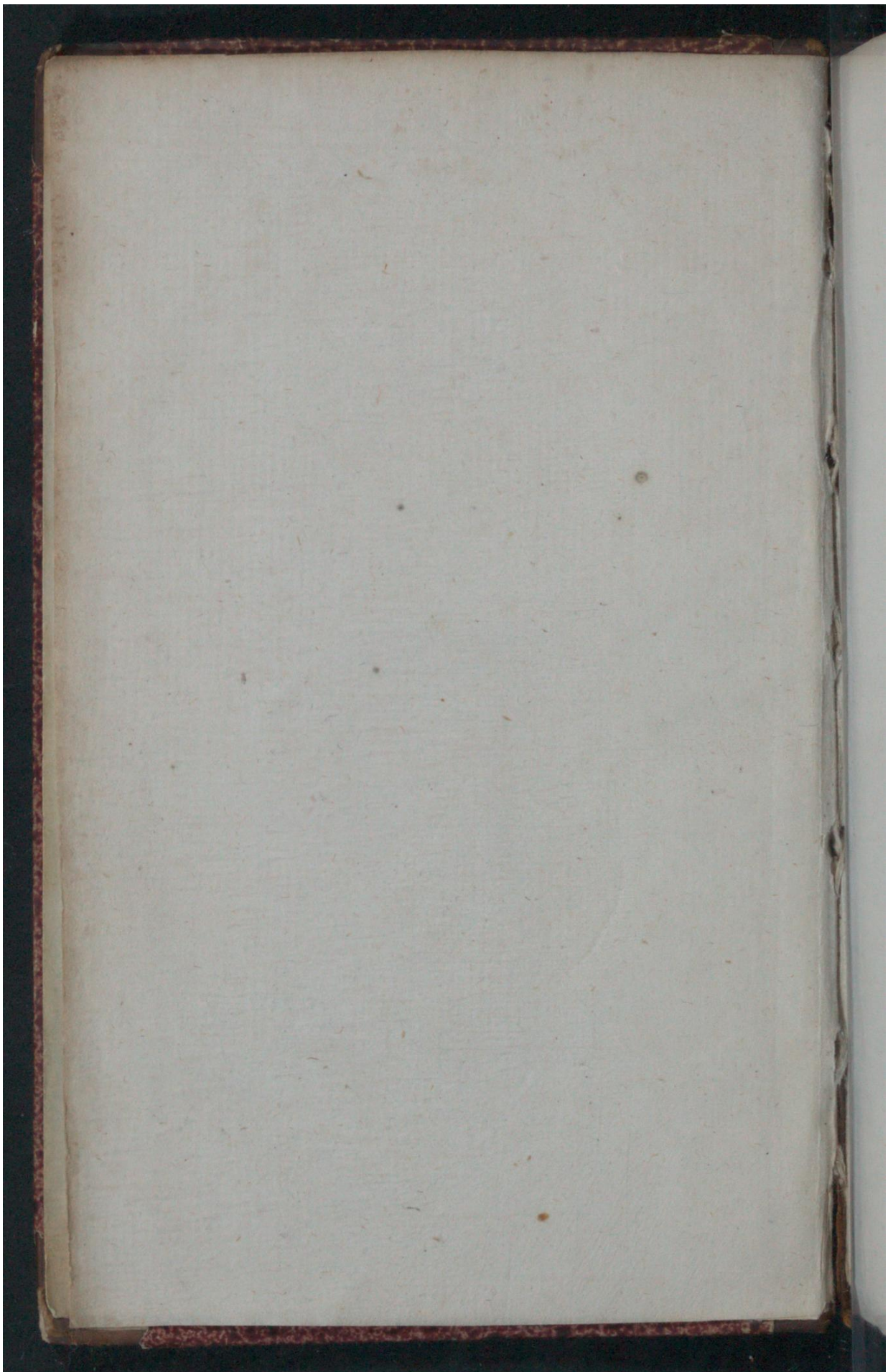

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

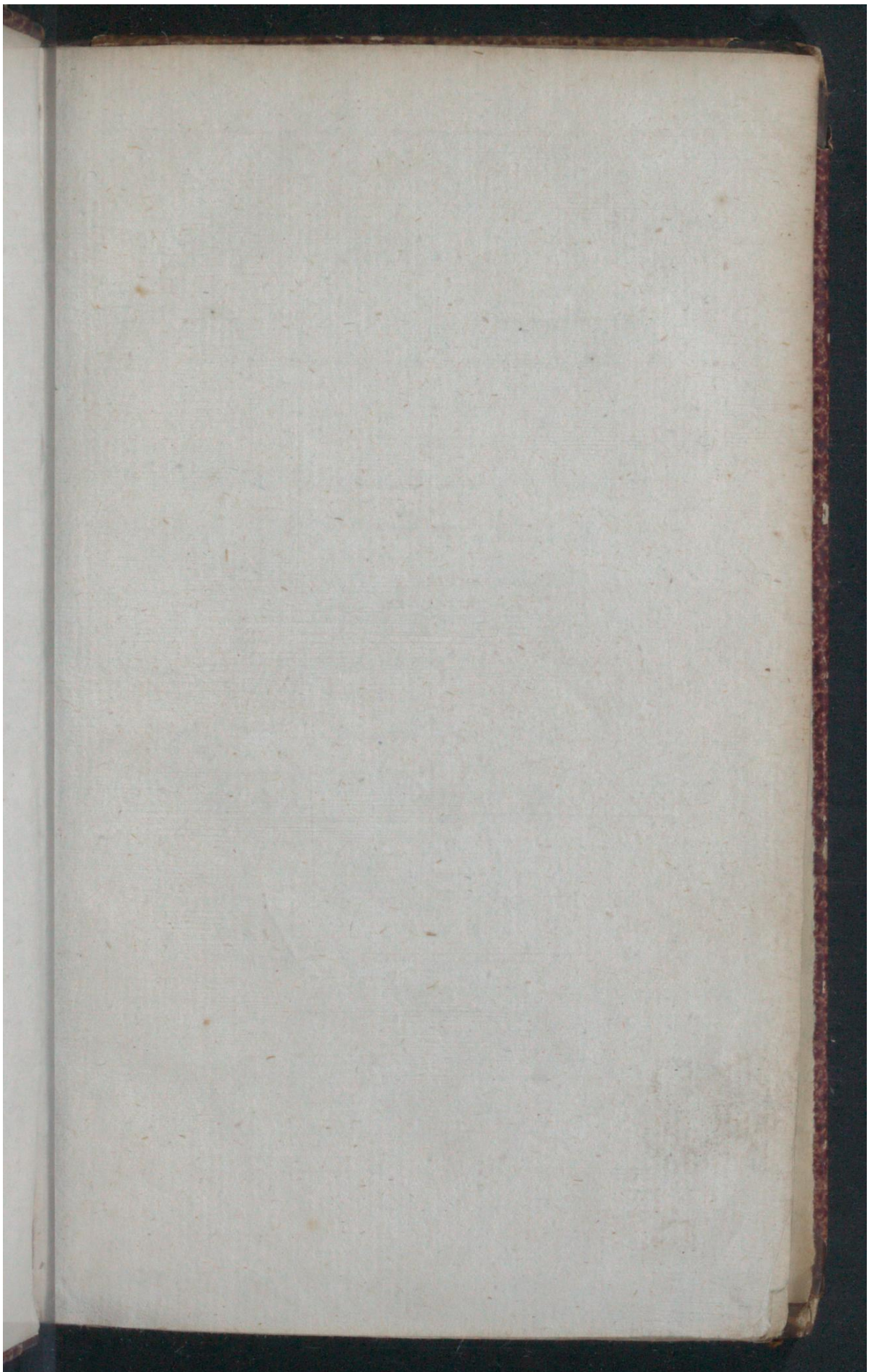

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

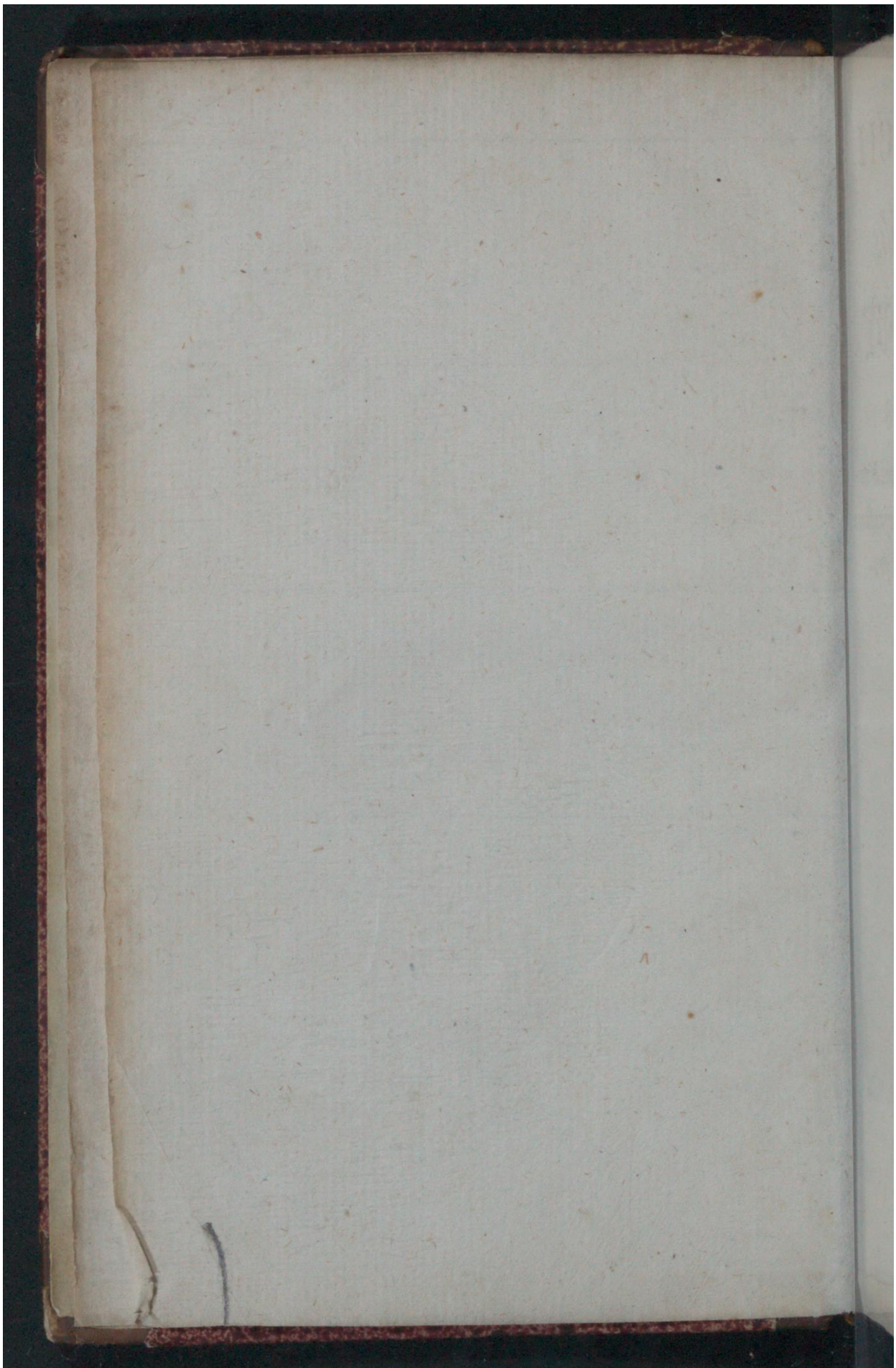

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

P. J. BERONICII

Poëtæ incomparabilis

QUÆ EXTANT.

P. RABUS

Recenſuit, & Georgarchontomachiæ notas addidit, inſertis Anonymi cujusdam commentariolis, quibus nomina propria & difficiliora quædam explicantur.

ROTERODAMI,
Apud PETRUM vander SLAART,
Bibliopolam ad inſigne Ciceronis.
cIↃ Ic c xc I.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

495923

DE

Weergalooze Dichter

P. J. BERONICIUS,

TEN DEELE

Voor de Nederduitsche

VERTAALT,

Met een byvoegsel in de voorreden van's mans leven,

DOOR

P. RABUS.

Te ROTTERDAM,
By PIETER vander SLAART,
Boekverkooper in Cicero, 1691.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

VIRIS PATRICIIS

D°. JACOBO VISCH. J.C.
Civitati Roterodamensi a Secretis.

Ejusque Cognatis

D°. GUILJELMO PRINS. J.C.

ET

D°. ADRIANO PRINS. J.C.

Fratribus germanis,

has suas in Beronicii poemata
lucubratiunculas

L. M. Q. D. D.

PETRUS RABUS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

PETRUS RABUS
LECTORI S. P. D.

QVi antehac paucis Batavis & Zelandis notus fuit αὐθέντης auctor Georgarchontomachiæ, nunc mea cura in lucem prodit palam professus nomen suum BERONICIUS poeta. Eum incomparabilem a me in inscriptione hujus libelli dictum non miraberis, lector, ubi scies, nihil unquam ab eo profectum esse, nisi ex tempore, tantaque pronunciandi celeritate, ut nullam aliam ob causam plurima ac rarissima ejus poemata desiderentur, quam quod eum, ubi instinctu poetico percitus versus suos recitaret, scribendo vix aliquis potuerit assequi. Testantur, quotquot eum Græce, Latine, vel Gallice, torrentis instar, in carmina prorumpentem præsentes audivere. Quare si quis in singulis versibus, prioris præsertim libelli, gravitatem Virgilianam quærat, is haud satis mihi perspicere videtur auctoris mentem, nec in ea sales & elegantias, quibus scatet in materia quam tractat faceta, & quibus utitur, non sine felicissima imitatione veterum poetarum, quorum scripta pleraque etiam memoriter cognovisse dicitur.

Exhibentur hic tibi Georgarchontomachiæ, sive expugnatæ Messopolis, libri duo, cum poematis quinque, satyra una, & uno epigrammate. Hæc sunt quæ in manus meas pervenerunt; nullis aliis, quod sciam, tanti viri scriptis, uti modo dixi, extantibus. Ego, quod in me fuit, diligenter ea recensui, prioresque libros duos uberioribus notis illustravi; expositis nominibus propriis, aliisque difficilioribus ex M S. cujusdam anony-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

anonymi, viri, uti ego opinor, Zelandi, qui totius rei gestæ gnarus actores, eleganti a BERONICIO *periphrasi, aut Græce expressos, in scenam producit detracta persona. Pauca tamen videbis nomina, quæ neque in notis, neque in versione mea Belgica exponere volui, quamvis ea ab anonymo satis enarrata haberem, ne forte quempiam offenderem. Parvi etiam interest lectoris, opinor, quam personam gerant Octoviri, vix cuiquam fere nisi Zelandorum nonnullis noti. Neque enim fabula est, sed historia vera; ne quis hanc* BERONICII *Georgarchontomachiam alteram quandam βατραχομυομαχίαν putet. Vivunt hoc tempore, quibus atrocis belli memoria nondum excidit animo. Quo majorem fidem adhibendam censeo huic auctori, testi oculato, cui notæ fuerunt*

——— ——— irarum causæ, sævique dolores,

& qui proinde se αὐτόπτην vere dicit.

Vitam hominis, quum magna de eo memorandi sit copia, conscribere in animum jam induxeram, sed mutavi consilium, & lectori curioso satis me facturum putavi verbis Antonii Borremansii, viri literati, & immatura morte ante aliquot annos abrepti: qui in variis suis lectionibus jucundam historiolam de Berenicio, atque ejus vita refert. Eam in fine hujus libelli verbo tenus descriptam adjecimus. Ne autem dubites, an posteriorum carminum epicorum verus auctor sit BERONICIUS, *sis certus me ea describenda curasse è prototypis Medioburgi antehac editis. Duo ex iis Principi Arausionensium dicata typis Henrici Fabri ex-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

preſſa fuerunt, & tria alia prodierunt ex officina Thomæ Berry. Satyram manu exaratam habeo, adſcripto auctoris nomine. Fateor duo illa priora ſub alieno nomine prodiiſſe, ſed hoc in gratiam ejus viri factum teſtantur hujus negotii conſcii, & ſtilus ipſe ſatis evincit. Carmen in obitum Michaelidæ præ ſe fert auctoris nomen hiſce literis, P.J.B., ſed poſteriora duo habent P. J. BERONICIUS, *non* Berenicius, *ut in Borremanſio legitur. Hæc te monitum volui, lector. Vale. Roterodami poſtridie Nonar: Jul:* ↄIↃ IↃ C XCI.

PIE-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

PIETER RABUS

Aan den Lezer.

IK geve den Nederlanderen te lezen de vaarzen van eenen ongelukkiggeſtorvene, die hem zelven in zijn leven BERONICIUS noemde. Toen ik, op't verzoek van liefhebbers, de moeite nam van zijn Latijnſch werkje *der Boeren- en Overheids Strijd* te overzien, en met kantteekeningen te verlichten, ſmaakte my die arbeid zoo, dat ze veel eer voor een verpoozing van zwaarder boekoeffeningen, als letterploegen verſtrekte. Waarom ik, op 't aanhouden van een mijner bekende, te gewilliger toetrad tot de overzetting, welke ik hope aan alle Hollandſche kenners van dichtſtijl, en vermakelijke ſtoffe te zullen behagen. Voor de Duitſchen valt hier te lezen deze mijne voorreden, en de vertaalde *beſchrijving van een krijgstogt der boeren tegen hunne Overheden*, of *het innemen van de Stad Middelburg in Zeeland door de boeren in't jaar* 1672. met nog *een puntdicht, of grafſchrift*, waar van hier na breeder. D'andere gedichten, welke ik niet hebbe willen vertalen, zijn alleen voor de taalkundigen, te weten; twee op de komſt van den Prins van Oranje te Vliſſingen, een op 't overlijden van Dr. Michielſe, een op 't gezantſchap van den Heer de Groot, nog een op't Borgermeeſterſchap van den Heere D. A. Borſſele vander

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Hooge, en laatſtelijk een hekeldicht op zekeren Profeſſor.

Meer ſchriften van dezen Poët zijn my niet ter hand gekomen: dog by aldien iemand nog iets anders onder zig mocht hebben, hy zal my, en alle de genen die *Beronicius* in achtinge houden, verplichten, als 't hem gelieven zal ons die te willen mededeelen, om in tijd en wijle een tweeden druk daar mede te verrijken. My is bericht, dat 'er geen buiten deze te vinden zijn. De reden is, om dat *Beronicius* (zijnde geweeſt de allerverwonderlijkſte dichter, van wien ooit menſchen hoorden) gewoon was, al wat hy dichte, niet op te ſchrijven, maar uit de vuiſt wech, na een korte bedenkinge, uit te ſpreken, 't welk, als 't aan 't gaan was, met zulk een vaardigheid geſchiede, dat de vlugſte ſchrijver hem zelden in alles konde achtervolgen, en dus quamen vele treffelijke vaarzen niet onder den man. Hieromme noeme ik hem op het tijtelblad *den onvergelijkelijken of weêrgadeloozen dichter*. En om dat ik'er in mijne Latijnſche voorreden reden van geve, dunkt my, dat ik dezelve den Hollandſche ongeletterden ook niet kan onthouden. De koddigbeſchrevene inval der Walcherſe boeren in Middelburg is in dat ſchrikjaar 1672 waarlijk geſchied. Dat weten de Zeeuwen beſt. Zulx deze hiſtorie niet voor een verzierſel, maar waarachtige geſchiedeniſſe moet gehouden worden. Namen en toenamen ſtaan uitgedrukt: hoewel ik ſommige, waar aan u, lezer, niet veel gelegen was, om wichtige oorzaken hebbe uitgelaten.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

aten. Die 't Latijn verſtaan konnen van den rechten kern en't pit der zaken (dat bekenne ik) zelf door mijne kantteekeningen, beter oordeelen als een blattert, maar echter zal hem geen duiſterheid voorkomen. 'K hebbe het met onbedwongen trant laten afloopen. Niemand zy zoo onbeleefd, dat hy van een vertaler de oorſpronkelijke aardigheid des Schrijvers afeiſſe. Een taalkundige weet dat dit ondoenlijk is. Dog dit zy u hier genoeg van. Nu voegde 't ook, lezer, dat gy wiſt wie, en hoedanig een quant deze *Beronicius* is geweeſt. En ik wenſte dat ik het al beſchreven had, maar ik zie wel, dat gy het uit deze voorreden niet weten zult, voor al eer ik nog een half uer ſchrijvens voor u ten beſten geve. 'K hadde het ook gedagt in 't Latijn te doen, maar ik ſpaarde die moeite, om dat het meeſte, dat my van zijn leven bekend was, geſchreven ſtaat in zeker Latijns boek, genaamt *Verſcheide leſſen van Antoni Borremans.* Deze, een geletterd man, in't beſt van zijn leven geſtorven, verteld ons aldaar in't zesde hoofddeel een vermakelijke hiſtorie van onzen poët, en met eenen eenige aanmerkelijke byzonderheden van zijn leven, die my dachten den lezer te konnen voldoen, in plaats van de beſchrijvinge die ik nog zoude moeten gaan opſtellen. Daarom hebbe ik de woorden van denzelven Borremans achter het Latijn geſtelt, en daar konnen de taalkenners 't gros van des mans leven gaan nazien. En hoewel ik altans geen luſt hebbe omme gemelden Borremans woorden alhier ten uwen dienſte ſtiptelijk een voor een te vertalen, want ik mag

mijn

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

mijn hoofd met al dat overzetten niet breken, zal ik u echter rompslomp den ganschen ommeslag van de zaken, die aldaar verhandelt worden, met Duitse woorden verklaren.

Hy vertelt dan, dat toen ter tijd ontrent voor twee jaren (het boek van Borremans is t'Amsterdam by Boom gedrukt, in 't jaar 1676, en hier uit kan elk rekening maken) de poët Antonides, daar na in den jare 1684 overleden, in Zeeland was, en aldaar geraakte in't gezelschap van zekere heerezoon, die wonderlijk wist op te geven van de vaardigheid, en ongelooffelijke geheugenisse van dezen zijnen meester * *Beronicius*. Antonides, en andere, die daar tegenwoordig waren, kregen strax lust om zulk eenen gauwert te zien, en vermogten zoo veel, dat die quant ontboden wierd. Let op: nu zult gy hem haast zien en hooren. Flux komt'er aanstappen een klein, zwart, rond-dik ventje, naauwelijks een kleed aan't gat hebbende, gelijk een schobbejak: maar als men hem wat nader bezag, blonk iets ongemeens en verhevens in zijn wezen. Ernsthaftigheid, en ik weet niet welke een byzondere majesteit was in zijn trony. Zijn oogen glimden als kolen vyers, en men bespeurde in zijn armen en beenen een wondere en onophoudelijke gezwindheid. Elk keek hem even gretig

* *Borremans zegt overal* Berenicius, *maar ik hebbe in de gedichten, te Middelburg by Thomas Berry gedrukt, den naam bevonden* P. I. Beronicius.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

ig aan, groete, en vraagde hem *of 't waar was, at zy uit zijnen leerling hadden gehoort. Waar?* eide dat zeldſame maakſel, *ja, 't is alles zeer waar-chtig.* En als zy daar op antwoorden, dat zulke lingen by hen zoo lichtelijk geen geloof verdienden, vierd de man gramſtuerig, en ſchold hen alle lus-ig uit, zeggende, *dat ze maar een deel beeſten en zels waren.* Hy hadde toen ter tijd, hoewel 't hem vel meer overquam, om het recht uit na den da-gelijkſen trant te zeggen, juiſt een bekertje te veel geſtort, en dit was de reden, dat hy wakker voor noeshaan ſpeelde, ſnorkende op de wonderbaarlij-ke vlugheid van zijn geeſt, en hoe dat hy uit de vuiſt vech alle ſoort van vaarzen konde maken. Maar de gene, aan welken hy dit vertelde, oordeelden dat zy een razenden Roeland zagen, uit wien de wijn ſprak. Waar op hy begint te vertellen; *hoe dat hy le man was, die het groot woordboek van Kalepinus met achthondert woorden had vermeerdert. Hoe dat hy allerley zaken, die hy maar eens gehoort had, p ſtaande voet in zuivere vaarzen kon ſtellen: n eindelijk, hoe dat hy menigmaal de wekelijkſe kouranten zoo vliegens, ſtaande en gaande, in Griek-e of Latijnſe dichtmaat hadde overgezet.* Dog als niemand dit zeggen voor Euangely hield, liep net ventje, als bezeten, ten huize uit, met vloe-ken, en ſakeren. 's Anderen dags was 't zelve ge-zelſchap te Middelburg in de vermaardſte herberg weer by eengekomen, om gezamentlijk het mid-dagmaal te houden. Aldaar, gelijk het gemeen-lijk onder een glaasje gebeurt, begon men over

tafel

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

tafel hier en daar van te praten, en ten leſte van Staats- en Lands-zaken: byzonderlijk van de Zeeſlag, in welke toen weinig tijds te voren de Hollanders en Zeeuwen wakker tegen de Engelſchen hadden gevogten. Onder anderen was 'er geſneuvelt Hopman *de Haze*, een Zeeuws Zeeheld, op wien Antonides dit fraje graffchrift had gemaakt.

DE HAZE, *een fiere Leeuw, in 't Britſe zeegevegt,*
Stond pal in 't midden der gepreſte waterhonden,
Tot hem een kogel heeft voor uit na God gezonden,
Om wraak te vordren van 't geſchonde waterregt.
Sta vremdeling! en zeg, tot glory van de Zeeuwen,
Dat hier DE HAZEN *zelfs veranderen in Leeuwen.*

't Was nauwelijks op 't papier gezet, of *Beronicius* komt met zijn leerling in de kamer, waar in dit geſchiede. Hy verontſchuldigt zig wegens het gene hy daags te voren had gepleegt, en verzoekt, dat zy alles wat hy toen dronken gezegt had ten beſte wilden nemen. Maar met een begint hy weer te praten van zijn vlugge dichtgeeſt, en bied hem zelven aan, om een

proef

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

proef van de zake te geven, zoo ze luſt hebben, om die te zien en hooren.

Weshalven als zy bevonden, dat hy nuchteren ophaalde, 't gene hy dronken geroemt had, namen zy voor, hem te polſſen, en te onderſtaan, of zijn zeggen waar was. 't Quam net van pas, dat Antonides hem zijn vaars liet zien, en zijn oordeel daar over vraagde. *Beronicius* las, en herlas het. Hy prees 't ook zeer, en ſprak; *wat let me, dat ik het zelve zoo aanſtonds niet in 't Latijn zette?* zy zagen hem met verwondering aan, prikkelden zijn edelmoedigheid met ſporen, en zeiden; *ſa! braaf, laat ons zien, wat gy doen kunt.* Ondertuſſen word het ventje vinnig, en ontzet in zijn wezen. Hy beefde van 't hoofd tot de voeten, als of hy van Apol bezeten was. Evenwel, eer hy aan 't werk zoude gaan, vraagde hy de beduidenis van eenige Neerduitſe woorden, welke hy niet genoeg verſtond, gelijk als de kracht van het woord *Pal*, en verzogt dat hy den naam van den Scheepsoverſte *de Haze*, waar in de kneep van het geheele puntdicht beſtond, met d'een of d'ander omſchrijvinge mogt verklaren, dewijl anderſints die aardigheid in 't Latijn niet te zeggen was. Zy zeiden, dat hy daar gelijk in had, en de woorden vielen hen nog niet ten vollen uit den mond, of hy riep; *'k heb 't al gevonden, 'k zal hem* DASYPUS *heten: want dat woord beteekent zeer krachtig een dier, dat ruige pooten heeft, en word ook by de Grieken voor een haas genomen. Hey ſa! leeſt my*

twee

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

twee regels gelijk voor, 'k zal d'er u Latijn van maken. Daar op begint de Heer Buizero, ook een poët, die in 't gezelschap was, op te lezen, en *Beronicius* berste op staande voet uit in deze deftige vaarzen.

Egregia DASYPUS *referens virtute leonem*
In bello, adversus Britonas super æquora gesto,
Impavidus pelago stetit, aggrediente molossum
Agmine, quem tandem glans ferrea misit ad astra,
Vindictæ cupidum violato jure profundi.
Advena, quisquis ades, Zelandæ encomia gentis
Ista refer; lepores demta quod pelle leonem
Assumant, nostro quotquot versantur in orbe.

Die Latijnsche dichtery kent, kan oordeelen of ze goed zijn.

Als de poët dus gesproken had, begon hy te lachen dat het schaterde, en stak, uit scherts, beide de vingeren voor uit, foppende quansuis de aanschouwers, om dat hy, tegen hunne verwagtinge, zig zoo braaf gequeten had. Niemand was'er die deze wakkerheid niet ten hoogsten prees: en *Beronicius* geraakte door dat prijzen zoo fraay in zijn nopjes, dat hy lust kreeg om 't zelve, dat hy in't Latijn zoo gelukkig gedaan had, ook in't Grieks te bezoeken.

Zoo veel doet de glorie. o Wonderlijke, en nooitgehoorde vaardigheid des verstands! hy krouwt twee

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

twee of driemaal zijn kop, sterk met zijn vyerige oogen tegen de aarde aanziende, en strax, zonder te vertoeven, berst hy onophoudelijk uit, en zegt het zelve puntdicht op in Griekse vaarzen, roepende; *daar is 't in 't Grieks.* Elk ontzettede zig over dit werk. Maar hy, zijn dingen weer zoo braaf verricht hebbende, begon andermaal voor satyr te spelen, en kon zig in den tijd van een quartieruurs van grimlachen, schateren, en schertzen niet onthouden. 't Is te jammeren dat wy het Grieks moeten missen, om geene andere reden, als om dat hy 't al te vaardig uitsprak, eer 't iemand konde naschrijven.

't Is zeker, dat Johan Frederik Gymnich, toen ter tijd Professor der Griekse taal te Duisburg, die aldaar tegenwoordig de woorden aanhoorde, het Grieks nog fraeyer oordeelde te zijn als het Latijn. Daarna toetsten zy *Beronicius* op verscheide wijzen, dog hy gaf altijd zulke preuven van zijn geleerdheid, dat alle, die het aanhoorden, daar over verbaast wierden.

Al zegt het Borremans niet, ik zal voor u, lezer, niet verzwijgen, dat my dikwils verhaalt is. Sommige lichtgeloovige, en zotten, welke, al wat ze niet begrijpen konnen, duivelery noemen, darden wel zeggen, dat hy met den duivel omging, even of ook de geleerdheid en taalkunde [welke ik begrijpe een gave van den Almachtigen God te zijn] den mensch door den duivel konde bygezet worden. Maar hoe dul dit gevoelen is,

 word

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

word den Nederlanderen bewezen door den rechteerwaardigen en hooggeleerden Leeraar der Amſterdamſche Gereformeerde Kerke, den Heere Balthazar Bekker, in zijn doorluchtig boek *de Betooverde Weereld*, een werk vol wijsheid, en geleerdheid, zullende ook, zoo ik hope, gevolgt worden van een dergelijk Latijns des Heeren Antony van Dale, die zoo bondig van de Orakelen der Heidenen heeft geſchreven. Maar laat ons tot onzen *Beronicius* wederkeeren. Hy ſprak velerhande talen zoo eigenaardig, als of yder derzelve zijne moedertale was, voornamentlijk de Italiaanſche, Franſche, en Engelſche. Wat de Latijnſche betreft, men zegt dat de vermaarde Letterkenner Johan Frederik Gronovius ſomtijds ſchroomde met hem Latijn te ſpreken. Maar 't Grieks lag hem, boven alle andere talen, aan 't hart. Grieks was zijn luſt en leven; en dat ſprak hy zoo ſchoon, als of 't hem met de pap was ingegeven. In 't Grieks redeneerde hy langen tijd met de voorgemelde Profeſſor Gymnich, en eindigde met deze woorden; *Ik krijge verdriet in langer met u Grieks te praten, want, waarachtig, mijne leerlingen, die maar een jaar by my geleert hebben, zouden't beter ſpreken als gy.* Zoo ſprak hy, en de losheid van woorden was hem niet af te wennen. Dikwils zeide hy zijn meening te grof: waar door deze en gene vertoornt wierden; zulx, als hy op deze tijd ook verſcheide andere zaken t'onbeſchoft uitlapte, en ſommige hem dreigden oorvijgen te geven, trad hy terſtond d'eerſte toe, en betoonde dat hy ganſch

ganſch niet vijs was van een plokhaartje te leggen, zeggende

——— *Age, ſi quid habes, in me mora non erit ulla.*

Dat is.

Sa kom, die wil, maar aan.
Ik zal niet blijven ſtaan.

Voorts voerde hy netbeſchaafde redenen over byna alle de oude, zoo Griekſe als Latijnſe ſchrijvers, na vereis der zaken, met een rijp, volſlagen, en gezond oordeel, zonder voorbedacht overleggen, of ſammelen, uit de vuiſt wech. Hy wiſt zuivere ſchriften van onzuivere, echte van onechte te ſchiften met een naauwkeurige ſpitsvindigheid, en woordeknabbeling. Hy kende 't onderſcheid van goede en quade ſpreekwijzen. Daar by quam, dat hy een oververwonderlijke geheugeniſſe had. Want hy kende van buiten de geheele Horatius, Virgilius, 't gros van Cicero, en beide de Pliniën, ja ik durve niet zeggen van wat ſchrijvers meer. Uit welke hy allerley plaatſen, die iemand begeerde, voor 's hands van buiten opzeide, met aanwijzinge van 't boek, hoofddeel, vaars, en wat des meer is. Byzonderlijk in Poëten. Den wakkeren hekeldichter Juvenaal hadde hy in zijn breinkas zoo gekaauwt, doorkaauwt, en herkaauwt, dat men van hem zoude gezegt hebben, dat hy niet ſlechts de vaarzen, maar

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

woorden, ja schier de letteren getelt had.

Uit de Griekse dichters had hy Homeer, *dien allergrootsten beuzelaar* (hola! dat past my niet, *den vader der poeten* wil ik zeggen) in zijn geheugenisse geprent, met sommige kluchtspelen van den allerschrandersten Aristofanes. *Geprent*; zegge ik, ja zoo vast, dat wat vaars men wilde, hy vliegens wist voor den dag te brengen. 'K zal hier niet meer byvoegen. Elk een die zijn Latijn leest, moet my toestaan, dat hy van woorden uit allerley gedenkwaardige schrijvers wel voorzien is.

Is't mogelijk! zult gy nu zeggen, lezer, *wie heeft ooit van zulk een wonderen Griek gehoort? wat landsman is hy geweest? wie was eertijds zijn vaêr of moêr*? Ik mag 't wel lijden, dat gy zoo vraagt; maar gy moet het ook niet qualijk nemen, als ik u antwoorde, dat ik het niet wete: want dan spreke ik zuivere waarheid. 't Zoude my niet veel moeyte zijn, indien ik een snaakschen luim hadde, na 't voorbeeld van den koddigen Franschen Schrijver Rabelais een geslachtrekening van een vel papier twee of drie te beschrijven; waar in *Beronicius* afkomst zoude konnen nagespoort worden van de tijden van Nimroth, Atlas, Goliat, of Polyphemus, zoo wel als die van Pantagruel, van wien de genoemde schertsschrijver zoo vele aperyen vertelt; edog ik wil niet, dat iemand Rabelais verzieringen met dit levens-verhaal onder een en de zelve rang van geloofwaardigheid zal stellen, dewijl ik mijn zeggen goedmake met de woorden des voorgemelden Borremans, in zijn leven

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

leven een predikant, en zeer eerlijk man, die zig beroept op vermaarde mannen, als nog in leven zijnde. Dog dat's tot daar toe. Gy hoort wel, verlangende lezer, dat ik niet wete uit wat landaart onze poët *Beronicius* geboortig is geweest: want hy heeft het nooit, dat men weet, aan eenig menſch willen zeggen. Zoo dikwils als hem zijne vrinden vraagden welk zijn vaderland was, gaf hy tot antwoord; dat yder menſch zijn vaderland had, over al waar 't hem wel ging. 't Is waar, men vond ſommige, welke meenden dat hy in Vrankrijk een Profeſſor, ſommige, dat hy een Jezuyt, andere, dat hy een Monnik geweeſt was, maar dat was gis- en't kon ook wel mis-werk zijn. Dit weten vele, dat hy jaren lang in Vrankrijk, Engeland, en voornamentlijk in dit ons Nederland gezworven heeft, dragende, als een tweede Bias, alles met zig. Als d'een of d'ander hem ſomwijlen zeide, dat hy een Hoogleeraars plaatſe waardig was, gaf hy tot beſcheid, dat hy in zulk een wormachtig leven geen vermaak had. En och armen! hy won ondertuſſchen de koſt, (als hy die gebrek had) met ſchoorſteenvegen, of ſchaaren en meſſen te ſlijpen, en diergelijke allerſnoodſte handteringen meer. Maar boven alle andere neringen, handteringen, en voor hem vermakelijke oeffeningen, was het dagelijks werk van onzen *Beronicius* voor goochelaar, hansbeuling of Janpotagie te ſpelen, en het ſlechte volkje knollen voor citroenen in de handen te ſteken. Daar leefde hy in. Over koſt en kleeren zeide hy nimmer-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

meer bekommert te wezen ; want dat het hem evenveel was, of hy als een graaf, of bedelaar gekleed ging; de natuur was dog met een kleintje te vreden. Evenwel nam hy voor zijn allervermakelijkſte uitſpanninge, als hy geen luſt tot boekoeffeningen had, menigmaal dicht met de neus in den roemer te zijn, meeſt by Jan Hagel, en dat deed hy ſomtijds (grove en verfoejelijke dwaasheid !) acht dagen lang, of noch wel langer, zonder ruſt, of verpoozing. Ook heeft men uit zijn bittere dood vermoeden gehad, dat hy niet nuchteren geſtorven is, want hy is te Middelburg verdronken dood gevonden, in water en ſlik geſmoord. Dit geeft insgelijks de Heer Buizero te kennen met zijn grafdichtje op hem gemaakt:

Hier leit een wonderlijke geeſt,
Hy leefde en ſtierf gelijk een beeſt:
Het was een miſſelijke Sater:
Hy leefde in wijn en ſtierf in wáter.

Hier mede eindigt de meergemelde Antony Borremans zijn verhaal van *Beronicius*, en tot beveſtiging van het vorensgezeide, namentlijk dat hy op ſtaande voet uit de vuiſt wech de wekelijkſe Kouranten in Griekſe of Latijnſche vaarzen konde zeggen, brengt hy niet alleenlijk tot getuigen by den voornoemden poët Antonides, maar ook den Profeſſor Johan de Raay, welke laatſte nog leeft, en toen ter tijd (dat was in't jaar

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

jaar 1676) *Beronicius* al voor twintig jaren gekend had. Ook leven alhier te Rotterdam twee bekende heeren, die in Zeeland hem hebben gekent, en van welke d'eene de Franſche taal by hem heeft geleert. Meer wil ik hier niet byvoegen. 't Duitſche puntdicht brengt zijnen maker mee. Vaar wel, en lees voor af ſmakelijk deze mijne volgende aanſpraak aan de hedendaagſe dichters.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

AAN
de hedendaagse
DICHTERS,
op 't uitgeven
VAN
BERONICIUS.

DOorluchtige Poëten,
Van Hemelvyer bezeten,
Grootmeesters van het gild,
Dat in de kunst van spreken,
Welspreken, en welpreken,
Haar levenstijd verspilt.

Vermaarde Apollos Papen,
Vermakelijke knapen
Die blindeman Homeer
Houd voor uw prins en vader,
*Wiens * onuitputbren ader*
Is d' oorspronk van uw leer.

Zoet-

* ——— a quò, cëu fonte perenni,
Vatum Pieriis ora rigantur aquis. Ovid.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Zoetzingende koralen,
Vergode nachtegalen,
Die Naſo, en Virgijl,
En Flakkus alle dagen
Neemt voor uw welbehagen,
En kuſt, en prijſt hun ſtijl.

Poëten, trotſe ſprekers,
Poëten brave prekers,
Vol yver, kunſt en kracht,
Poëten, Hartebrekers,
Poëten, ſcherpe ſtekers
Van 't menſchelijk geſlacht.

Gy, gy, begaafde quanten,
En kneuterende ſanten,
In 't lieffelijke werk
Van dichten, en van zingen,
In 's werelds wiſſelingen,
Staat vaſt, behoud uw perk.

Gy raakt hier lichtlijk onder.
Ziet! daar verrijſt een wonder,
Een nieuwe Apollos knecht,
Die u, en alle geeſten,
De minſten en de meeſten,
Daagt in een dichtgevegt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

En lacht met al uw rammelen,
Uw rijmen, en uw ſammelen,
't Welk ſchier uw brein ontrooft:
En al uw nagelbijten, *
Uw janken, en uw krijten,
En krouwen van het hooſd.

Een weergalooze Bias, †
Die in hem zelven vry was,
En ſpotte met al 't geen
Waar na de meeſte menſchen
Meeſt hier op aarde wenſchen,
Geld, pracht, en mogentheen.

In wien d' aloude grijsheid
Der Griekſe en Roomſe wijsheid,
Gelijk een zuivre wijn
In vaatwerk, hield haar waarde,
En nimmermeer ontaarde
Van reuk, noch ſmaak, noch ſchijn,

Komt

* —— nec demorſos ſapit ungues. Pers.

† De bekende Griek, dewelke hoewel hy naakt en bloot uit zijn Vaderland, van de vianden ingenomen, vlugte, echter op zijne wetenſchap ſteunende roemde; dat hy alles by zig droeg. Zoo deed Beronicius ook.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Komt na zijn dood herleven,
En als uw Hoofdman ſtreven,
Luchthartig met een tred,
Die niet gemaakt, maar aardig,
Na 't leven, fix, en vaardig,
Zijn zang op voeten zet.

Wat ſnorkt gy, grootſe bazen,
Met uw Poëtiſch razen,
't Welk jaren lang te veel
Uw' zinnen houd bevangen;
Deez' Dichter ſtort zijn zangen
Zoo vliegens uit de keel.

Wech met uw letterbochelen,
Wech met uw vaarzenrochelen,
Deez' werreldsborger doet
U zijn gedichten lezen:
*Kunt gy maar ſchrijver * wezen,*
Gy hebt ze op ſtaande voet.

Wech

* Want Beronicius ſprak, als de geeſt vaardig wierd, zijne meeſte vaarzen uit, die dan van de byſtaanders moſten opgeſchreven worden.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

*Wech, wech, die *negen jaren*
In arbeid gaat van baren,
Zwijg, zwijg, Horatius.
Al wie wil beter leeren,
Hy moet alleen verkeeren
By Beronicius.

Die vrind der Zanggodinnen
Behoeft geen gunſt te winnen
Van 't negenzuſtertal.
Wanneer hy door zijn leden
Word van Apol bereden,
Dan ſpreekt hy Hemelval.

Dan voelt hy zig ontroeren,
Dan voelt hy zig vervoeren
Van 't aardrijk hemelwaart;
Waar op zijn ſtem aan 't donderen
Griekſe en Latijnſche wonderen
Tot elks verwondring baart.

Och!

* Zoo als Flakkus zeggen wil in zijn gedigt van de Poezykunde. —— *Nonumque prematur in annum.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Och! dat men nu moet miſſen
Zoo veel gedachteniſſen
Van zijn verheve tong,
Die door de tijd verloren,
Elendig moeſten ſmoren;
Zoo haaſt als hy ze zong.

Is't ook niet te beklagen,
Dat Bachus alle dagen
Dien ſterkdoorkneden kop
Quam torrenen, en quellen,
En deed zijn brein ontſtellen,
En zwemmen in den drop?

Of deed hy't, om te lichter
Dien hoogverlichten dichter
Te helpen aan den gang?
Neen, Bachus, gy verſmoorde,
Dat Febus toebehoorde.
Gy plaagde hem te lang.

Tot dat de man, och armen!
(Wie zoud' er niet om kermen?)
Miſſchien met vocht belaên,
In ſlechter vocht moeſt ſterven,
Als die zoo menigwerven
Zijn wijndorſt kon verſlaan.

Poëet-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Poëetſche ſchriften zeggen,
Toen Febus hem zag leggen
Van 't leven dus berooft,
Dat hy zijn hoofd liet hangen,
Met tranen op de wangen,
En wierp zijn kroon van't hoofd.

Om dat hy nu niet langer
Mogt hooren zulk een zanger,
Die vaardig op een ſprong,
Van ernſt en ſnakerijen,
Van vrede en oorlogstijen,
In vreugd of droefheid zong.

Doorluchtige Poëten,
Van hemelvyer bezeten,
Grootmeeſters van het gild,
Dat in de kunſt van ſpreken,
Welſpreken, en welpreken
Haar levenstijd verſpilt.

Laat onder al uw' zaken,
U nooit tot ſlaven maken
Van Bachus, maar veel eer,
Wilt hem de meeſter wezen,
Zoo zal hy u genezen:
Maar anders doet hy zeer.

Be-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Beſchreyt met my het noodlot,
En't derelijke doodlot
Des grooten konſtenaars,
Wiens wetenſchap in't dichten
De vlugſte geeſt deed zwichten.
Grijpt toe. Daar rolt een vaars.

P. RABUS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

CORRIGENDA.

Lector. Sicubi occurrat *Berenicius*, lege *Beronicius*.
Posuit typotheta bis terve in notis *æ* pro *œ*.

Pag. 16. lin. 6. *Exremis*, lege *Extremis*.

Pag. 20. lin. 3. in notis *Comparario*, lege *Comparatio*

Pag. 88. lin. 3. in notis *mox*, lege *modo*.

Indien eenige ander letterfout in't Latijn of Duits is, die, denke ik, zal zig zelven lichtelijk te recht helpen.

GEOR-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

GEORGARCHONTOMACHIÆ,

SIVE

EXPUGNATÆ MESSOPOLIS

LIBRI DUO.

Carmine epico extemporaneo conſcripti

Auctore

N. AUTOPTE.

BOEREN-EN OVERHEIDS STRYD,

OFTE

HET INNEMEN VAN MIDDELBURG,

In twee Boeken Heldendicht uit de vuiſt weeh beſchreven

DOOR

N. *een* OOGGETUIGE.

Met vryen trant vertaalt

DOOR

P. RABUS

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

1 GEORGARCHONTOMACHIÆ, SIVE *EXPUGNATÆ* 2 *MESSOPOLIS*

LIB. I.

RUricolas 3 Valacros, & conjurata tumultu
Agmina terrifico, raptumq, in vincla senatũ
Ac bis centenis jussam parere colonis
Messopolin, tantoque paventes milite cives,
Est mihi perpetuis animus 4 transmittere fastis.
Tu qui tam celebrem validos 5 Heroas ad ausum
Duxisti, 6 Lenæe Pater, turgescere venam
Muneribus concede tuis, quo facta renarret
Apto materiæ Clio stimulata furore.
Vosque ô flos populi, 7 Patrum quêis juncta potestas
Sorduit, atque æquum legis moderamen avitæ

1 Georgarchontomachiæ. Dictio Græca; γεωργὸς *rusticus*, ἄρχων *princeps*, & μάχη *pugna*. Quasi dicas *certamen inter rusticos & optimates*. *Autopten* sese nominat auctor, quod ipse hæc viderit, a Gr. αὐτὸς & ὄπτομαι. 2 μέση πόλις. i. e. media urbs. Intelligit Medioburgum, Zelandorum metropolin, Belgis *Middelburg*, *in Zeeland*. 3 Valacros. Rusticos ex insula Valacria [Belgis *'t eiland Walcheren*] apud Zeelandos primaria, in qua situm Medioburgum. 4 Perpetuæ memoriæ tradere. 5 Ironice. 6 Bache. Aliud egit Grammaticorum vulgus, qui *Lenæum* a delinienda mente dictum voluerunt. Derivarunt enim hoc epitheton poetæ ἀπὸ τῦ ληνῦ, id est, lacu, quia Bachus præest lacubus. Implorat facetus auctor opem Bachi, cujus instinctu rustici facinus illud perpetrarunt. 7 Magistratuum.

1 Flag-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

BOEREN- en OVERHEIDS STRYD,

Ofte het innemen van

MIDDELBURG.

EERSTE BOEK.

MY luſt voor eeuwig in den Almanak te doen zetten wat de boeren van't eiland Walcheren, en hunne ſamengezworene benden met een ſchrikkelijk geweld hebben uitgevoert; hoe dat de Magiſtraat in de boeyen wierd gezet, en de Stad Middelburg door twee hondert kinkels gedwongen wierd na hun pijpen te danſſen, daar de ganſche burgery door zoo grooten Soldatenhoop in anxt was. O Vader Bachus, die de dappere helden tot zulk een vermaarden feit hebt aangevoert, vergun my, dat mijne aders door uwe gaven mogen zwellen, op dat mijne Zangheldinne, geprikkelt door een razerny, die op de ſtoffe paſt, de daden kan verhalen. En gy, puikje des volks, gy (1) achtmannen, die het gezag van de vereende Stads Raad met de voeten trad, en in uwe meuitzieke zinnen een walging kreegt van de oude regering,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

1 Flagranti novitate dedit faſtidia menti,
Poplite quos humili ſex infima plebis adorat,
2 Octoviri, placido veſtræ molimina turbæ
Inclyta dicentem vultu ſpectate Poëtam.
Quum 3 Rex Franciadûm Batavas Lodoïcus in oras
Ferret victrices acies, ac 4 ſubderet auro
Frænandas armis nequicquam hoſtilibus urbes,
Zelandis hæc cura fuit, diſcrimine gentis

1 Seditioſæ. Nova molienti. 2 Erant hi Octoviri ex mercatoribus & civibus a plebe electi. Convocaverant ſc: eo tempore [anno 1672.] omnes præfecti alicujus collegii artificum (noſtratibus *dekens van de Gildens*) ſingula membra collegii ſui, in quo cætu per ſuffragia opiniones colligebantur de eo, quod in tanto belli cum Gallis periculo ſaluti patriæ plurimum conduceret. Id rer eos præfectos in generali conventu omnium illorum præfectorum, & mercatorum digniorum exponebatur. Octo ex civitate viri, hoc modo electi, quos dum Berenicius ironicè laudat, non leviter perſtringit, tanquam totius tumultus fulcra, & columina, Magiſtratui vota civium exponebant, & deinde generali cætui, & per hunc ſpecialibus collegiis (ut vulgo ajunt) adminiſtrationis ſuæ rationem reddebant. Nomina horum VIII. virorum infra exponentur. 3 Ludovicus, ejus nominis XIV. Batavorum hoſtis capitalis. 4 Occuparet urbes a proditoribus venditas, quas vi atque armis non ita facile expugnaſſet.

Littora

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

waarom Jan Hagel u ook voor ſanten hield, beziet den Dichter, die den roemruchtigen opſtand van uw gepeupel opzingt, met een vreedzaam aangezicht.

Als Louys, de Koning der Franſchen, in de geweſten der Batavieren zijn overwinnende heirlegers invoerde, en de Steden, die met geen viandlijke wapenen konden t'ondergebracht worden, door goud in zijn geweld kreeg, droegen de Zeeuwen zorg, vermits zy door 't gevaar hunner nabueren gewaarſchouwt wierden,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Instanti edoctis 1 sociæ, 2 cultoribus agri
Littora 3 Mattiaçæ tutanda relinquere terræ,
Qui noctu excubias agerent, ne quando repente
Exscensum patrias hostis tentaret ad 4 actas,
Omnis in optatam se panderet insula prædam.
Exiliunt, alacrique animo data jussa capessunt:
Hos vectes, hos dura silex, hos malleus armat,
Hi lateri ambesum circumdant 5 pulvere ferrum,
Sed proceres turbæ multâ ferrugine tincta
Sepostа alitibus munit catapulta necandis.

1 Unitarum provinciarum, quarum tres, Ultrajectum nempe, Transisulania, & Gelria Gallis sese submiserant. 2 Res ita sese habet. Mos erat, tempore belli, præcipue maritimi, rusticis committere littora Valacriæ, qui excubias illic noctu agerent, cum una vel altera turma equestri, vel pluribus, pro gravitate periculi. Verum omnes hi equites forte hac tempestate communi suffragio missi erant Bergam ad Zomam, propter metum instantis in eam urbem impetus Gallorum, quorum exercitus jam vagabatur prope Bredam, in loco Brabantinis dicto de Langestraat. Adeoque cura tutandi littoris solis rusticis erat demandata. 3 Mattiaci Poetæ nostro sunt Zelandi, ita dicti, ut volunt quidam, quod vulgo se invicem appellent *Maat*. i. e. *o Socie*. Alioquin *Mattiaci* fuere olim apud *Ubios* in Germania. 4 Littora. ἀχλὴ, ripa, litus. 5 Rubiginis instar, seu ferruginis, quæ mox sequitur. 6 καλαπέλτης antiquis fuit machina bellica, effundens jacula. Autor vero hic vult significare minus bombardorum genus. Vulgus sclopos vocat Belg. *Cinkroer*, *Snaphaan*, *Musquet*. Vel tale quid.

Hac

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

lat ze de beſcherminge van hunne Zeeuwſe ſtranden aan de boeren bevolen lieden, dewelke 's nachts moeſten waken, op dat niet de vianden t'eeniger tijd op s lands bodem zouden ondernemen te landen, en 't geheele eiland voor hen tot een gewenſten beuit mogt open ſtaan. Zy ſpringen op, en bevlijtigen wakkerlijk hun aanbevolen werk. Deze zijn met een handſpeek, gene met een harde key, andere met een hamer gewapent. Sommige hangen den degen, van ſtof, en vuilheid half opgevreten, op zy. Maar de voornaamſte van den hoop ſtaan voorzien met ſnaphanen, bequaam om vogelen te ſchieten, zoo ze niet dik van roeſt waren.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Hac facto 1 cataphracta cohors ſtatione manebat
Agmine reg ficis aditum vetitura carinis.
Forte ſuburbanos ob juſta negotia tractus
Scriba 2 *Phlegon* viſurus erat, qui ſigna 3 colonis
Ferre fuit ſolitus, ſed cura vicaria cuidam
Tradita ſprevit opus, nec ſymbola debita miſit
Agricolis, labes rabidi quæ prima tumultus.
Jamque *Seroſcercâ* 4 *Paulus* comitante catervâ
Venerat 5 *Eoæ* qui littora tuta *Capellæ*
Redderet, & vigiles præſtaret in omnia curas,
Donec compoſitis ferrentur ſymbola turmis:
Aſt ubi fruſtrari vidit, ſibi ſigna nec ulla
Sollenni de more dari, furor omnibus idem

1 καταφρακτος ab omni parte armatus. 2 Ex Græco pleraque nomina ſtruxit autor. Hic autem *Phlegon* eſt *Philippus van den Br.*., urbis Medioburgenſis ſcabinus, & ordinum Valacriæ tunc temporis a ſecretis, ſeu ſcriba. φλέγω Græce uro, inflammo. 3 Hæc fuit cauſa ſeu occaſio hujus tumultus. Nempe ruſticis iſtis excubiis agentibus ſymbolum militare [nobis Belgis *het woord*] mitti ſolebat ab illo ſcriba, poſtquam is illud acceperat ex collegio ordinariorum deputatorum, uti vocant, ad comitia Zelandica. Hoc ſymbolum ad excubitores non erat miſſum, ſive culpa vicarii cujusdam, quod poeta vult, ſive negligentia ipſius ſcribæ, qui (ita rumor erat) pridie cum aliquot bellis homunculis totam veſperam compotaverat. Hinc illæ lacrymæ. 4 Ruſticus ex pago *Serooskerke* ad primum a Medioburgo lapidem. 5 Pagus Valacriæ ad ſecundum a Medioburgo lapidem, prope Domburgum, *Ooſtkappel* dictus. Littora vero huic pago adjacentia mandata erant præſidio ruſtici illius Pauli.

Corda

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Dus bleef de zwaergewapende troep geneenderhand de wacht waarnemen om le viandlijke Koningsſchepen van de wal e houden. Juiſt gebeurde het, dat de Sekretaris *van den* (2) *Br.*. noodzakelijk eens uit de Stad moeſt gaan, zijnde ay de man, die gewoon was den huislieden het woord te brengen, maar dat werk aan een ander overgegeven zijnde wierd verzuimt, en alzoo zond hy de behoorlijke leus niet aan de boeren, 't welk de eerſte oorzaak van dien dollen optoct is geweeſt.

Thans was *Pouwels van Serooskerke*, met zijn troep aangekomen; om het ſtrand van Ooſtkappel te beveiligen, en overal vlijtig op te paſſen, tot dat het woord aan zijne geworvene ruiters-benden zoude gebracht werden. Maer als hy zag dat men hem te leur had geſtelt, en dat hy 't woord na gewoonte niet kreeg, zoo worden ze alle in 't hart met een en dezelve razerny bevangen,

en

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Corda afflat, cunctique simul statione relicta
Certatim c rsus glomerant: coëuntibus unus
1 Rurali gravitate potens, linguaque manu que
Promptus flexanimes animare ad prælia turbas;
„ Siccine, ait, nostras improvidus ergo senatus 2
„ Despiciat curas, 3 sancitaque fœdera frangat?
„ Inter nos nullo ut noscendi pignore, noctu
„ Mutua cognato fodiamus pectora ferro,
„ Et mactatarum pereamus more 4 bidentum.
„ Jungamus vires, sociataque 5 tela feramus
„ Messopolin, pendat meritas ignavia pœnas,
„ Crimen in Auctores recidat, domibusque revulsi
„ Communi pateant nobis 6 penetralia prædæ.
Ergo amor est conferre manus, ultroque citroque
Nunc incomposito tumulos, nunc littora visunt
Ordine, & horrificis feriunt clamoribus 7 æthram.
8 Sic quum 9 Phrixæi 10 Titan per signa reducit

1 Inter rusticos magni nominis quidam. 2 Medioburgensis sc. 3 Fœdus, quo sancitum erat ut nobis symbolum traderetur, quod verè Berenicius *noscendi pignus* vocat. 4 Veluti pecora. Bidens prop. ovis biennis, habens duos dentes cæteris longiores. Unde nomen. Alii vero bidentes quasi *biennes* pro *bidennes*, interjecta d. volunt. 5 Armati petamus simul. 6 Interiora atria. 7 Cælum. Æthera. Æthra. æ. idem quod Æther. Gr. αἰθὴρ. 8 Venusta comparatio, desumta a felibus mense Martio Venere ferventibus. Ordo est, sic (quum Titan reducit equos alipedes per signa Vectoris Phrixæi) turba catûm &c. 9 Arietis, qui vellus aureum habuit, & Phrixum vexit. 10 Sol.

1 Alipedes

n maken gezamentlijk om ſtrijd een op-
oop, latende de wacht op riemen drij-
ven. Toen zy nu by een gekomen wa-
en, ſtaat'er een uit den hoop op, met een
uismannelijke achtbaarheid, bequaam
m met tong en hand de loskoppige
roepen ten ſtrijde aantemoedigen, en
preekt aldus. *Zal dan de Vroedſchap zoo*
nvoorzichtig onzen yver beſpotten, en
aar woord breken? op dat wy by nacht aan
een woord te kennen zijnde, malkander
net het ſtaal in de huit zitten, en als ge-
lachte Schapen de moord ſteken? Laten
vy onze krachten ſamenſpannen, en met
ns geweer gezamentlijk na Middelburg
ptrekken, laat die nalatige hunne ver-
liende ſtraffe krijgen, ende 't quaad zijn
neeſter loonen, zoo mogen wy hunne huizen
nder de voet bruijen, en al wat daar
n ten beſten is plonderen. Hier op
uſt het hun t' zamen te rotten, en loo-
en onder 't hondert gins en weer, dan
na de duinen, dan na 't ſtrand, en ſchreeu-
wen vervaarlijk, dat het tegen de lucht
angalmt: even eens gelijk een
oop katers, als de zon in de
naand Maart het Ramsteeken beklimt,
rit-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

1 Alipedes vectoris equos, 2 tentigine fervens
Turba 3 catûm nunc tecta petit, nunc ima pererrat
Nectibus, & resonis strepitant 4 felitibus auræ.
Interea sparsim palantes ductor 5 agrestes

1 Alatos equos, qui solis currum trahunt. Ho
Ovidius quatuor nominat ab effectu. Metamorph
Lib. 2. *Interea volucres Pyrois, Eous, & Æthon, S*
lis equi, quartusque Phlegon, hinnitibus auras Flammifer
implent &c. Sensus est. *Sic turba felium petit* &c
Cum sol equos suos ducit, id est, cum intrat signa
Vectoris Phrixæi, nempe arietis quo Phrixus in Col
chum delatus est. Tempus autem quo Sol relicti
piscibus init Arietem, est XI. Calend. April: hin
Naso Lib. 30. Fastor: *Nunc potes ad solem sublat*
dicere vultu. Hic here Phryxeæ vellera pressit ovis. Di
scil: XX. vel XXI. mensis Martii, quo tempore fe
les oestro veneris agitantur. Fabulam Phrixi ab ariet
vecti lege apud Hyginum. 2 Veneris scil.
3 Catorum vel Cattorum, i. e. felium masculorum
Vox non satis Latina. 4 Auctoritate Berenician
ponitur *felitus* pro clamore felium, Belg. *Gelol*
Nam quemadmodum *catulire* dicitur canis, qui co
tus desiderio prurit, & marem appetit, sic poet
noster per onomatopæiam hac voce lusit. 5 For
te unus ex illis, rurali gravitate potens, ut supra
Nisi potius ipse Paulus, cui ante alios data copi
fandi, uti mox videbimus.

Con

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

itzig geworden by nacht dan eens na bene-
len, dan eens na boven loopt, lollende dat
net davert. Ondertusschen roept Hopman
[*Pouwels*] de zwervende kinkels by een,

beveelt

Convocat, inque 1 pharo monituros imperat ignes
Accendi, & ſpeculas cenſet mittatur ad omnes
Nuncius, 2 actutum qui 3 fervida dicta reportet:
Accelerent properante gradu, quibus una voluntas
Æſtuat, & ſimili ſpirat concordia ſenſu
Exremis inimicam 4 urbem tentare ruinis.
Illi abeunt dominique ſui mandata reponunt.
Protinus agglomerant omnes, 5 *Jacobus* ab *Æde*
Divæ Agathæ primus turmæ præfectus equeſtri

1 Tempore belli navalis penes ſingulas excubiarum cohortes, & ſtationes in littoribus Valacrorum, parati ſunt phari [Belg: *Vierbakens*], quibus, ſimulac hoſtem appropinquare exiſtimant, vicinos (igne inibi accenſo) imminentis periculi & officii ſimul admonere poſſunt. Eſt vero Pharus inſula ante Ægyptum, in qua turris excelſa, navigantibus lumen noctu præbens accenſis facibus. Unde cæteris hujusmodi turribus idem nomen datum eſt, vocantur enim Græce φάροι, quod nonnulli dictum volunt ἀπὸ τῶν φανῶν i. e. a facibus, immutata litera. Sed cur non eodem jure φάραω a Pharaone, nomine omnium priſcorum regum Ægypti? ſi apud nullum Grammaticorum hanc novam vocis etymologiam legeris, proba tamen ſi vis lector auctore Rabo. 2 Cito. 3 Imperioſa. 4 Medioburgum, ſeu Meſſopolin. 5 Jacobus, ruſticus incola pagi in Valacria, dicti *Sint Aagtekerke*, propi Domburgum. Ordines Valacriæ, cum omnes ruſtici cos enſibus & bombardis armari juberent, delegeran quosdam, qui equis inſidentes, & hujusmodi minoribu tormentis muniti, ſpeciem equeſtris turmæ præ ſe fer rent. Horum dux erat Jacobus. [Jaap].

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

beveelt dat men vier in de zeebakens ontſteke, en boden na alle wachttorens zende, die flux en vinnig boodſchappen, dat al wie luſt heeft, en gelijkelijk de hand aan 't werk wil ſlaan, vliegens kome aanſtappen, om die gehaatte Stad den laatſten val te dreigen. Zy gaan heen, en volbrengen den laſt van hunnen heer. Strax komen ze alle te poſt aanloopen. *Jaap van Sint Aagtekerk*, die de voornaamſte kolonel der ruiterbenden was,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Carpit iter, prodit *Gulielmus* rure *Soburgi* [1]
Impiger, [2] *Hoglandi Prætor* rapit agmina vici,
Et tu [3] *Ruthemias* jungis *Mathæe* catervas:
Hinc [4] *Caucercanis* veniunt properanter ab oris,
Conflictuſque parant acres, præeunte *Marino*,
Et *Corneliade* ductoribus, aſpera bello
Agmina, & [5] urbanis labes extrema maniplis.
Poſtremus numero, primus virtute propinquas
Flos, [6] *Henrice*, ducum: tibi *Bredamana* juventus
It comes, atque oculis [7] Mavortius emicat ardor
Omnibus, & valido pugnæ furor inſidet œſtro. [8]

1 Soburga duo ſunt pagi in media ferme via inter oppida Vliſſingam & Medioburgum ſiti, qui orientem ſcil: & occidentem ſpectant, Zelandis, *Ooſt en Weſt Souburg.* 2 *Hoogelande* pagus, ſeu vicus eſt in occidentali parte inſulæ Valacriæ, ad ſecundum circiter ab urbe Vliſſinga lapidem. 3 *Ruthem* pagus itidem Valacrus inter Vliſſingam & arcem, quæ vulgo *Rammekens.* 4 Ruſtici ex pago *Koukerke* ad primum a Vliſſinga lapidem, in meridionali inſulæ parte. 5 Civibus Medioburgenſibus. 6 Erat hic Henricus dux cohortis ruſticæ, ex magna parte circa *Bredamum* (vicum prope Medioburgum) degentis, qui in hoc tumultu primas partes agebat, & dein omnes proceres captivos abducebat ex urbe. 7 Strenuus, bellicoſus. 8 οἶστρος Latinis Oeſtrus ſeu *Aſilus*, vel Tabanus dicitur, muſca varia, bobus maxime nocens &c. hinc pro furore vel ſtimulo, uti hoc loco. Annotabimus in hanc vocem in Eraſmi Colloq. Conv. Relig.

Et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

begeeft zig op weg; wakkere *Willem* komt van zijn land te Souburg; *de Schout van Hogelande* brengt de benden van zijn dorp mee, en *Tijs* voegt 'er zijne troepen van 't dorp *Ruthem* by. Nog komt 'er schielijk een deel van *Koukerke*, en stelt zig in postuer van fel te vechten, waar van *Marinus* en *Keeszoon* de hoofden waren, volkje dat zig als droezen op vechten verstaat, en Stads rotsgezellen met huit en haar opmetigen. Gy ook, ô *Hein*, komt wel laatst in ordre, schoon gy de eerste in dapperheid zijt, gy katje van de baan onder de hoplieden: de jonge maats van Bredamme verzelschappen u. Krijgsdapperheid blinkt hun ten oogen uit, en de dulle drift tot vechten zit hen in 't hart. Dat gy wat laat komt, is, om dat gy hoogbejaard zijt, en niet wel voort kunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Et tibi cauſa moræ, quoniam grandævus, & impar
Accelerare vias, & crebro venter ab hauſtu
1 Irriguus priſcas tenuarat 2 corpore vires:
Ergo annis 3 cyathiſque gradu titubante, duobus
Agricolis nitens paulùm tardaverit heros:
Haud aliter 4 Nabathæa petens 5 Semeleïa proles
Flectere regna jugo, totoque oriente potiri,
6 Silenum ſegni vectum reſpexit aſello.
Ut venere omnes, ne quid fortaſſe vigore
Indomito fieret, placuit ſuffragia junctim
Ferre, & opus juſtâ præſens expendere lance. 7
Ergo in vicinum proceres coïere bovile, 8
Tunc vacuum: tauro, vaccâ, 9 junice, 10 juvenco,
Et bove in aprico gramen mandentibus arvo.
Hæc fuit, hæc noſtros excepit curia patres.
11 Inde ſuis ſedere locis, hunc vimine texta

1 Aſperſus. Horat. *Corpus irriguum mero.* 2 In corpore. 3 Nimium ſæpe exhauſtis. 4 Faceta comparario hujus ebrioſi ſenis cum Sileno, Bachi comite, & magiſtro. Nabathæa regio Orientalis, Arabiam continens ad Perſicum & Indicum mare. Poetis ſæpiſſime Nabathæus pro Orientali. 5 Bachus, Jovis & Semeles filius, qui Indos domuit. 6 Hunc Bachi magiſtrum ſenem, quem ſemper aſino vehi fingunt poëtæ, pueri norunt. Vide Virgilii eclog. 6. *Inflatum heſterno venas, ut ſemper Facho.* 7 Trutina rationis ruſticæ. 8 Dignam talibus ſenatoribus curiam.
9 Junice, quaſi juvenca, ab ætate juniore, eſt enim junix bos femella, quæ jam deſiit eſſe vitula.
10 Bove maſculo, qui jam ceſſavit eſſe vitulus.
11 Graphice deſcribuntur a poeta ruſtici ſedentes in fracta cupa i. e. dolio, alius in vaſe, ex quo porci ſorbent, & janitor in ſitula, erecto vero capite adſtantibus pueris.

Corbis

't Bevochtigen van zijn buik, door dikwils de kan te lichten, had de oude krachten des lichaams verslapt. Daarom was deze held, door ouderdom en zuipen stompvoetig geworden, op twee boeren leunende wat langer achter gebleven. Bachus, na de Oosterische kusten trekkende om heel Indiën te overmeesteren, zag eertijds Sileen op deze wijze den tragen ezel berijden.

Na dat ze alle by een gekomen waren, behaagde 't hen, op dat 'er niets onbesuist mogt gedaan werden, by omvraag te stemmen, en het tegenwoordige stuk werks wel te overleggen. Derhalven gingen de voornaamste hoofden in 't naaste Ossenstal, dat op dit pas ledig stond, want de stier, koe, met de hokkelingen, en een os waren in 't veld gaan grazen. Dit was het Raadhuis, waar in onze Raadsheeren de vergadering hielden. Elk ging zitten op zijn plaats. d' Een zette zijn

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Corbis habet, ſub quâ mixtæ latitare ſolebant
Cum pullis matres excluſis nuper ab ovis:
Inſidet hic caveæ, mulctram ſibi deligit alter,
Ille ſedet veteri 1 carioſæ fragmine cupæ,
Hi ſed 2 aqualiculis requieſcunt clune ſuillis:
Janitor ante fores inverſo 3 mergore ſedit;
Conſiſtit pedibus 4 pubes, & ſedula vocem
Præſidis 5 orantis ſubrecto vertice carpit.
Non hac 6 Auſonium quondam fulſiſſe ſenatum
Majeſtate reor, quum cæſos fraude Quirites 7
Ultura, ac trucibus 8 Mithridatis viribus arma

1 Putris ex vetuſtate. Caries proprie in ligno. 2 *Aqualicus* aliis venter porci, aliis vas, ex quo ſues ſorbent, dicitur, quo ſenſu Autor accipit. Vide Perſii Sat: 1. hinc dimun: *Aqualiculus*. 3 *Mergus*, *oris* dicitur a nonnullis vas, quod alio nomine ſitulam vocamus, eo quod in aqua mergatur. 4 Non ſolum juventus ruſtica, & aſpera bello agmina, ſed & pueri, innuptæque puellæ. 5 Orationem habituri. 6 Romanum in Italia, quæ & Auſonia. 7 Romanos, Quirites dictos juſſu Romuli, qui inter Deos relatus Quirinus vocabatur. Vid. Liv. Lib. 1. 8 Mithridates, rex Ponti fortiſſimus, Romaniſque infeſtiſſimus, qui una nocte omnes cives Romanos in tota Aſia negotiantes occidit curavit, poſt variæ fortunæ bella a Pompejo victus deinde a Pharnace in regia obſeſſus veneno vitam finire tentavit, ac tandem immiſſum percuſſorem gravi illius vultu territum revocavit, & ejus manum trepidantem in ſuam cædem direxit.

Op-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

naars op een teene korf, waar onder de hennen met hare onlangs uitgebroeide kiekens plachten by een te zitten; d'ander op een kooy: deze nam een melksmouw, gene verkoos een ſtuk van een vermolſemde kuip. Sommige plakten hunne billen op't varkenskot neer. De kamerbewaarder zat op een omgekeerden emmer. De maats, met de jongens en meiſſens ſtonden op hunne voeten, en luiſterden met opgerechten hoofde na den genen die de voorrang van ſpreken zoude hebben. Ik geloove niet dat de Roomſche Raad eertijds in zoo groot een majeſteit geblonken heeft, toen het Raadhuis, tot wraak van hare ſnoodelijk omgebragte Romeinen, en om den wreeden Mithridates

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Oppositura ducem te curia, 1 Magne, crearet. (urbi
Vel quum post 2 Cannas 3 Latiæ gravis Annibal
Afforet, & mediâ cuperet vexilla Suburrâ 4
Figere, 5 concilium Patrum convenit, & arctis
In rebus patrias 6 Fabio commisit habenas. 7
Ut sedere omnes, primas sibi quisque popoſcit
Dicendi partes: annosæ hic jura senectæ
Obtendit, longumque satis testata per ævum
Facta crepat, potiora sibi præfectus equestris
Deberi *Jacobus* ait, causamque tuetur
Exemplis, „ Socii, mentem huc advertite clamans,
„ Sic jumenta docent, puteum quicunque juvencus
„ Primus habet, prior ille bibit, sic quisquis adibit
„ 8 Pistrinum prior, ille molet, cum præpete cursu
„ Ergo prior fuerim, primo mihi dicere par est.
Talia ructantem, nec non præsepe volentem

1 Pompejum intelligit, qui ob egregia facinora bellica Magnus cognominatus fuit. 2 Id est, post victoriam Annibalis apud Cannas, vicum Apuliæ, apud quem ille Carthaginensis dux cæcidit XLM. Romanos, & tot Equites, ut tres anulorum modios Carthaginem miserit. 3 Urbi Latiæ. i. e. Romæ. 4 Suburra vicus Romæ fuit. 5 Romanus Senatus. 6 Fabio Maximo Dictatori creato contra fortissimum hostem Annibalem, qui & Cunctator Fabius dictus fuit, quia cunctando restituit rem, ut Ennius canit, & Annibalem morâ fregit. 7 Clavum reipublicæ. 8 Observa, lector, Belgorum proverbia, commode a rustico prolata.

Scan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

n den ſchild te varen, den grooten Pompejus veldheer maakte: oftoen den Raad vergaderde (wanneer na 't ongelukkig verlies der Romeinen by het dorp Kannæ Hannibal de Stad Romen benauwde, en zijn ſtandaarden midden in de Roomſe ſtraad Suburra wilde planten), en in dien kommerlijken ſtaat het roer van't vaderland aan Fabius toebetrouwde. Na dat ze altemaal zaten, wilde elk de voorrang van ſpreken hebben. d'Een ſtond op het voorrecht van zijn hoogen ouderdom, en roemde op zijne daden, die hy jaren lang had betoont. Dog *Jaap* [*van Sint Aagtekerk*] die over de ruitery geſtelt was, ſprak, dat hy behoorde voor te gaan, en beweerde zijn zaak met voorbeelden, ſchreeuwende, *hoort eens, maats, en let 'er op. Onze beeſten leeren ons zoo; de koe, die eerſt den put vind, die drinkt eerſt, en die eerſt na de molen gaat, zal eerſt malen: derhalven dewijl ik door mijn ras loopen de eerſte ben geweeſt, zoo behoor ik eerſt te ſpreken.* Als hy dit op zen boerſch uitborrelde

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Scandere dicturi 1 lectum pro sede, retraxit
Per 2 braccam *Paulus*; „ Quanam ratione negatur
„ Debita præ reliquis blaterans mihi 3 copia fandi?
„ Nam quis me melius causas, momentaque rerum
„ Maxima commemoret, 4 vigili qui mente notavi
„ Omnia, & intento 5 coxi facienda cerebro?
„ Post me autem vestræ poscunt ut jura senectæ
„ Ordine quisque suo, quæ sit sententia cordi,
„ Proferat, & nostro pandat medicamina probro. 6
Assensere omnes, plausuque hæc dicta probarunt.
Post hæc conscendit suggestum, ac terga decoro
In præsepi habitu pedibus pendentibus aptat:
Hirsutum lævâ tollens exinde galerum, 7
Et dextra impexos mulcens de parte capillos
Aure tenus, proceres graviter plebemque salutans
Ora exepectato solvit facunda boatu.
Atque ait; „ Egregii venturâ laude tribuni,

1 Lectum pro sede dicturi, hoc est, quod elegerant pro suggesto. 2 *Braccæ* in plurali numero semper ferè. 3 Potestas. 4 Attenta. 5 Peregi mecum. 6 Injuriæ nobis factæ, sive ab hostibus instantibus, seu potius quod debitum Symbolum non fuerit missum. 7 Pileum rusticum.

Vosque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

n op de kribbe wilde klimmen (deze was
oor de ſpreekſtoel gekozen) trok *Pou-*
vels hem by den broek daar af, en riep:
Vaarom word my de eerſte beurt om boven
nderen te ſpreken geweigert? wie kan beter
'e oorzaken en de grootſte beweegredenen
'er dingen vertellen, als ik, die alles
net aandachtige zinnen hebbe opgemerkt,
n rijpelijk met mijn verſtand helpen beraad-
'agen? Maar na my vereiſt het recht van
w ouderdom, dat elk op zijn beurt zijn
neining zegge, en geneesmiddelen voor on-
e quaal aanwijze. Dit ſtemden ze alle toe,
n juichten op die woorden met handge-
klap. Hier op ſtijgt hy ter ſpreekplaats,
n voegt het lijf met een bekoorlijke ma-
nier in de kribbe, zulks dat zijn voeten on-
ler af hingen: daar na zijn ruige lophoed
net de linkerhand afnemende, en ſtrij-
kende met de rechterhand een deel van
zijn ongekemde hairlokken tot de ooren
oe, groet hy de overſten en 't volk
rnſthaftiglijk, en opent zijn mond
net dit welſprekend gebulk, zeggende:

Dappere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

„ Voſque gregis Valacri noſtis generoſa propago.
„ Ut Rex Gallorum varias devicerit urbes
„ Proditione potens, & ruſtica culmina fument
„ Villarum, ac preſſi miſerandâ ſtrage coloni
„ Deplorent conſumpta avidis 1 magalia flammis,
„ Et cum conjugibus parviſque per oppida natis
„ Errantes ſparſim mendicent pabula vitæ. 2
„ Utque mihi detur præſentia verba loquenti
„ Certa fides, ſocii, vobis evolvere nitar
„ Quicquid mæſtificâ narravit epiſtola pennâ
„ à Brabantino nuper conſcripta ſodali.
„ Unde queat cunctis liquidò conſtare, premantu
„ à Gallis victi ſævâ quam ſorte coloni. 3
Cum dicto adferri lychnum laquearibus altis
Pendentem jubet, & naſo 4 ſpecularibus acri
Admotis, laceram chartam, multiſque lituris 5
Obductam, tritamque plicis deprompſit arator,
Hæc, velut accepi, lugubria dicta ferentem.

1 Idem quod *Mapalia*, quæ ſunt caſæ ruſticæ.
2 Victum. 3 Agrorum cultores. Avido Colonc
Virg. Æn. 1. 4 Lucernam, quæ Græcis λύχνος. E
Virg. Æneid. 1. *Dependent lychni laquearibus altis.*
4 *Speculare* proprie feneſtra. Auctor noſter hoc loc
intelligit perſpicillum. 6 Maculis.

1 Semper

Dappere hoplieden, die lof en eer ſtaat te
ehalen, en gy brave ſpruiten van den Wal-
herſen landaart, gylieden weet, hoe dat
le Franſe Koning, magtig door verraad,
verſcheide Steden overwonnen heeft, dat
le daken over al op't land ſtaan en rooken,
n de huislieden ellendiglijk overrompelt
net de handen in't hair zitten en huilen, om
dat hunne hutten door den brand verteert
zijn, en zy nu met wijven en kleine kinde-
ren hier en daar door de Steden ſukkelende
de koſt moeten bedelen. En, op dat gy,
beſte maats, mijn tegenwoordig zeggen
vaſt meugt gelooven, zal ik u trachten uit
te leggen't gene ik hebbe verſtaan uit een
droevigen brief, onlangs aan my geſchre-
ven van een goed vrind uit Braband, waar
uit gy altemaal zult konnen zien, hoe deer-
lijk en wreed de verwonne huislui van de
Franſe gebruit worden. Dit zeggende, laat de kinkel een lamp, die om hoog in't dak hing, by hem brengen, en hebbende een bril op zijn ſcherpe neus gezet; haalt hy een geſcheurt papier, dat vol vuile vlakken, kreuken, en vouwen was, uit zijn zak, waar in deze droevige woorden, zoo ik bericht ben, ſtonden.

Mijn

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

1 *Semper amate mihi, mihi Paule fidelis amice:*
Est bene si valeas, valeo bene, comprecor istud
Non minus ut domui possit contingere vestræ.
Pagus heri à Franco populatus milite noster
Omnino est, quæcunque fuit mihi, rapta supellex:
Quatuor eximias 2 *hordas,* 3 *hornumque vitellum,*
Et sex 4 *nefrendes,* 5 *porcam cum* 6 *verre, bidentes*
Abduxere decem, capros duo, 8 *quinque capellas,*
Et 9 *cors tota perit: vicinis anser in undis*
Captus, anasque fuit; solus 10 *pernice volatu*
Carnificum à stricto gallus mucrone profugit,
Sed tamen ille suas vidit crudeliter ante
Cum fœtu 11 *uxores tortâ cervice necari.*

1 Elegans imitatio plebis Belgicæ, quæ fere hoc modo epistolarum suarum exordium facit. 2 Horda vel Forda est vacca prægnans. 3 Hornus. quasi hujus anni. 4 *Nefrens*, porcellus est, qui fabas nondum frendere, id est, frangere potest, ut Varro vult, nostratibus *een speenvarken.* 5 *Porca* sus fe femina est, *een zeug.* 6 *Verres* porcus non castratus. Nobis *een beer.* 7 Oves biennes, vide supra. 8 Græcè pro *Duos.* Homer. Odijs. 9. συνίδε δύο μάρψας ὥστε σκύλακας &c. Et Virgil. Æneid. lib. XI. *Si duo præterea tales Idæa tulisset Terra viros.* 8 *Cors* sive *cohors* præter alia significat locum pariete cinctum, in quo gallinæ, anates & id genus alia haberi solent, quo sensu hic intellige animalia cuncta in corte, per Metonym. subj. 10 Celeri. 11 Gallinas.

Lac

Mijn altijd lieve en getrouwe vriend Pouvels. Ik ben nog wel te pas, verhopende dat gy ook meugt welvaren, en ik wensche dat het ook zoo met uw ganssche huisgezin nag zijn. Gisteren hebben de Franse soldaten ons heele dorp uitgeplondert. Al mijn imboedel ben ik quyt geraakt. Ze hebben van my wech gevoert vier schoone vaarzen, een jarig kalf, zes biggen, een zeug, met een beer, tien lammeren, twee bokken, en vijf geiten. Mijn heele stal is op den bies. Mijne ganzen en eenden hebben zy uit de naaste slooten opgevangen. Mijn haan alleen is door snel vliegen het uitgetrokke mes van die beulen ontvlucht, maar hy had eerst gezien, dat zijne hennen met haar kiekens wreedelijk den hals wierden omgedraait.

Al

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Lac planè effusum est, & caseus omnis ademptus.
1 Verni præterea butyri vascula terna
Hostis habet; teneris nec sæva libido pepercit
Virginibus pagi: vidi, piguitque videre,
Stupravere meam dum par infame puellam,
Et fecere meo, quid dicam nescio, gnato,
Uxorem solâ reor evasisse senectâ:
Sic postquam vicum fuerat grassata per omnem
Turba ferox, stabulis abiit, domibusque perustis, 2
Et nunc 3 herboso dormire sub æthere lecto
Cogimur. A tali servent vos fata ruinâ.

Ut legit; „ Similis nisi prospiciamus amici
„ Nos, dixit, fortuna manet: cur Regia quando
„ Non est à Valacro procul absita littore classis
„ Tessera nulla datur nobis, nisi sævus ut hostis
„ Aptiùs intutis 4 acies exponat arenis?
„ Prodimur agricolæ, graviumque est sola malorum
„ 5 Urbs invisa caput, quam sumptis protinus armi
„ Impetere, & sontes nullo discrimine patres 6
„ Vincire, & meritis liceat submittere pœnis;

1 Vere aut verno tempore facti. 2 Incensis
3 In gramine. Sub dio. 4 Neglectis, non defensis
5 Medioburgum. 6 Senatores.

Dixit

Al mijn melk is uitgestort; en al mijn kaas is wech. De viand heeft daarenboven drie vaatjes graasdeboter. Die wreede wellustige beesten hebben de vrijsters van ons dorp niet gespaart. Ik hebbe't zelf gezien, (en och! ik kreeg deernis toen ik het zag) dat twee boos-wichten mijn meisje geschonden, en mijn jongen 'k weet niet wat gedaan hebben. Mijn wijf is't ontkomen; ik denke, alleenlijk om dat ze te oud was. Na dat nu die duivelsche hoop door't geheele dorp dus den beest had gespeelt, zijn ze vertrokken; hebbende de stallen en huizen in den brand gesteken. Nu zijn wy genoodzaakt onder den blaauwen hemel in't gras te slapen. God bewaar je voor zulken ondergang. Toen hy dit gelezen had, zeide hy voorts. *Mijne vrinden, wy hebben de zelve ramp te wachten, zoo we d'er niet in voorzien. Waarom, dewijl's Konings schepen niet verre van de Walcherse wal af zijn, word ons het woord niet gegeven? waarom anders als om dat de viand des te gemakkelijker zijn krijgsvolk op't onbewaarde strand zoude uitzetten? Wy huislüiden worden verraden, en die drommelse Stad [Middelburg] is alleen de oorzaak van deze zware ongevallen. Daarom laat ons terstond in't ge-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Dixit, & ore fremens liquit ſublime tribunal.
Tunc immane ducum murmur, plebiſque furentis
Vota probat *Pauli*. Donec *Cornelius* heros,
Deceſſore ſuo verborum 1 excultior uſu,
Caucercæque ſacra clarus præcentor in æde,
Suggeſtum aſcendit, 2 loram tamen ante Lyæi
Impiger aſſumens, quernâ latitantis in obbâ,
Collegit vires, nec non raucedine guttur
Præ nimia ſiccum 3 trullâ exundante rigavit.
Atque infit; „ Vos ô nullo trepidantia motu
„ Pectora 4 queis patriæ ſpes inclinata recumbit,
„ Percipite hæc & me referentem publica vobis
„ Commoda communi dignum reputate favore.
„ Solers facundi quanquam ſententia *Pauli*
„ Arridere mihi prima ſat fronte videtur,
„ Et poſcunt meritas vecordia 5 crimina pœnas:
„ Ardua, & immenſi fuerit res plena laboris,
„ Excelſa exiguis velle expugnare catervis

1 Magis diſertus. 2 *Lora* vinum ſecundarium dicitur. Vox bonæ notæ. Belg. *Leurwijn*. Eſt enim vinum vile, ex fæcibus & acinorum folliculis expreſſum, admixta aqua. 3 Vas vinarium appellatur hoc nomine, quod & obba ſignificat. 4 Quibus nititur ſpes &c. 5 Vecordis magiſtratus crimina.

„ Muni-

veer daarop aantrekken, en de Heeren, die schuldig zijn, zonder onderscheid vast zetten, en loon na werk geven.

Zoo sprak hy, en sprong al knorrende van de hooge spreekplaats. 't Sterk gemompel van d'opperhoofden, en't razende kanaalje keurt het zeggen van *Pouwels* voor goed: tot dat de held *Krelis*, die welsprekender als den eersten redenaar, en de heldere voorzanger in de Koukerkse Kerk was, ter preekstoel klom, dog hy maakte dux eerst wat harts met een slok gatwijn, dien hy in een eikenhoute tonnetje had, en bevochtigde zijn keel, die van overgroote heesheid droog was, zoo braaf, dat er 't vaatje tegen aan pruiste. Toen begon hy; *Gy, ô onbeschroomde borsten, op wien de vaggelende hope van ons vaderland steunt, verstaat deze dingen, en acht my uwe algemeene gunst waardig, terwijl ik u ten gemeenen voordeele spreke. Hoewel de wakkere meining van den welsprekenden* Pouwels *my in den eersten aanzien genoeg schijnt te behagen, en de uitzinnige misdaden [van de Heeren] verdienen na behooren gestraft te worden; zoo zal't echter een zware en zeer moeyelijke zake zijn, met een kleinen hoop menschen te willen bestormen de hooge stads*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

„ Munimenta urbis, tanto quæ civicus ardor
„ Sudore erexit, 1 nec bis duodena calenti
„ Unoquoque die fabrûm potuere bibentum
„ Esse satis stomacho generosi dolia zythi.
„ Adde Mathematici studio quod structa sagacis
„ Mœnia 2 *Mantæi*, quo non subtilior ullus
„ Extitit, obicibus placuit dum rura tueri,
„ Aut indefensis dum propugnacula muris
„ Addere, & hostiles fabricis eludere nisus.
„ Quid quod mirando vallum dispostа per omne
„ Ferrea 3 canna modo, 4 sclopetis cedere nostris
„ Abnuit, ac tanta prohibet nos urbe potiri.
„ Ipse ego lethificum videor sentire fragorem, (ro,
„ Dum loquor, & strepitu pavitant mihi corda futu-

1 Facetè rusticus molem & magnitudinem munimentorum urbis inde conjicit, quod XXIV. dolia cervisiæ singulis diebus æstivis non satisfecerint operariis, qui ea erexerunt. 2 Ironice laudat hunc *Mantæum* [Manthieu] hominem, cui urbis Medioburgensis muniendæ, & propugnaculorum augendorum cura demandata fuerat. Iste enim Spartam quam nactus erat non recte exornaverat: nam opus, ejus auspicio perfectum, vix stabat, quin ruinam minaretur. 3 Intelligit tormenta bellica, sed minora, cannæ seu arundinis instar. 4 Quos supra *catapulta* vocat.

„ Nec

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

veſten, die door de yverige borgers met zoo veel arbeid geſticht zijn, dat elken zomerſchen dag geen XXIV *vaten beſte bier genoeg waren, om de arbeiders, die daar aan wrochten, te laven. Waar by komt, dat de wallen gebouwt zijn door't beleid van den wiskunſtigen* (3) Mant...., *die zijn weêrgaê niet heeft, 't zy dat het hem luſte de landerijen met dijken te voorzien, of bolwerken op de weerlooze muren te maken, en door ſtormtuigen den vyand weerſtand te bieden. Hoe? het yzere geſchut, dat op een verwonderlijke wijze overal langs de wal ſtaat, zal voor onze vierroers niet wijken, maar ons het innemen van zoo groot een Stad wel beletten. Ik ſchijne my zelf dat doodelijk donderen te hooren, terwijl ik ſpreek, en mijn hart lilt en beeft van't aanſtaande gedruis:*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

„ Nec tantùm rabido tremerem 1 baubante moloſſo.
„ Quid validas portas referam? ad quas bina 2 re-
„ In fulcris tormenta ſuis, quas civica cura (cumbunt
„ Præmunitque ſeris, & noctu à fure tuetur (pum, 3
„ Clauſtra laborantum manibus fabricata Cyclo-
„ Vix meus immanes portaret 4 vernula claves.
„ Quid latas memorem foſſas, adeoque profundas,
„ Ut nullus baculo ſaliens ſuperaret agreſtis,
„ Sed mediis ſit clune tenus mergendus in undis,
„ Ranarum referens 5 viſcatos ſordibus artus?
„ Noſtra ergo ſi vota placent, ſimuletur, & imo
„ Inſita condatur præſens injuria ſenſu.
„ Vindictæ tunc tempus erit, cum prædia more

1 Egregia & faceta nota timoris ruſtici, confitentis ſe non ita horrere rabidum moloſſum, baubantem, i. e. latrantem. *Baubari* vox eſt, quam apud Lucretium invenias, pro latrare, ad imitationem ſoni canini. 2 Ad ſingulas portas duo ferrea tormenta collocata erant, quæ per duas feneſtras ad id recens factas poſſent exonerari. 3 Magnitudinem ſignificat. Ita Virg: Æneid. Lib. 6. *Cyclopum educta caminis Mœnia conſpicio.* Cyclopes enim finguntur a poetis gigantes [κύκλωπες ab uno oculo in fronte] in Sicilia, Vulcani miniſtri, qui ferrum fabricare invenerunt &c. 4 *Vernula* dimunitiv. a *verna æ.* commun. gen. ſervus vel ancilla domi noſtræ. 5 Limo ex foſſa conſpurcatos, & tam glabros quam viſco oblitos.

„ Conſueto

ja ik zoude zoo niet ſchrikken, als ik een dollen dogge hoorde baffen. Wat zal ik verhalen de ſterke poorten, by welke twee kanonſtukken op haar roopaarden ſtaan, en die van de borgers zorgvuldig met ſlotwerk voorzien zijn, bewarende by nacht voor de dieven de ſloten, zoo zwaar, als of ze van reuzehanden geſmeed waren. Mijn jonge zou naauwelijks die afgrijſſelijke groote ſleutels konnen dragen. Wat zal ik zeggen van de grachten, die zoo breed, en diep zijn, dat geen huisman die met een pols kan overſpringen, maar veel eer, als hy dat waagde, tot de billen toe in't water zoude plompen, zoo bekrooſt aan zijn lijf als een kikvors? By aldien dan mijn zeggen gelden mag, laat ons veinzen, en het tegenwoordige ongelijk opkroppen. Dan zal't eerſt tijd van wrake zijn,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

„ Conſueto ſua quiſque petet: meminiſtis *Eoa* 1
„ Ordinibus Valaçris quid fecerit ante *Capella*,
„ Cum noſtras timuere manus, trepidanſque ſenator
„ Conciſus flagris turpi latitavit in harâ. 2
„ Sic illo noſter dicebat tempore myſta, 3
„ Neſcio quem 4 *Marium* cœno jacuiſſe paluſtri.
„ Nunc fiat ratione pari, quo pœna ſequatur
„ Certior, & juſtas tutò ſatiemus ut iras,
Plura locuturus fuerat, ſed riſus obortus
Obſtitit oranti, putri nam vimine corbis
Summâ parte ſui nimiâ ſub mole fatiſcens
Defecit; lapſoque ad terram clune retentus
Crura caputque aliquis tenues emiſit in auras.

3 Ruſtici ex pago noſtro Ooſtkapelle. Metonom. ſubj. Jactitat homo agreſtis ſenatorem neſcio quem nuper male habitum a ruſticis pagi ſui delituiſſe in turpi hara. 2 i. e. Porcorum ſtabulo, quo ſeſe abſcondidit; uti olim Marius in palude. 3 μύστης myſteriorum peritus, ſacris initiatus. Senſus eſt (obſerva mores ruſticorum, jurantium ſemper in verba ſacerdotum; pergit enim dicere iſte Cornelius heros, Cauceræque ſacra clarus præcentor in æde) *noſter concionator narrabat illo tempore, nempe quum ſenator latitaſſet in hara a ruſticis flagris exceptus, neſcio quem Marium olim ſimili modo jacuiſſe in cœno paluſtri.*
4 Illum magnum Romanum ducem, qui ſepties fuit conſul, & Jugurtham devicit, ſed a Sylla victus Minturnis in palude abditus hæſit.

Vix

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

als yder van hun, volgens gewoonte, na zijn woning zal gaan. 't Staat ul nog wel voor, wat ons Oostkappel *voor dezen aan de Staten van Walcheren heeft gedaan, toen zy onze handen zoo vreesden, en een* (4) *Raadsheer, na dat hy wat rug op gekregen had, bevende zig in een schandelijk varkenskot moest verbergen. Onze Predikant zeide toen ter tijd, dat eertijds ik weet niet wat voor een* (5) *Marius even eens in een slikkig moeras had gelegen. Laat ons meer zoo doen, op dat zy des te zekerder gestraft werden, en wy veiliglijk onze rechtvaardige gramschap mogen voldoen.*

Meer zoude hy gesproken hebben, maar onder zijn redenvoeringe ontstond 'er een gelach; want iemand zittende op een verrotte teene korf, die onder den zwaren last van boven inzakte, viel met de billen daar in tegen de aarde, dat de kop en beenen om hoog staken.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Vix ceſſit ſtrepitus, ſtabulum quum janitor intrat
Meſſopoli greſſu legatum 1 præpete civem
Adveniſſe refert, urbani juſſa volentem
Concilii, & facti cauſas aperire futuri.
Perculſus ſubito totus rumore ſenatus
Ingrediatur, ait: cum binis garrulus intrat
Bubile 2 accenſis, & cœtum comè ſalutat
Proxenetes nigrante popam 3 mentitus amictu,
4 Turritus manibus geſtatur utriſque galerus,
Monſtroſumque caput nudum patet, excidit omnis
Cæſaries ferme, ſed qui 5 fugere ruinam
Hærent detonſi Monachorum more capilli.
Barbara perfrictâ gravitas in fronte reſidit,
Cernitur in Cynico 6 vecors audacia vultu.

1 Celeri. 2 *Accenſi* Magiſtratuum miniſtri; ab acciendo dicti, quia inſtar præconum acciebant, ſeu vocabant quos proceres juberent. Belg. *Stadsboden.*
3 Veſtitu nigro inſtar popæ; is apud veteres erat qui hoſtias ad altaria ligabat, & feriebat. 4 Deſcriptio proxenetæ, qui ſalutans pileum excelſum turris inſtar manibus tenebat. 5 Qui non exciderant.
6 Impudenti, quali vultu fuerunt fere Philoſophi Cynici Gr. κυνικοὶ a moribus caninis. Talis fuit Diogenes ille.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Dit geraas hield naauwlijx op, als de kanerbewaarder in 't ſtal tredende boodſchapte, dat 'er met grooten haaſt een burger van Middelburg als gezant was aangekomen, hebbende te verkondigen eenig bevel van des Stads (6) vergadering, en 't gene tot de aanſtaande zake behoorde. De geheele Vroedſchap [der boeren] door 't ſchielijke gerucht ontſtelt zijnde, ſprak, *laat de man binnen komen.* Daar op komt in 't oſſenſtal, een ſnappige makelaar, met zwarte kleeren, als of hy een offerſlachter was, en groet beleefdelijk de [achtbare] vergadering. Hy had by hem twee Stadsboden, en hield zijnen toorn-hoogen hoed met beide de handen vaſt. Men zag zijn wanſchape kop bloot. Al 't haar was 'er byna afgevallen, en dat 'er nog op was blijven ſtaan, ſtond monnikswijze afgeſchoren. Een woeſte ſtemmigheid was in 't onbeſchaamde bakkes, en een dulle ſtoutheid bleek in 't hondſche gelaat. Ik geloove

dat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Non ſecus Argolicæ 1 *Therſiten* dedecus oræ
Inceſſiſſe reor, 2 *Pelidæ* immania propra
Dicentem, & meritas pendentem funere pœnas.
Poſtquam introgreſſo coram data copia fandi,
Inſulſam ſolito velavit tegmine calvam,
Et mox admotâ 3 chlamydem ſubſtravit in urnà 4
Ac lævam imponens femori, dextramque protervo
Concutiens motu ſic turbidus ora reſolvit.
„ Ad ſua deductos cernit jam jura *Sicambros*, 5
„ 6 *Trajectumque* pati Francæ moderamina gentis,
„ Submiſſaſque jugo quas alluit 7 *Iſala* terras,
„ Et factum Rex ipſe ſtupet: 8 non aurea Phœbi
„ Lampas lucifero toties ad plauſtra caballos
„ Per ſpatium æſtiferi duxit ſublimis olympi,

2 Fuit Therſites, teſte Homero, omnium qui Trojam venerant Græcorum fœdiſſimus. 2 Achilli: Heroi illi Homerico, Pelei filio, qui illud monſtrum hominis Therſitem peſſime convitiantem ictu pugni interfecit: hinc dicit auctor pendentem poenas *funere*. i. e. morte. 3 Pallium. 4 Ut ſedens commodius diceret. 5 Incolas Sicambriæ, quæ vulgo *Gelria*. 6 Trajectum ad Rhenum nempe, vulgo *Ultrajectum*. 7 Provinciam *Tranſiſulanam*, ut vocant. Hæ tres Provinciæ anno 1672 ſubmiſerant ſe Gallis. 8 Poetica periphraſis, qua ſignificat ſolem non toties per ſigna cæleſtia vectum fuiſſe, id eſt non tot præteriiſſe menſes, quot jam valla, id eſt oppida, capta ſunt a Gallis, quos heic Borbonios vocat, a præcipua Gallica regione, vulgo Bourbonnois.

„ Quot

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

dat (7) Therſites, die ſchandvlek van Griekenland, niet anders is komen inſtrijken, toen hy onverdragelijke ſcheldwoorden tegen Achilles ſprak, en met zijn dood verdiende ſtraffe leed. Na dat hy ingekomen zijnde verlof tot ſpreken had gekregen, dekte hy zijn lompe herſenpan met het gewone dekſel. Daar na ſpreide hy zijn mantel op een emmer, die dicht by hem ſtond, en de linkerhand op zijn dye gezet hebbende, ſlingerde hy de rechte met een wilden zwier, en begon ontroerd aldus te ſnakken. *De Koning [van Vrankrijk] ziet nu Gelderland, Utrecht en Overyſſel na zijn pijpen danſſen, en hy ſtaat zelf over 't werk verwondert. De zon loopt door zoo veel teekenen van den heeten hemel niet,*

als

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

„ 1 Quot modo Borboniis ceſſerunt valla maniplis
„ Quotve peregrinas auxerunt oppida palmas. 2
„ Sed nec continuis animum ſatiare trophæis,
„ Nec novit ſervare modum, jam præparat ultra
„ 3 Laurigeras proferre acies, certamque minatu
„ Perniciem Batavis, abit indignata ſub auras
„ Libertas, pridemque patrum reſpublica florens
„ Interit, & verâ cum relligione periclum
„ Vix evaſuræ leges ferale laborant.
„ Nil tamen inſtantem poſſit quo avertere caſum
„ Languida noſtrorum molitur cura regentum:
„ Nec turmas, nec tela parat, nec littora firmat,
„ In quibus acciſi remanet ſpes ultima fulcri,
„ 5 Curia, prætendens exhauſtam ſumptibus arcan
„ Funditus, aut fulvi 6 cæcata nitore metalli,
„ Direpti aut metuens rationem reddere fiſci. 7

1 Victorias, meton. adj. 2 Victrices. 3 Capitale, lethale, ſeu funeſtum. 4 Magiſtratuum. 5 Senatus Meton. ſubj. 6 Corruptus largitione auri. Ita vulgus eo tempore querebatur, procere patriam hoſtibus auro vendidiſſe. 7 Vel ærari publici.

„ Ergo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

ls' er alreede al veſtingen voor de Franſche
landaarden de vlag hebben moeten ſtrij-
en, en vremde ſteden zijne overwinningen
ebben vermeerdert. Maar hy kan zijn
art met gedurige triomfen nog niet ver-
adigen, hy weet van geen maat, maar
y tracht verder zijn zegepralende heirle-
ers voort te zetten, en dreigt de Neder-
anders een gewiſſen ondergang. De vry-
eid gaat zakken: 't Is gedaan met die
oorhenen- bloeyende gemeeneſtaat onzer
voorvaderen: en de wetten met den wa-
en Godsdienſt zijn in zulken verlegentheid,
dat ze het doodelijk gevaar naauwelijx
ullen ontkomen. Evenwel de ſlappe zorge-
looze regeerders nemen niets by de hand,
waar mede 't nakende ongeval kan geſtut
werden. De Heeren van't Stadhuis maken
geen krijgstroepen, nog geweer klaar, en
verſterken de ſtranden niet, waar in de ui-
terſte hope van de geknakte zuil des ſtaats
overig is, voorgevende dat de geldkiſt tot
den bodem toe door de zware onkoſten uitge-
out is, of 't zy dat ze miſſchien door den
glans van't gele goud d'oogen zijn uitgeſte-
ken, of bevreeſt rekenſchap te geven
van de geplunderde 's lands penningen.

Der-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

„ Ergo cum renuant procerum ſuffragia rebus
„ Præſidium afflictis, & juſtam ferre medelam,
„ Suſpectum merito cives habuere ſenatum,
„ Et ſumpſere manu neglecti munia clavi,
„ Ac cunctæ coïere 1 tribus: ſua quiſque reponit
„ Inſtrumenta faber, deprenſum forcipe ferrum
„ Hic rejicit, ſolitiſque negat ſudare caminis:
„ Excuſſâ manibus 2 cœtum petit ille dolabrâ,
„ Cunctatur pingues lanio mactare juvencos:
„ Cerdo detritos ceſſat reparare cothurnos,
„ è Menſâ reſilit dejecto forfice ſartor;
„ 3 Inſtitor obſcurâ renuit latitare tabernâ,
„ Et reliqui artifices properant; meliore daturi
„ Ordine conſilium, quam dum lato æquore Marti
„ Olim 4 Cecropiis populus convenit Athenis.

1 Cunctæ tribus, more Romano, pro cunctis civibus. 2 Turbam popelli. 3 Qui a dignior mercatore tabernis ſuis eſt præpoſitus, vel ipſe mercès ab aliis emtas venales habet. Belgis *een kramer* 4 Athenæ Cecropiæ dictæ ab earum primo rege Cecrope. Judicabant Athenis judices, Areopagitæ dicti, reos capitis in templo Martis; quod erat *in lato æquore Martis*, uti Berenicius inquit, hoc eſt *in lata planicie Marti* dicata, vico, vulgo Areopago ita dicto a Marte, qui (Græce ἄρης) a Neptuno homicidii reus factus, in eo pago deorum ſententiis abſolutus fingitur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Derhalven, dewijl de Overheid de ver-
vallene zaken weigert te redden, en na be-
hooren daar in te voorzien, zoo hebben de
borgers met recht den Raad verdacht ge-
houden, en't verwaarloosde roer in han-
den genomen. Yder werkman legt zijn ge-
reedschap neer: d'een werpt het yzer tus-
schen de nijptange wech, en wil niet langer
aan den oven staan zweeten: d'ander smijt
den schaaf uit de handen, en begeeft zig
by den hoop. De vleishouwer kan zijne vet-
te ossen niet slachten. De schoenlapper sam-
melt de geslete laarzen te lappen. De snij-
der werpt de schaar op de vloer, en springt
van de tafel. De kramer heeft den bras
van langer in zijn duistere winkel te vertoe-
ven, en voorts alle ambachtslieden zijn op
de been; zullende met beter ordre raad ge-
ven, als toen eertijds 't Atheensche volk
in 't breede veld van Mars vergaderde.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

„ Hi rem maturo trutinati examine, tandem
„ Octo ſibi legere viros, pietate fideque
„ In patriam claros, qui reſtaurare ſalutem,
„ Et 1 deploratis poſſent ſuccurrere rebus.
„ Horum ego (præſentis ferret ſi temporis hora)
„ Niterer & vitam cujuſque, & geſta referre:
„ Nomina cum paucis ſatis eſt proponere factis.
„ Primus 2 *Dorotheus* 3 divino nomine dignus,
„ Illum 4 *Lardenus* cultus imitator honeſti,
„ Poſt 5 *Anius* ſequitur, fraterno huic fœdere junctu
„ 6 *Roſcius*, & paribus ſplendens virtutibus hæret.
„ Nobilis hæc noſtras 7 quadriga tuebitur aras.
„ Hæc male defenſo ſcribet rata jura clienti,
„ Divitiaſque omni pacto cumulare docebit,

1 Deſperatis fere. 2 Per metatheſin ſeu tran
ſpoſitionem literarum nomina horum octo virorur
a poeta poſita enarrat legatus, quorum primus Dor
theus inverſo ordine ſignificat *Theodorum* ***. Erat
mercator Medioburgenſis. 3 Græcè *Dorotheu*
ſonat tanquam δῶρον τοῦ θεοῦ. i. e. donum dei.
4 Secundus eſt per ſimilem tranſpoſitionem *Renaldu*
Intelligit *Reinier* ***, mercatorem. 5 Tertiu
Anius, eodem modo pro *Janus*. Eſt hic *Joannes* ***
mercator, qui poſtea conſul fuit. 6 Quartus *Roſciu*
pro *ſcorius*. Nempe D.... Joannis frater, & mercato
7 Hic numerus quaternus. Sive hi quatuor ex octo.

„ Hæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Deze hebben de zake rijpelijk overwogen, en eindelijk voor hun verkoren acht mannen, vermaard door vroomheid en trouw voor 't vaderland, om 's lands welvaren weder op te rechten, en den hoopelooszen staat te helpen. Indien de tegenwoordige tijd het toeliet, ik zoude na mijn beste vermogen het leven en bedrijf van een yder van deze mannen ophalen, maar 't zal genoeg zijn hunne namen met weinige daden alhier voor te stellen. D'eerste is Dorothæus ***, *een man van* (8) *Goddelijken name, aan welke volgt de eerlijke* (9) Lardenus ***, *en daar aan* (10) Anius *** *met zijn broeder* (11) Roscius***, *die hem in deugden gelijk is. Deze vier zullen onzen Godsdienst verdedigen, en aan de qualijk gehandhaafde rechtsvorderaars wijsdom geven. Deze zullen leeren op allerley manieren 't geld by een te houden,*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

„ Hæc patriæ antiquum tendet reparare nitorem.
„ Quintus adeſt 1 *Minos*, non qui dat 2 jura barathro,
„ Sed patriis ſervanda plagis, cui junctus *Eraſtes* 3
„ Cum 4 *Pylio*, hi raptas ſolenni ad littora noſtra,
„ Ut fecere olim, ducent de more carinas,
„ Hoſtis ab his noſtrâ ſtringetur compede vinctus,
„ Tota per hos crebrâ ditabitur inſula prædâ.
„ Pene reformati columen memorabile fani 5
„ 6 *Porcius* exciderat, qui, queis laniaverat olim
„ Exta ſuum cultris, ſubigendos demetet hoſtes.
„ 7 Ogdoas illa ſtruet rurſum 8 fidentia terræ
„ Zelandæ decora, & patrios fundabit honores.
„ Hoc inſigne tamen poſſint felicibus auſum
„ Ut regere auſpiciis, primum renovere ſenatu

1 Quintus *Minos*, i. e. *Simon* ***. mercator.
2 Non ille ſeverus Minos Cretenſium rex, quem antiqui finxere unum ex inferorum judicibus.
3 Sextus *Eraſtes*. Fuit hic mercator cognomine *Lief.....*, a Græco ἐράω diligo. 4 Septimus *Pylius*, quoque ex Græca voce πύλη porta. Intelligit *Lau. Verp...*, itidem mercatorem. Tribus his poſterioribus ſumma ſemper cura fuit parare navigia prædatoria, vulgo *Kapers*, quibus in mari hoſtiles naves raperent. 5 Eccleſiæ reformatæ, uti vocant.
6 *Porcius* pro *Cropius*, ſcilicet is erat *K... K...* Lanius, qui ultimus ex his octoviris recenſetur.
7 ὀγδοὰς numerus octonarius. 8 Dejecta nunc.

„ Ignavos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

en trachten den ouden glans van't vaderland te herſtellen. De vijfde is (12) Minos ***, *niet die in de hel rechter is, maar bequaam om ons land te behouden: en nevens dien* (13) Eraſtes ***, *met* (14) Pylius ***: *deze zullen na gewoonte als eertijds de* (15) *gekaapte ſchepen aan onze wallen brengen: deze zullen den viand in de boeyen ſlepen, en ons geheele eiland door menigvuldigen beuit verrijken.' K zoude byna wel vergeten dien gedenkwaardigen vilaar van de Gereformeerde Kerke* (16) Porcius ***, *die met zijn meſſen, waar mede hy voor henen de varkensdarmen placht de villen, de overwonne vianden zal maajen. Dit getal van acht bazen zal den zinkenden glans van Zeeland wederom opbeuren, en de glorie des vaderlands veſtigen. Echter op dat zy zoo een treffelijk ſtuk gelukkiglijk mogen beginnen, hebben zy vaſt voorgenomen die ſlap-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

„ Ignavos populi dominos, 1 porrigine quorum
„ Urbica fædatur plebes, ſtat certa voluntas.
„ Sed veſtris opus eſſe vident tutricibus armis,
„ Necubi fruſtrato pereat ſucceſſus adortu.
„ Hæc vobis mandata dari voluere, nec ulla,
„ Ut video, ad facilem me nunc hortamina pugnam
„ Admiſcere decet, proprias ſibi quiſque querelas
„ Vindicet agricolâ junctus cum milite civis.
Plurima vaniloquâ poſt hæc convicia linguâ
Turpis in innocuum ructavit 2 ſcurra ſenatum;
Quæ retuliſſe piget, ſtrepero quum deſiit ore,
Surrexere 3 patres, ſtabulique in parte remotâ
Ordine compoſito ſuffragia quiſque tulere.
Hinc rediens, promptaſque ſciens ad bella cohortes,
Cunctorum unanimi fuerat quod voce ſtatutum
Prædicat 4 *Henricus:* „ Veſtris age nuncius ito

1 Scabie quadam. metaph. eſt enim *Porrigo* morbus capitis furfuribus obſiti. Juven: ſat. 2. *Sicut grex totus in agris Unius ſcabie cadit & porrigine porci.*
2 Homo ſeditioſus & ſubornatus nequam. 3 Turbæ principes. 4 Ille flos ducum, & præſes juventutis Bredamanæ, de quo ſupra.

„ Octovi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

hartige heeren af te zetten, door welker beſmettinge de gemeente word bedorven: Maar zy zien dat 'er de beſcherminge van uwe wapenen toe van nooden is, op dat door een mislukt begin het gevolg niet blijve ſteken. Dit hebben ze ul. willen bevelen, en't paſt niet, dunkt my, dat ik hier iets byvoege om ul. ten ſtrijde aanteporren; laat nu yder borger met een gewapenden huisman te zamen zijn eigen leed wreken. Nog meer ſcheldwoorden riſpte die vuile ſchurk uit zijn leugenachtige bakkes tegens de onſchuldige Overheid, welke my zouden verdrieten te vertellen, wanneer eindelijk zijn ſnaterende bek ophield. De Raadsheeren [kinkels] ſtonden op, en gingen in een afgezonderden hoek van het ſtal, alwaar yder op zijn beurt ſtemde. *Hein* [van Bredamme] daar van daan wederkomende, en bewuſt, dat zijn geworvene volk krijgvaardig was, openbaart wat 'er met gemeene ſtemmen was beſloten, en zegt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

„ Octoviris, omnes præſto nos luce ſequenti
„ Affore, neve [1] ratis validi ſucceſſibus auſus
„ Fruſtrentur, junctis [2] quaſſuros viribus urbem.
Ille abit, octonæque refert [3] oracula turbæ
Ruſtica, venturæ [4] dominis prænuncia cladis.
Bubula [5] confuſâ reſonat tunc curia voce
Prælia ſpirantis cœtûs, greſſuque citato
Ad ſua conſuetis redeunt habitacula villis.
Ipſe etiam *Henricus*, ſubiti quem cura Gradivi [6]
Spectabat propiore modo, ſimul agmina ducit
Ad vicum *Mediæ* qui proximus imminet *urbi*,
[7] Dilectum ſtolidæ plebi, ganeiſque frequentem,
[8] Cœlica dum populo narrant oracula myſtæ,
Bredamum vocitant: ſed quis peregrinus in oris

1 Optatis, & jam præcipiti ſpe ſtatutis. 2 Nos venturos & expugnaturos oppidum Medioburgum. 3 Decreta. 4 Magiſtratibus. 5 Recte, *curia bubula*, erat enim bovile, quo egregius iſte ſenatus ruſticus convenerat. 6 Ipſe ille magnus ruſticorum dux, cui præcipua hujus belli inſtantis cura incumbebat, cum cæteris agreſtibus deducit ſuos ad vicum ſuum *Bredamum*, non procul ab urbe media, i. e. Medioburgo. 7 Frequentari ſolitum a plebe. 8 Et quidem diebus feſtis, dum ſacra peraguntur.

Eſt

z bode ga heen, en verkondig uwe acht
nannen, dat wy morgen altzamen optrek-
en, en, op dat ons kloek voornemen niet
nislukke, met gemeene kracht de Stad
zullen komen beſtormen. Hy vertrekt, en
erhaalt aan de vergadering van achten
et boerſche (17) raadsbeſluit, een voor-
ode van het ongeval, 't welk den hee-
en van de regeringe nakende was. Hier
p galmt het oſſelijke (18) raadhuis van
t woeſte geſchreeuw der menigte, die nu
aakte na den ſtrijd, en elk loopt te poſt
veer na zijn hut, en bekende woning.
Daarenboven *Hein*, wien de zorg des
chielijkopgezetten oorlogs naaſt was
anbevolen, voert zijne benden na een
zeker dorp, digt aan de Stad Middel-
burg (een plaats daar Jan Hagel en een
deel Hoeren gemeenlijk onder de pre-
dikaatcy verkeeren) genaamt *Bredamme*.
Dog wie is in de Zeeuwſe geweſten

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Eſt ita 1 Mattiacis, cui me reticente quid illic
Sit fieri ſolitum, certo haud rumore pateſcat?
2 Stathmus erat, cujus notum penetrale *Jacobus*
Incolit, atque dedit celebrata Antverpia nomen:
Huc defeſſa rapit ſua millia ductor, & inquit:
„ Siſte gradum pubes tantos aditura labotes,
„ 3 Vos hilaret largo temeti ſpiritus hauſtu.
Ergo depoſitis armis cratera capacem
Protinus invadunt, ſtimulumque furentibus 4 œſtro
Mentibus inſolito Bacchi irritamine ſubdunt.
Ut viſi turgere ſcyphis, 5 arma arma loquuntur,
Corripite arma viri, totuſque 6 celeuſmate pagus
Perſtrepit, & raucum dant tympana pulſa ſonorem.

1 Zelandis vide ſupra. 2 σταθμὸς Gr. Statio; manſio, diverſorium, ſeu ſtabulum. Eſt in hoc vico Bredamano caupona, cujus inſigne *Antverpia*. Pandocheus eo tempore Jacobus toti civitati Mediobur-genſi ſatis notus. Huc enim ſolebat plebs diverti & compotare. Fuit hic locus, uti ego accepi, in quo poeta noſter Liberum Patrem ſæpius inviſit.
3 Ita Teucer apud Horat. Od. 7. lib. 1. *o Fortes pejoraque paſſi Mecum ſæpe viri, nunc vino pellite curas: cras ingens iterabimus æquor.* 4 Inconſulto ardore; & ſeditione flagrantes animos ſtimulant magis largiore potu vini. De oeſtro ſupra dictum. 5 Poſtquam jam cœperunt incaleſcere vino, nihil aliud quam bella; horrida bella, pugnas & cicatrices crepant.
6 Univerſali clamore. κέλευσμα Gr. clamor nautarum & remigum, præcipuo quodam præeunte.

Poſtera

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

oo onbekend, die, al zegge ik het niet, oor 't gerucht niet weet, wat daar om-aat? Daar is een kroeg, alwaar Antwer-en uithangt, bewoont van een waard, iet namen *Jaap*. Hopman *Hein* rukt ier zijne menigte na toe, en ſpreekt; *oud ſtand, jonge maats, die zoo groot een erk zult gaan beginnen. Vervrolijkt eerſt we geeſten met een wakkeren teug wijns.* Toen leggen zy hun geweer af, vatten lk een kloeken berkemeyer in de vuiſt, en prikkelen hunne razende zinnen nog heviger door de ongewoone ſporen van Bachus. Ze hadden nauwlijx door 't bé-keren de hoogte gekregen, of 't was al van vechten wat ze ſpraken, *ſa mannen, flux in't geweer*, was de roep, die als eene ſtem 't geheele dorp doorgalmde, waar onder het heeſche geluid van den trommel dobbedobbedob en ritjeditjedou ſloeg.

De

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Poſtera ſuſtulerat primas 1 Tithonia flammas,
2 Et ſol quadrijuges, nitido temone jugales
Junxerat, inſueto Belgis radiantior orbe.
3 Diffugiunt nebulæ, facieſque micantis Olympi
Inclyta ruricolûm facta inſpectura virorum
Non unquam terris fulſit majore ſereno.
Quum ſua deducit Dux 4 Bredamanus ad urbem
Agmina, & 5 arctoæ venit ad munimina portæ
Ferratis firmata ſeris, vigilumque quaterno
Tuta miniſterio, quos tunc ſopor altus habebat.
Ut primum petiere aditus, ac 6 calce frequenti
Pultavere fores, ſomno vigil excitus unus
Exclamat, „ quænam vos intempeſta coëgit
„ Cauſa vias urbis clauſæ tentare? ſciatis
„ Non pandi noſtras tali pro murmure portas.
„ Ad proprios remeate lares, vel ſi qua cupido

1 Aurora, conjux Tithoni, qui fuit Laomedon
tis filius, raptus, ut placuit Poetis, & dilectus a
Aurora. 2 Reſpice alipedes equos. 3 Nun
quam fulſit facies coeli magis ſerena. 4 Henrici
ille. 5 Indicat portam in Boreali urbis parte
Medioburgenſibus *de Noordpoorte*.

„ Ingre-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

)e volgende dageraad verhief haar licht,
n de zon had zijne vier roſſen zinnelijk
oor de wagen geſpannen, met helder-
er kring ſchijnende voor de Nederlan-
ers als na gewoonte. Geen nevels be-
walkten de lucht, en de gedaante van
en blinkenden hemel, zullende beſchou-
ven de heldendaden der boeren, ſchit-
erde nooit klaarder op 't aardrijk; als
vanneer de Veldheer van Bredamme zij-
ie troepen na de Stad voerde. Hy komt
an de Noorderpoort, die met yzere ſlo-
en, en vier toen ter tijd diepſlapende
wachters verſterkt was. Zoo haaſt zy
daar in wilden, en dikwils tegen de
deuren hadden geſchopt, roept een van
de wagters, uit den ſlaap geſtegen; *Wat*
hebt gyl: zoo ontijdig hier voor de geſlote
poort te doen? weet vryelijk, dat onze poor-
ten voor zulke razende kinkels niet geo-
pent worden. Loopt weer na huis, of

hebt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

„ Ingrediendi urbem, 1 cophinos huc merce referis
„ Advehite, & veſtris ſumpta arma reponite tecti:
„ Non vos luce 2 Jovis rigidi certamina Martis
„ Attentare decet, ſpirant hic omnia pacem.
Aut aperi, aut nobis, quidam tum ruſticus inquit,
Vi facienda via eſt: cum dicto ad clauſtra bipennim
Dirigit, 3 & crebro diſturbat verbere poſtes.
Accedunt alii rapidâ velocius aurâ,
Et pene emoto portam de cardine vellunt.
Hinc exaudiri voces, & verba minantum
Agricolûm, ac multo diras ſtridore vomentum.
4 Lymphatæ veluti celebrant Trieterica Bacchæ
Orgia, & inſano quatitur clamore Cithæron, 5

1 Corbes, uti vos ruſtici ſoletis. κόφινος Græc vox. 2 Alludit ad nomina dierum Jovis, & Martis & Martis certamina. 3 Multis ictibus. 4 No alio furore & tumultu Bachæ [fœminæ ſacerdote Bachi] lymphatæ i. e. furioſæ olim apud antiquo celebrabant ſacra Bachi, τριετηρικα dicta, in memo riam triennii, quo ille per Indiam peregrinatus eſt ὄργια Gr. *Sacra* ſonant. Peculiariter vero ſacra patri Liberi. 5 Mons circa Thebas Bæotias, ex quo cla mor veluti numinis Bacchas vocabat, inquit Serviu in locum Virgil: Æneid. 4. *Qualis commotis excita ſacri Thyas, ubi audito ſtimulant Trieterica Bacho Orgia, nocturnuſque vocat clamore Cithæron.* Ad quem reſpexit poeta noſter, qui videtur ſignificare non Bachas quodam cla more numinis vocatas, ſed eas inſano ſuo clamore ipſum montem tanquam quaſſiſſe.

Talis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

ebt je luſt om ſteêwaarts te keeren, zoo
rengt volgelade korven en mandens met
aaren meê, en hangt uwe wapenen t'huis
eer aan de want. 't Paſt je niet op een
9) Donderdag te willen vechten. Alles
s hier in ruſt en vreê. Maar een zekere
oer, zeide; *doet open den bruy,* (20) *of*
vy zullen met geweld ruim baan maken:
En zoo gezeit, zoo gedaan. Hy hakt
net een bijl tegen de ſloten, dat de ſtij-
en door de menigvuldige ſlagen uitſpat-
en. Flux komen d'er andere maats zoo
gezwind als de wind by, en rukken by-
na de poort uit de ontzette hangſels.
De boeren ſchreuwen en dreigen, en vloe-
ken dat het dondert. Even gelijk de dol-
le Wijnpapinnen de driejarige Bachus-
feeſten vieren, dat de berg Cytheron

door

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Talis erat, tali se rustica turba tumultu
Ingerit, & tantùm furiali hæc dicta tenore
Ingeminat, nulli sese juvenive senive
Parsuram, confestim urbis nisi limina pandant.
Sed non 1 *Vesupius* vigilum coryphæus inultum
Hoc facinus velit, & tormenta ad bellica gressu
Deproperans alacri tortâ jam 2 cannabe promptus
Adstabat 3 pyrii succendere pulveris ignes: 4
Feciſſetque etiam, plumbi nisi ferrea glande
Flammiferoque carens jacuisset 5 fomite canna. 6
Interea nitro dum 7 pars intenta petendo,
Pars ardet proferre globos, 8 puerûm ecce repente
Scortorumque greges adsunt: perterritus hæret,
Nutantique suos vix poplite sustinet artus
Vesupius, 9 torrisque manu trepidante labascit.

1 Erat hic *Vesupius* [N... V...] opifex ex genere eorum, qui vela navium suunt vel conficiunt, Coryphæus, id est dux, vel præcipuus vigilum, qui portam tuebantur. 2 nostratibus *Lont*. 3 quem & pulverem nitratum vocant. Belgis *buskruid*. 4 globo ferreo. *Een kogel* 5 illo pulvere scil. 6 tormento terete instar cannæ, seu arundinis. respice notas. 7 Vigilum. 8 Puerorum & meretricum in urbe prodeuntium ad mœnia, in quibus ille strenuus *Vesupius*. 9 Torris, pro baculo, cui torta cannabis affixa erat, *de lontstok*.

Ut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

door het verdrommeld ſchreeuwen en tieren beeft. Zoodanig ging de boerſche hoop te werk, en verdubbelde haar zeggen met dit helſch roepen; *dat ze jong nog oud zouden ſparen; ten zy de Stad op ſtaande voet voor hun geopent wierd.* Maar (21) *Veſupius*, de voornaamſte der wachters, wil dit ſtoute werk niet ongewroken laten deurgaan, weshalven hy na't geſchut vliegende ſtond nu met lont klaar om't laadkruid aan te ſteken, en hy zoude het ook gedaan hebben, maar 't ſchietgeweer was van geen kruid nog lood voorzien. Ondertuſſen terwijl d'een om buskruid, d'ander om kogels te halen bezig is, zie daar, een deel ſamen-gerotte hoeren en jongens. Waar door *Veſupius* zoo verſchrikt, dat hy nauwelijks op zijn beenen kan blijven ſtaan, en de lontſtok uit zijn handen laat vallen.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Ut vero ſenſim demptus ſtupor, inque medullas
Vita prior rediit, tali ſermone ruentem
Aggreditur 1 thyaſum: quiſnam vos motus ad uſ-
Mœnia præcipitat? non defenſoribus iſtis (bis
Eſt uſus, vigilumque humeris hæc cura recumbit.
Quare agite imbelles animæ, deſerta reviſat
Tecta, & agenda domi ſua quiſque negotia curet.
His dictis puerûmque animi, turbæque luparum
Incenſi, & quædam cunctis 2 agitata popinis

1 Coetum; & choream iſtam puerorum & ſcortorum. θύασος ſaltatio in honorem Bachi. Paulum reſpice. 2 Una ex iis meretricibus, quæ in omnibus popinis & ganeis agitari, id eſt, quæſtum corpore facere ſolita fuerat. Riſum movet mihi hæc annotanti vox facetiſſima *agitare*, quam & apud Ariſtophanem hominem omnium naſutiſſimum Græce expreſſam in eadem ſignificatione legere memini. Locus eſt in Comoedia ἐκκλησιαζουσαῖς [concionatricum] ubi mulier quæpiam ait; ὁ γὰρ ἀνὴρ ὦ φιλτάτη τὴν νύχθ' ὅλην ἤλαυνέ μ' ἐν τοῖς τρώμασι. i. e. *Siquidem maritus, o mea tu, totam noctem agitavit* (NB. ἤλαυνε) *me in ſtragulis.* Adderem paucula, ſed nolo offendere viros nimium graveis. Poëtæ non ſpirant cuivis.

1 Baſſa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Dog als zijne ontſteltenis allenskens verminderde, en 't hart, dat hem in de ſchoenen was gezonken, weer een weinig boven quam, ſprak hy de razende menigte met dusdanigen reden aan: *Wat onruſt voert ul: na de wallen? zulke beſchermers zijnd'er niet van nooden. Die zorg is de wachters bevolen. Daarom, gy zwakke zielen, pakt u van hier, laat een ygelijk weer na huis gaan ſtappen, en zien wat daar voor hem te doen is.* Door dit zeggen wierd de moed van de jongens, en hoeren gaande gemaakt. Onder allen was 'er een ſchotbeeſt, dat in alle mothuizen geld verdient had; haar

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

1 Baſſaridum de more peplo poſt terga reducto,
Lenta gradum, confuſa comam, diſciſſa lacernam
Exclamat meretrix: „ agreſtem admittite gentem,
„ Quæ libertatem patriæ, quæ jura redonet,
„ Et reprimat noſtros vinclo meliore tyrannos:
Sin minus, & certum manet haud recludere portas;
Nos pariter veſtris pandemus clauſtra ruinis.
Ipſi etiam pueri tritis extantia vicis
Saxa legunt, vigiles lapidoſâ & grandine turbant.
Hic tum *Veſupius* perplexâ mente gemiſcens
Quid faciat? prodatne metum, & tutamine firmo
Ardua ruricolûm reſeret num mœnia turbæ?
Nec munus, nec fama viri, vexandave probris
Deditio patitur: pergatne, armiſque reſiſtat
Fortiter, & patrios tueatur milite muros?
Sed vitam, bona cuncta, domos, connubia, natos
Provida mens ſtolido vetat objectare furori.

1 Venuſte deſcribit auctor iſtam e trivio meretricem, advolantem more Bacharum, ſeu ſacrificularum Bachi, qui *Baſſareus* dicitur, ſive a *Baſſa* Lydiæ oppido, ubi præcipue colebatur, ſive, ut alii volunt, a veſtis genere &c. Horat. Lib. 1. Od. 18. *Non ego te, candide Baſſareu, invitum quatiam.*

Hæc

toot hing, op de wijze der dolle wijnpapinnen, achter op den rugge: ze kon qualijk voort: 't hair ſlingerde verward om den kop, en ze had een geſcheurde mantel aan 't gat: deze riep; *laat jy de huisluy binnen, die 's lands vryheid en rechten zullen herſtellen, en onze tyranniſche heeren beter kortwieken. Dog wil je't niet doen, en hebt je voorgenomen de poorten niet te openen, zoo zullen wy met gemeenderhand tot uw verderf opening maken.* De jongens begonnen al ſteenen van de ſtraaten te rapen, en de wachters met een hagelbuy van keyen te werpen. Hier ſtond *Veſupius* verlegen. Wat zou den hals doen? zoude hy zijn vrees laten blijken, en de vaſtgeſlotene Stad voor een hoop boeren ontſluiten? 's mans plicht, en goede naam lijd geen ſchandelijke overgevinge. Zal hy nog langer dapperen weerſtand bieden, en de mueren van zijn vaderſtad met ſoldaten beſchermen? Maar! zijn voorzichtigheid kan niet gedoogen, dat hy zijn goed, en bloed, huis, wijf, en kinderen aan die dolle en zotte meuitmakers ten prooy geve.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Hæc ſecum tacitâ penitus dum mente revolvit,
Ac exercitibus nullâ ratione [1] duobus
Se videt eſſe parem, quoniam premit intus, & extra
Exitium geminis meditans conatibus hoſtis,
Ancipiti indubiam Marti præferre ſalutem [2]
Deſtinat, & certâ vitam ſub lege paciſci.
Recludi jubet ergo fores, [3] vitulanſque repente
Irrumpit pagana [4] phalanx, & onuſta nitrato
Pulvere lætificum muris dat [5] fiſtula ſignum.

1 Agricolarum extra, ſcortorum & puerorum intra muros. 2 Propriam ſalutem. 3 Vox priſca, pro elata gaudio, vel exſultans. 4 *Phalanx*, pro agmine. Eſt vero proprie Macedonum acies quadrata ſic dicta. Vide Curtium. 5 Intelligit ſclopos (ſeu bombardas minores, uti vocant) quos victores ruſtici urbem intrantes exonerant, fiſtulas dicit auctor, quia per tubum emittunt.

FINIS LIB. I.

ARGU-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Terwijl hy deze dingen ſtilzwijgende geheel en al overweegt, en ziet, dat hy tegen zulke twee legers ganſch niet kan beſtaan, nademaal de viand met een dubbele ſtoutheid van binnen en van buiten hem op de hakken zit, zoo neemt hy een beſluit om zijne ontwijffelbaare behoudenis te ſtellen voor een twijffelachtige krijgskans, en onder een vaſte voorwaarde zijn leven te bedingen. Derhalven laat hy de poorten ontſluiten, en het leger der boeren valt plotſelijk daar binnen. De musketten, met buskruid geladen, geven een teeken van blijdſchap tegen de wallen.

Einde des eerſten boeks
van den Boeren- en Overheids Strijd.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

ARGUMENTUM

Lib. II.

Rustici urbem ingressi domum Phlegontis *petunt, & inde curiam.* Bavieni *tremor.* Henricus *suos hortatur.* Bavienus *fugit, & mox vigiles. Rustici intrant*, & Phlegontem *male exceptum deducunt in stabulum* Metadipsam. *Ubi accusatus innocentiæ testes nominat* Dæmonicum, Dasypum, Montardeum, Sagum, Coctium. *Quos in urbem reversi rustici capiunt.* Sagus *in hospitium* Minioti *abripitur, Quo haud multo post etiam* Coctius *sponte deducitur.* Dæmonicus & Dasypus *in* Metadipsam, Montardeus *in ædes* Minioti. Caucercani *cum* Sotlandis *urbem intrant. Item turma equitum. Vigor eorum. Gesta* Caucercanorum, *qui cœnobium petunt.* Ædes Liberii *invaduntur. Acta in illis. Expugnatio domus* Rubeti. *Et gesta in iis.* Nicolaus *fraude in Cœnobium deducitur, & male habitus abripitur in diversorium* Bartholomæi. Diocius *intrans Cœnobium furentes frustra tentat lenire.* Rajerius *ex* Armuda *urbem cum salis coctoribus invadit. Ejus gesta. Et degressus. Agricolæ diversoria petunt, & examinant captos. Post impetratis illis, quæ petierant, in curiam reducunt; Et hinc ad villas redeunt. Octoviri carpentes hanc occasionem à captis multa extorquent. Postero die rustici revertuntur, & chirographo patres innocuos declarant, quod verbo tenus inseritur. Libertas patribus restituitur. Quies urbi redit. Epilogus operis.*

GEOR-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Inhoud des tweeden Boeks.

DE boeren in de Stad gekomen zijnde gaan na't huys van den Sekretaris *van den Brande*, en daar van aan na 't Stadhuis. Anxt van *Bouwenſe*. *Hein* ſteekt jn volk een hart onder den riem. *Bouwenſe* vlucht. Ook e wachters. De boeren gaen op't Stadhuis. Vatten *van en Brande*, handelen hem qualijk, en leiden hem na e herberg, genaamt de *Nadorſt*. Alwaar hy beſchuldigt zijnde tot getuigen van zijn onnoozelheid noemt de eeren *Duivelaar*, *de Haze*, *Reigersberge*, *Le Sage*, en *'rouwer*. Dewelke in de Stad wedergekomen zijnde van e boeren gevat worden. Zy brengen *Le Sage* in het uis van *Minjoot*. Alwaar niet lang daar na *Brouwer* ok met zijn wil gebracht word. *Duivelaar* en de *Haze* orden in de *Nadorſt* gebracht. *Reigersberge* in't huis van en voorſz. *Minjoot*. De boeren van *Koukerke* konen met die van de *Zoutelanden* in de Stad. Desgelijks een bende ruiters. Dapperheid van die. De daden van die van *Koukerke*. Welke na d' *Abdye* aan. Zy taſten 't huis van den *Hr. Vrybergen* aan. Hun bedrijf in't zelve. Plondering van 't huis van den Hr. *Hubert*. *Niklaas Reigersberge* word door bedrog n *d' Abdy* gelokt, en aldaar qualijk gehandelt zijnde na en herberg by *Barteltje op't zand* geſleept. De Heer D.... in *d' Abdy* komende poogt te vergeefs door een oorzigtige redenvoering de dollemans te ſtillen. Een eekere vent *Rajerius* komt van Armuiden, met een leel kanaelje uit de Zoutkeeten, in de Stad. Zijn bedrijf. En vertrek. De boeren loopen na de kroegen, en onderzoeken aldaar de gevangene Heeren. Zy krijgen nunnen eis. En keeren weder na 't Stadhuis. De acht mannen deze gelegentheid waarnemende perſſen den gevangenen ſommige zaken af. 's Anderen daags komen de boeren weder, en verklaren de Heeren onſchuldig met een geſchrift. 't Welk alhier van woorde te woorde word ingelijft. De Heeren worden ontſlagen. De Stad geraakt in ruſt. Beſluit van 't werk.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

GEORGARCHONTOMACHIÆ,

SIVE

EXPUGNATÆ MESSOPOLI

LIB. II.

POstquam ruricolę [1] Borei firmamin clauſtri
Perrupere ſimul nullo reſerata cruore,
Victricique manu fauſti primordia Marti
Inclyta Bredamæ validus dedit [2] incola terræ:
Ante omnes cura una ſubit [3] penetrale Phlegontis
Conferto pulſare [4] globo, & perquirere cauſam
[5] Urgenti gravium [6] quianam diſcrimine rerum
[7] Symbola ſollicitis non ſint data ruris alumnis.
[8] Serva repentino ſorium perculſa fragore,
Cardine mota ſuo vix tandem limina pandit,
Et reſpondet herum jam jam [9] petiiſſe ſenatum:

1 Portæ quæ aquilonem ſpectat. 2 Robuſti ruſtici ex vico *Bredamme*, ſub duce ſuo Henrico.
3 Domum *van den Brande* ſcribæ. 4 Agmine.
5 Inſtanti periculo. 6 Quare. 7 Teſſeram militarem. 8 Ancilla. 9 Adiiſſe curiam.

An-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

BOEREN- en OVERHEIDS STRYD,

Of 't innemen van

MIDDELBURG.

TWEEDE BOEK.

NA dat nu de boeren de Noordpoorte, zonder eenige bloedſtorting geopent, waren ingetogen, en de dappere inwoonder van Bredamme met zijn overwinnend heirleger een treffelijk begin van den gelukkigen krijg hadde gemaakt, was hun voornaamſte zorg om met de ſamengerotte menigte vliegens op 't huis van den Sekretaris *van den Brande* te gaan bonzen, en te onderzoeken de reden, waarom in zulk een dringenden gevaar van zaken het woord aan de wachthoudende boeren niet is gegeven. De dienſtmaagd, verbaaſt door het ſchielijk rammelen tegen 't huis, doet eindelijk met anxt de geſchokte deur open, en zegt dat haar heer zoo aanſtonds na 't Stadhuis was gegaan.

Ze

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Ancillæ [1] ſubleſta fides examine primo
Viſa fuit, ſed idem quando vicinia voce
Aſſeruit parili, ſcribæ vaga turba penates
Deſerit, & rapido properat [2] fora viſere curſu,
Deprenſura virum, quali ſe cunque latebrâ
Occulat, inſanas ſcrutantum evitet ut iras,
Vel clepat arcanæ trepidus ſe tegmine cryptæ, [3]
Ille vel in medio terræ condatur hiatu.
Sed nullo turbata metu mens conſcia recti
Firma manet, vilique negat latitare receſſu.
Illic cum ſociis ſolito de more diurnas
Excubias vexilla gerens [4] *Bavienus* habebat,
Scilicet effrænum ſi ſeditioſus anhelet
Grex facinus, ſubito tuiturus ab [5] impete patres.
Ille tamen [6] comitum veluti de marmore ſigna

1 Infirma. Vox Plautina. 2 Curiam.
3 Subterraneæ cavernæ. 4 Erat hic ſignifer alterius cohortis, quæ tunc excubias agebat. Vexillum erat coloris viridis. Quod poſthæc de illo auctore narratur fabula eſt, nec meret fidem: nil quod cingulum coloris Auriaci ſolvens abdiderit. Nomen viri eſt *Bouwenſe*. Ita habetur in edit. Amſtelod. ex officina Stephani Swart 1673.
5 Impete ablativ. pro impetu. a voce priſca *Impes. tis*.
6 In anteriori pariete curiæ Medioburgenſis collocatæ ſunt, ornatus & memoriæ gratia, aliquot imagines Comitum Zelandiæ utriuſque ſexus, jam vetuſtate ferme collapſæ. His marmoreis ſtatuis aſſimilat *Bavienum*, præ metu trepidantem, & obrigentem glaciei inſtar.

Quæque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Ze geloofden de meid in 't eerſte niet, naar als het de bueren eenparig beveſtigden, liep de woeſte hoop van des Sekretaris woonplaats te poſt na't Raadhuis, om den man te vatten; 't zy dat hy zig ergens in een ſchuilhoek mogt verbergen, om den dollen drift van zijn vervolgers te ontvlieden, of dat hy bevreeſt zijn biezen mogt pakken, en onder eenig verwulffel, of in een hol onder de aarde zitten. Dog een gemoed, zig wel bewuſt, word door geen vreeze ontroert, maar houd ſtant, en wil in geen ſchandelijk vertrek ſchuilen. Een zekere vaandrager (22) *Bouwenſe* had aldaar na gewoonte de dagwacht met zijn maats, om, indien 't ongebonde grauw eenig ſchelmſtuk wilde plegen, de Heeren van dien ſchielijken overlaſt te beſchermen. Maar dien hals wierd zoo ſtijf van ſchrik als de marmere beelden,

(23) die

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Quæque ſuis diſpoſta locis, atque ordine longo
Sedem dicundo fixam cingentia juri
Obriguit fermè: 1 tenues hinc pectore niſus
Eliciens, caſſâ vigilantum voce catervam
Advocat, agricolas ſi fortè arcere ruentes
Poſſit, & 2 inſeſſi defendere tecta palatl:
Hic tunc *Henricus* 3 ſtimulis vecordibus actus,
„ Quid remoramur, ait, ferro patefiat & igne
„ Curia jam noſtræ dudum expugnanda cohorti.
4 Signifer hæc audit certi præſagia belli, (tum
Hinc chalybe 5 amotam ſilicem videt, utque peten
Agmina lethiferam ſtatuant explodere glandem, 6
Illinc exſertæ trepidans horrore 7 machæræ,
8 It ceſſim, 9 foricamque tenet, fluxuſque liquenti
Sordida ſpurcitie cultro femoralia purgat:

1 Vocem caſſam, hoc eſt, fragilem (ut mox ſequ
tur) præ timore ſcil. 2 Obſeſſi ab agricolis.
3 Ira, quæ furor eſt. 4 Bavienus ille. 5 In
nuit feſtivus poeta ruſticorum bombardas, quas hume
ris portabant, habuiſſe ſilices aptos igni excutiendo i
pulverem nitratum, pro cannabe incenſa. Vide Belgi
cam noſtram hujus loci expoſitionem. 6 Glande
plumbeas, ſeu globulos. 7 Gladii, qui Gr. μάχαιραι
8 Recedit. It retro. 9 Forica latrina eſt, & qui
dem publica. Vult forſan auctor hunc pavidum ſignife
rum præ timore alvum exoneraſſe, atque ubi id ſenſit,
mox aufugiſſe in latrinam, atque illic femoralia pur
gaſſe. Sed Berenicium hoc fingere ex anonymo ſupra
notavi.

Sed

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

3) die aldaar op een langen ry rondom het tadhuis ſtaan. Hier op na zijn zwak ver-ıogen roept hy met een flauwe ſtem het ot wachters, of zy mogelijk de aanval-ende boeren konden afweren, en het ıelegerde Raadhuis beſchermen. Edog Hein [*van Bredamme*] door een dollen lrift aangeprikkelt, ſprak; *waar toe ge-ammelt? Sa laat ons te vier en te zwaard uim baan maken in het Stadhuis, 't welk door ons leger al lang moeſt beſtormt zijn.* De vaandrager deze voorbeduiding van een gewiſſen oorlog horende, zoo haaſt hy zag dat den haan, waar op een vier-ſteen ſtond, overgehaalt was, en dat het meuitende rot met kogels zoude toevlooyen; aan de andere kant vree-zende voor de yſſelijkheid van een uitge-trokke ſlagwaard, week te rug na het (24) kakhuis, alwaar hy zijn bevuil-de broek met zijn mes ſchoonmaakte.

De

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Sed tamen insolitus penetravit in aëra nidor, 1
Totaque stercoream sparsit per tecta mephitin. 2
Et secum hæc: „ 3 alter subeat discrimina, mens est
„ Nulla mihi tantos iterum exantlare labores,
„ Efficiam ne quis fuerim cognoscat agrestis:
Sericea hæc fatus lateri tum cingula demit,
Et 4 loculis arrham speciosi muneris abdit,
Spectantique choro plebis se turbidus infert.
Custodes reliqui simul ac vexilla ferentem
Evasisse vident, *Bavieni* illustria facta
Dantes terga fugæ simili fervore sequuntur,
Libera 5 paganæ patuit sic curia turbæ. (cessi
Tunc clamant „ quâ parte *Phlegon*? quonam ille re
„ Scurra latet nocuus? nunc nunc exposcere tempu
„ Sit malè neglecti ratio quæ sontica signi.
Audiit ut nomen conventu Scriba relicto
Oblitus chlamidis celeri petit atria passu,
Et dicturus erat: quisnam vos motus, amici,
Huc agit? 6 hæc paucis: „ quid paucis rusticu
inquit,

1 Imo putor. 2 Mephitis hèic idem quod pu
tor, vel foetor. 3 Alius quispiam. 4 Cru
menâ. 5 Rusticis, quorum præcipui, qui duc
Henrico ex pago Bredamo advolaverant. 6 *Hæ*
paucis.. verba sunt Phlegontis incipientis aliqui
dicere quo agrestes placaret. Aposiopesis.

„ T

De ongewone ſtrontſtank brak door in de lucht, en vervulde het ganſche huis. Hy ſprak by hem zelven, *laat een ander zig in 't gevaar ſteken; ik hebbe geen zin wederom zulk een zwarigheid uit te ſtaan. Ik zal wel maken, dat geen boer zal weten, wie ik geweeſt ben.* Dit zeggende doet hy de zijde gordel van't lijf, ſteekt dat koſtelijke pand, en bewijs van zijn aanzienelijk ampt, in zijn beurs, en begeeft zig verbaaſt onder den omſtaanden hoop kijkers. d'Andere wachters, zoo haaſt zy zagen, dat hunnen vaandeldrager ontſnapt was, kiezen ook het hazepad, en volgen de dappere daden van *Bouwenſe* na, met een gelijke vierigheid. Dus geraakte het Stadhuis open voor de menigte van boeren. Toen roepen zy, waar is *van den Brande? in wat voor een vertrek ſchuilt die ſchuldige ſchelm? Ha! nu zy het de rechte tijd om na te vorſſen, om wat reden ons het woord niet gebracht is?* De Sekretaris, zijn naam hoorende, vliegt, zonder

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

„ Tu ſequere, infamis Zelandæ proditor oræ,
„ Indigenûm [1] labes, patriæ feralis Erinnys, [2]
„ Noxie commeritam pendas jam [3] reſtio pœnam
Neve ea veſanus nequicquam villicus edat,
Impellit lævâque virum, dextrâque ferocit,
Inſiliens quâ parte poteſt, capitique galerum
Decutit, & multo funeſtat tubere malas.
Hæc exempla ducis comites violenta ſecuti
Undique circumſtant, ſimilique libidine rapti
Hi ſclopis, illi enſe furunt, Scribamque cruento
Verbere pulſantes extrà palatia trudunt:
Fex urbana probat factum, ſanctuſque [4] character
Impreſſus dominis pretii nullius habetur,
Et quid in externo ſpectent patientius hoſte?
Eſt poſitum borealem inter portamque [5] bovillam
[6] Hoſpitium haud longè patriis à mœnibus urbis,

1 Peſtis noſtratium. 2 Erinnys una ex Furi
infernalibus. q. d. Tu, qui corruptus prodidiſti P
triam tuam, tanquam agitatus furiis. 3 Quau
quam *reſtio* eſt proprie qui reſtes vel funes torquet
vendit, tamen apud Plautum *reſtio* eſt qui vel
ſuſpendit, vel ab alio ſuſpenditur, aut dignus eſt ſu
ſpendio: quo ſenſu hoc loco accipiendus. 4 Sacra
ta magiſtratuum authoritas. 5 Civibus de *Koepoor*
dictam. 6 Caupona cui nomen *Metadipſa* ex G
μετὰ & δίψη. Zelandis de *Nadorſt*, ad foſſas urbis, i
ter portas *de Noord-* & *Koepoorte*. Nominis ratione
egregiam auctor explicat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

eens zijn mantel om te hangen, uit de vergadering te poſt na de voorzaal, en begon te zeggen: *Wat onruſt, vrinden, drijft u hier? laat ik met weinige..... Wat valt hier te weinige* ſprak een kinkel, *volg gy ons maar, gy ſchendige verrader van Zeeland, ſchandvlek van uwe landsluiden, en doodelijke peſt des vaderlands. Kom galgenaas, nu moet gy uw' verdiende ſtraffe krijgen.* En op dat de razende boer dit niet vergeefs zegt, hort en ſtoot hy met eenen den man met zijn ſlinke hand, en met de rechte woed hy tegen hem zoo veel hy kan, ſmijt hem den hoed van't hoofd, en geeft hem zoo veel muilperen dat de wangen enkele builen zijn. d'Andere maats deze ſnoo voorbeelden van hunnen overden navolgende, omringen hem van alle kanten, en met een gelijke booze luſt bevangen razen zy tegen hem als dulle, d'een met zijn ſnaphaan, d'ander met zijn degen, en gevende den Sekretaris bloedige klopſlagen, ſtooten zy hem buiten't Raadhuis. 't Kanaalje van de Stad prijſt die daad, en het geheiligde kenteeken, dat de overheden ingeprent is, word van geener waarde gehouden. Wat zouden zy

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Cui nomen *Metadipſa* dedit, nam ſæpe gravati
Heſternâ crapulâ ardentes reſtinguere fauces
Hac gelido ſoliti cives ſunt ſede liquore:
Illuc 1 ſemianimem rapiunt ac dira minantur,
Ejuſdem ſocios ſceleris niſi protinus omnes
2 Intimet; atque adeo quidam cruciatibus inſtant
Urgere, & digitis ardentem infigere certant
Funiculum, lentoque virum torquere dolore,
Verum ruricolis renuat ſi ſponte fateri.
Se tamen ille reum nullius criminis uſque
Clamitat, accedant, reliquos, quoque ordine rerum
Summa per integrum fuerit directa ſenatum,
Exquirant, poſſe hoc 3 locupletes dicere teſtes,
Si modo 4 *Dæmonicus*, 5 *Daſypus*, 6 *Montardeus*, atqu

1 Scribam *van den Brande*. 2 Denunciet, i
dicet. 3 Graves & fide dignos. 4 Intellig
Joannem Duivelaar, tunc temporis urbis Conſulem
cui matrimonio juncta erat filia natu minor *Joann*
Le Sage, itidem Conſulis. a Gr. δαίμων. *Dæmon.*
5 Eſt hic *Hubertus de Haze*, itidem conſul, qui uxo
rem habuerat ſororem Conſulis *Brouwer*. Gr. δάσ
piloſus & πούς *pes*. 6 *David Reigersberge* ſcab
nus. Tanquam a *monte* (Belg. *een Berg*) & *Ard*
(avi, quam *Reiger* vocamus.)

1 Coſti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

dan van den uitheemſchen viand te wachten hebben? [Te Middelburg] tuſſen de Noord- en Koepoorte, niet verre van Stads veſten, is een kroeg, die den naam van *Nadorſt* heeft, want de inwoonders, door den drank van daags te voren bezwaard, plegen dikwils op deze plaats hunne brandende kelen met koelen drank te ſliſſen. Hier na toe ſlepen zy den halfontzielden Sekretaris, en dreigen hem de lever uit te winden, zoo hy niet terſtond alle de genen, die met hem aan 't ſchelmſtuk vaſt zijn, openbare. Ja zelf ſommige pijnigen hem, en willen hem brandend lont tuſſen de vingeren houden, en den man alzoo langduerige ſmerte aan doen, by aldien hy weigert de waarheid vrywillig aan de boeren te ontdekken. Maar hy riep; *dat hy aan geene de allerminſte misdaad ſchuldig was; dat ze vry mogten komen, en onderzoeken uit andere, met wat voor een ordre's lands zaken door de Heeren van de regering oprechtelijk waren beſtiert. Dat daar toe menigvuldige en vaſte getuigen waren, indien maar* de Heeren Duivelaar, de Haze, Reigersberge,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

1 *Coctius &* 2 *Sagus* juſtâ ratione rogentur:
Tunc ſimul exclamant: „ pandi nunc incipit atrum
„ Proditionis opus, ſocios nunc ille retexit,
„ Fiet ut immanis ſeries ſit cognita facti.
„ Macti alacres virtute viri, contendite ad urbem,
„ Atque alios veſtro prenſos involvite 3 caſſe,
„ Dum nos hunc vigili primum cuſtode tuemur.
Hi tardi mandata dabant, confecerat unus
Dimidium jam quippe viæ, nec noverat alter
Quo finita modo conſtarent juſſa ferentum;
Sed 4 prodromi expectant, & ad urbis clauſtra moran-
Ut primum peragenda ſibi conamina diſcant. (tur,
„ Conſulis infeſtas *Sagi* properemus ad ædes,
Unâ voce tonant: jamque excitus occupat hoſtis
Veſtibulum, recutitque fores 5 maleſuadus arator,

1 *Guiljelmus Brouwer* Conſul eo tempore, cujus ſoror una Do. *Le Sage* altera Do. *de Haze*, utrique conſuli nupta fuerat. Hujus *Coctii* frater prætura utbis fungebatur. A *Coquendo* dictus videtur *Coctius*. Coquere cerviſiam nobis eſt *Brouwen*. 2 *Joannes Le Sage* Conſul. hujus filiam unam duxerat uxorem Vicearchithalaſſus, ut ajunt, *Cornelius Evertſen*, alteram Conſul *Duivelaar*, ſupra notatus. 3 Reti. 4 Præcurſores iſti vecordes. 5 Virg. lib. 6. *Maleſuada Fames*. Quæ male conſulit.

Pro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Brouwer, *en* Le Sage *rechtmatiglijk ondervraagt wierden.* Daar op ſchreeuwen ze altemaal teffens. *Nu begint het doodelijke verraderswerk ontdekt te worden: nu heeft hy zijn medemakkers beklapt: Nu zal men den afgrijzelijken ommeſlag van den handel haaſt weten. Sa wakker dappere mannen, trekt op na de Stad, en beknipt de anderen ook in uw net, terwijl wy dezen voornamen belhamel met wachters vaſt houden.* Dit bevel wierd traagelijk gegeven; want d'een was nu al halver weg, en d'ander wiſt niet hoe hy zijn boodſchap zoude beſchikken. Maar de voorloopers blijven by Stads poorten wachten, om aldaar ſtrax te vernemen wat hun te doen ſtaat. Flux donderen zy alle uit eene keel; *laat ons na't ſchelmſe huis van den burgermeeſter* Le Sage *toevliegen.* Nu hadden die viandelijke quanten aangemoedigt zijnde 't huis al bezet, en de dolle boeren bonsden reeds op de deur. De

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Prodit verna 1 amens, viſáque cohorte tremiſcens
Nil profecturo claudi velit oſtia niſu:
Illi autem avertunt, 2 primo ceu flamine ventus
Objectam vacuas ſtipulam protrudit in auras;
Et jam *Sagus* adeſt, paret venerandus amictu
Cana fronte ſenex, & amicis flectere tentat
3 Colluviem verbis; ſed inania dicta profundens
Pro pudor! auxilium fruſtra civile requirit:
Filia quin etiam celebri conjuncta marito,
Præfectoque maris Galliſque Angliſque timendo,
4 Vel rigidas minimo cautes motura rogatu
Admiſcet pro patre preces, nec vocibus ullis
Tangere crudelem potis eſt pia nata catervam:
5 Sic ego labentem montano à culmine rivum

1 Ancilla, vel famulus. 2 Quemadmodum ventus paleam disjicit. 3 Popelli fecem. 4 *Cornelio Everſen* Vicearchitalaſſo, quod ajunt. Reſpice mox notata. 5 Præclara ſimilitudo. Nam quemadmodum rivus ex alto cacumine montis, ſi non obſtruatur, primum leniter profluit, verum ubi ſufflamine, id eſt retinaculis quibusdam, prohibeatur, majori impetu prorumpit, ita quoque filia Conſulis precibus ſuis pro patre furentem popellum non flectit, ſed &c. Procul dubio imitatus eſt Berenicius Ovidium, cujus hæc ſunt verba in Metamorph: lib. 3. fab. Penthei. *Sic ego torrentem, qua nil obſtabat eunti, Lenius, & modico ſtrepitu decurrere vidi: At quacumque trabes, obſtructaque ſaxa jacebant, ſpumeus & fervens, & ab obice ſævior ibat.*

Lenius,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

dienſtmaagd komt ontzet voor den dag, en ſchrikkende op 't zien van de menigte, poogde ze te vergeefs de deur toe te ſluiten, maar zy keeren haar af, gelijk als de wind met eene blazing het kaf in de lucht doet vliegen. Toen komt *Le Sage* zelf voor. De oude grijze man, eerwaardig in gewaad, volgt hunnen wil, en tracht het grauw met vrindelijke woorden te overreden; maar, ô ſchande! zijne vruchtelooze woorden in de wind ſtroojende, roept hy ook te vergeefs zijne burgers te hulp. Zelf ook zijn dogter, (getrouwt aan een vermaard man, een zeevoogd, die Franſchen en Engelſchen doet vreezen) dewelke door 't minſte van haar ſmeeken de harde ſteenen zoude bewegen, bid voor haar vader; maar het deugdelijke kind is niet machtig dien wreeden hoop te verzetten. Zoo ziet men een beekje van het ſteil gebergte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Lenius, & modico vidi prorumpere curſu,
Aſt ubi torrentes ſtructum 1 ſufflamen in undas
Obſtitit, ex ipſo violentior obice 2 fluxit.
Cogitur ergo ſequi, pulſuque frequente rotatus
Truditur, & boreæ linquens munimina portæ
3 Hoſpitio turbæ nutu ſuccedit agreſtis.
Eſt locus hic multis ſtudio celebratus ab annis
Et pridem aſſiduo meretricum notus amore,
Hæc dum luſtra olim Miniotus 4 leno colebat,
Nomen adhuc remanet, veterem nequit incola famam
Expunxiſſe viri Zelanda 5 illuſtris in ora.

1 *Sufflamen* (cl. G. J. Voſſii verba ſunt in etymologico ſuo) abſque dubio eſt a *flamen*, & inde *ſufflaminare*, quod proprie eſſet rem cum impetu ruentem in contrario *flando* ſiſtere. Sed κατὰ μεταφορὰν dicitur *ſufflamen* de ligno, quo currus in declivibus locis nimio impetu ruentes cohibetur. Hæc viſum eſt mihi annotare in vocem non ubique obviam. 2 Obſtaculo. 3 In cauponam, ſeu potius lupanar, quod mox deſcribitur. 4 Nam olim *Miniotus* quidam leno cauponam exercuit, ſeu luſtrum (i. e. ganeam) coluit extra portam borealem Medioburgi, quem locum & hodie vocant *Bredamme naaſt Middelburg*. Poſt mortem ejus lenonis celebre nomen remanſit. Huc deducebantur a ſeditioſis cuſtodiendi D. D. *Le Sage*, *Brouwer*, & *Reigersberge* ſupra dicti. 5 Arte lenonia famoſi.

Cogitur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

zachtjes, en met een gematigde vloed oopen, maar als'er eenige opstopping tegen't ruischende water aanzet, dan vloeit het door die steuitinge des te geweldiger. Derhalven word hy gedwongen te volgen, gehort, en gestoot; en gaande alzoo van de vest van de Noordpoorte af, treed hy in een herberg, dien hem de kinkels aanwijzen. Daar is een plaats, vermaard van over vele jaren, en van ouds door hoere-nering bekend, toen eertijds zeker [roffiaan] *Minjoot* dat bordeel bewoonde. De oude naam is nog gebleven, en de inwoonders konnen niet vergeten de faam des mans, die in de Zeeuwse landstreken zoo berucht is geweest.

Op

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Cogitur hac *Sagus* ſolus ſtatione morari,
Dum reliqui ad ſedem proceres rapiantur eandem.
Coctius hinc petitur, quodvis tentare periclum
Certus, & urgenti ſeſe ſubmittere turbæ;
Et ſtans ante fores animi monumenta fidelis
Prompſerat, Auriaca cingens præcordia zona:
Ac procedentes comi gravitate ſalutans
Agricolas, „ juſſis, ait, haud parere recuſo,
„ Me queiſcunque placet vobis ſeponite rectis:
Deducunt *Minioti* igitur properanter ad ædes,
Atque levir 1 *Saguſque* domo clauduntur in una.
2 *Dæmonicus Daſypuſque* rati ſe poſſe ſaluti
Conſulere, & ſævas quærentum evadere dextras,
3 *Domburgenſem* ambo confeſtim adiere tabernam:
Sed male ſe tutos illo ſenſere receſſu:
4 Attentis etenim ſpeculantum cura colonis

1 *Sagus* i. e. *Le Sage* conſul cum leviro ſuo cuſto diuntur in ædibus iſtis Minioti lenonis. Eſt autem *le vir* frater uxoris vel mariti. Intelligit igitur Poet. per *Sagi* levirum illum *Coctium* [*Brouwer*] conſulem cujus ſoror *Sago* nupſerat. Vide ſupra notata.
2 Reſpice D. D. *Duivelaar* & *de Haze*. 3 Inſign diverſorium in foro Medioburgi, vulgo *'t Huis va Domburg*. 4 Nam curioſi quidam ſpeculatore indicarunt hoc ruricolis.

Detexit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Op deze poſt dwingen ze *Le Sage* alleen te lijven, tot dat de overige heeren mede er zelver plaatſe gebracht werden. Daar na gaan ze na *Brouwer*, die nu voorgenomen had allerley gevaar uit te ſtaan, en hem zelven aan 't baldadig rappaalje over te geven. Hy ſtond voor de deur, en had de kenteekenen van zijn getrouwe hart voor den dag gehaalt, te weten een Oranje gordel, dien hy om zijn lijf wond; en groetende de boeren met een vrindelijke achtbaarheid zeide hy; *Ik weigere niet uwe bevelen te gehoorzamen: zet my in alzulken huis als 't u gelieft.* Toen brachten zy hem vliegens na 't huis van *Minjoot*, en zoo word *Le Sage* met zijn zwager [*Brouwer*] by een gezet. *Duivelaar*, en *de Haze*, meenende dat zy beſt behouden zouden zijn, en de handen der gener die hem zochten, ontkomen, gingen beide terſtond na de herberg *'t huis van Domburg*: dog zy bevonden wel haaſt dat ze in dat vertrek ganſch niet veilig waren. Want zommige nauwkeurige verſpieders ontdekten mettervaart

aan

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Detexit facili notas ratione latebras;
1 Præsidiis postica domus mox limina cingunt,
2 Ne quis se arcano possit subducere calle,
3 Anteriore ruunt sed aperta per ostia parte.
Heic vero antè juvat siccum humectare palatum,
Quam de consulibus sit mentio facta tenendis:
Officiosus adest hospes, multosque culullos 4
Porrigit, agricolûm calidos compescat ut æstus,
Affusoque mero furialia pectora placet;
Accipiunt gaudentque datis, nec solvere quicquam
Est animus, dominos hospes 5 roget æra retentos.
Nec magis ex crebro sensus deterbuit haustu,
Palladis ardenti quam si liquor 6 inditur igni.
7 Consul uterque dehinc turbæ raptatur agresti,
Et debacchantum, sceleratoque ore frementum
Infestâque manu propius vexare parantum
Sævitiâ ad dictas *Metadipsæ* impellitur ædes. 8

1 Qui mox posteriorem hujus diversorii partem obsident. 2 Ut neuter horum consulum illinc possit clam aufugere. 3 Et dum quidam posticam cingunt, alii in antica largiter potant. 4 Calices. 5 Sic enim putant. Si quid sit solvendum, caupo exigat id a Magistratibus captivis. 6 Liquor Palladis, oleum est. Hinc flava Pallas. Pueris nota est fabula. 7 Supra nominati duo *Dæmonicus*, *Dasypusque*. 8 Cauponam respice.

Cap-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

aan de boeren dien bekenden ſchuilhoek. Terſtond bezetten zy het achterſte deel van 't huis met volk, op dat niemand door een heimelijke weg zig zoude konnen wechpakken. En in 't voorhuis komen zy door de opene deuren inſtuiven. Hier luſte't hun eerſt de drooge keel te bevochtigen, eer men zou gaan ſpreken van de burgermeeſters vaſt te houden. De waard paſt gedienſtig op, en tapt d'eene pints roemer voor, en d'ander na, om den heeten drift der boeren te ſliſſen, en die verdrommelde gemoederen door wijnſlokken te verzachten. Zy nemen 't geſchonkene gretig aan, en paſſen d'er niet een deuit voor toe, de waard mag de gevangene heeren 't verzope gelag afeiſſen. Maar de razerny wierd door 't menigvuldig zuipen even zoo wel verkoelt, als wanneer men oly in 't vier giet. Beide de burgermeeſters worden dan van de kinkels aangetaſt, en door een booze troep (die niets anders deed als met een ſchelmſen bek duivelen en ſaakeren, en zig aanſtelde als of ze nog meer baldadigheid wilde plegen) na het voorgemelde huis de *Nadorſt* gevoert.

Nu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Captus erat ſolus nondum 1 *Montardeus*; ergo
Huc properant, ſolitique vident ad limina tecti
Hærentem, & quocunque velint comitare paratu
Ducunt, ac nota *Minioti* in ſede reponunt.
Dumque hæc diverſis agit 2 armentarius oris
Bredamus, varioque patres in carcere claudit,
3 *Caucercana* phalanx celerat, collectaque paſſim
Agmina, 4 *Sotlando* nomen debentia vico,
Et 5 *Longvillanæ* fatuo terrore vacantis
Pallentum vigilum ſubeunt munimina portæ.
Sed ne ſint ſolis peditum peragenda catervis
Quæ ſuperant, gaudent 6 equites conjungere vire
Divæ Agathæ 7 mannis claræ de ſede profecti:
Hæc modo 8 tergemino conſtabat milite turma,

1 Do. *Reigersberge.* 2 Lepide *Henricum* iſtum turbæ Bredamæ ducem, armentarium vocat, i. e. armenti cuſtodem. 3 Agmen ex vico *Koukerke* quem vide ſupra. 4 *Souteland* pagus eſt ad ſecundum ferme ab urbe Vliſſinga lapidem, littori adhærens. 5 Hi Caucercani, & Sotlandici invadunt portam *Longevillanam*, quam vigiles pavidi reliquerant, eſt verò hæc porta urbis Medioburgenſis Occidentem verſus vulgo *de Langevilepoorte.* 6 Tres numero, ſi dii placet, ex pago *Sint Aagtekerke*, ſupra annotato. 7 Equis pumilis. 8 Triplici.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Nu was *Reigersbergen* alleen nog niet gevangen. Des vliegen ze na dezen toe, en ziende hem na gewoonte by zijn huis, ook bereidwillig om met hun te gaan waarhenen zy willen, geleiden zy hem na't bekende huis van *Minjoot*. Terwijl de (24) koehouder van *Bredamme* dus in verſcheide ſtreken den baas ſpeelt, en de heeren in byzondere gevankeniſſen ſluit, komt het *Koukerkſe* leger ook aanvliegen, benevens de byeengeraapte benden, voortgekomen uit het dorp (25) *Soutelande*, dewelke voorttrekken door de Langevilepoort, altans openſtaande door de zotte vreeze van de verbaasde wachters. Dog op dat de reſt van 't werk niet alleen door voetvolk beſchikt werde, komen d'er ook ruiters op kleine paarden uit den dorpe van *Sint Aagtekerke* aanrennen, en zig met de andere magten vereenigen. Deze bende ruiters beſtond maar in drie krijgsknechten.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Sed numerum 1 virtute putat, nam robore fretus
Tres inter minimus, solidos evertere muros
Posset, & ignotis transponere mœnia campis:
Alter valla suo mississet in aëra flatu,
Tertius, ut nocuo Basiliscus lumine fertur
Cædere, vel solo seruisset funera visu.
Hæc causa est cur primus equo vectetur inermis,
Bajulet hunc claudus 2 sonipes, sociusque superste
Ex scabie fœto monstret vexilla veredo. 3
Si tres Messopolis generosa hac mente tulisset
Indigenas, nunquam patriam venisset ad oram
Villicus, & versis urbs staret florida fatis.
Civiles hi multo animos terrore replentes
Ordine confuso lustrant fora, compita, vicos,
Et cursum nulla quærunt compescere parte.
Dixisses, si magna licet componere parvis,

1 Ex virtute. i. e. hi tres heroes se numero tern
satis esse putabant ob ingentem suam fortitudinem
quam mox audiemus. 2 Ironice claudum equun
vocat *sonipedem*, qui est equus celer. 3 Ita & hi
equum scabie claudicantem *veredum* appellat, quun
veredi sint equi velocissimi, unde veredarius. Leg
vel *foeto* scabie, id est, ubique obsito & pleno. Sic Virg
Æneid. 2. *foeta armis*, vel *foedo*. i. e. turpi, de
formi.

1 Hau

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Zy oordeelde, dat de menigte alleenlijk in de dapperheid beſtond. Want de minſte van de drie zoude geheele mueren konnen omverwerpen, en Stads veſten verzetten in onbekende ſtreken. De tweede zou met zijn geblaas de wallen in de lucht hebben doen vliegen. En de derde, zegt men, kon met zijn wreed gezicht als een Baſiliskus iemand dooden, en zou met zijn oogen alleen een veld vol lijken zaaien. Dit was de reden waarom de eerſte ridder zonder geweer zat, de tweede op een krepelen knol quam aankruipen, en de derde op een ſtinkend ſchurft paard zijn vendel zwaaide. Had Middelburg zulke drie edelaardige inboorlingen konnen uitleveren, de boeren zouden noit *t'huis gekomen zijn, en de Stad zou in een anderen ſtaat gebleven hebben.

Deze mannen joegen de burgery een grooten ſchrik aan, en liepen in't wild kijken op marten, in ſtegen, en ſtraten, konnende hun zelven niet bedwingen van over al te loopen zwerven. Men zou zeg-

* Men kan 't ook dus vertalen. *De boeren zouden nooit op hun vaderland* [*dat is Middelburg*] *hebben aangetogen.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

1 Haud alio excitos propere decurrere greſſu
Gliribus arſenici quando vis tetra veneni
Inter farra datur, nullâ requieſcere norunt
Sede feri, ſumpto crepitent 2 quoad ilia paſtu.
Interea plateas dum heroum triga 3 pererrat
Admiranda ſuis 4, quo *Caucercana* juventus
Vertat iter, quidnam rerum meditetur, & in quâ
Poſt flexus dubios cupiat conſiſtere parte,
Adſpectare libet, totoſque evolvere caſus.
Eſt locus 5 *Abaldo* quondam ſub præſule patrum
Relligione ſacer, devincti ubi triplice 6 nexu
Vocibus aſſiduis iterabant cantica fratres:
Nunc domino meliore vigens procerum eminet alto
Concilio, & totus 7 Dominorum huc cogitur ordo

1 Ride bellam ſimilitudinem. 2 Donec rumpantur ilia. 3 Iſti tres equites ex vico divæ Agathæ profecti. 4 Per ſe, ut ajunt, vel inſignibus ſuis, pompa, &c. 5 Deſcribit poeta locum in urbe Medioburgo deſtinatum conventibus Ordinum Zelandiæ, ubi omnes ſenatores, ſeu deputati, ut dicunt ad comitia Zelandica divertunt. Fuerat hæc olim ante Reformationis tempora Abbatis (quem noſter *Abaldum Præſulem* vocat) & monachorum quorundam ſedes, unde & hodie nomen obtinuit *d' Abdye*. 6 Monachi obſtringunt ſe triplici voto, ſc. obedientiæ, pudicitiæ, & liberæ paupertatis. Sed vide quæ Latine ſunt a nobis annotata in Eraſmi colloquium *virgo μισόγαμος* brevi lucem viſura. 7 Procerum Zelandicorum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

zen (zoo men groote zaken by kleine mag vergelijken) dat de rotten [en muizen] met geenen anderen vaart loopen zwieren, wanneer ze onder 't brood de zware kragt van het vergiftige rottekruid geſnoept hebben: dan konnen die beeſten nergens ruſten, tot dat haar darmen door het ingeſlokte kosje van een barſten. Ondertuſſen terwijl dat verwonderlijke drietal helden door de ſtraten zwerft, luſt het my eens te gaan bezien waar henen de maats van *Koukerke* den weg nemen, wat ze in den zin hebben, en waar ze eindelijk na lang twijffelen halte willen maken. 't Luſt my alle die voorvallen optehalen.

Daar is een plaats, eertijds door den Godsdienſt der vaderen gewijd, onder den Abt (26) Abaldus, alwaar de broeders, door (27) driederley belofte verbonden, geſtadig hunne deunen plachten te zingen. Maar nu onder beter heeren bloeyende, is ze vermaard door de aanzienelijke vergadering der Staten, die aldaar in vollen rang gehouden word.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Sed modo conſeſſum armati tenuere coloni,
Et 1 cunei volitant, gyroque per atria facto
Ingeſtum ſclopis jaculantes undique fulmen
Involvunt piceâ fumi caligine cœlum.
Illic 2 *Liberius Tholana* à gente ſenator
Communi nocuiſſe bono 3 male dictus, & hoſti
Vincendæ infami patriæ præiiſſe meatu,
Seque domumque ſuam cultu ſervabat honoro.
Tunc tamen, ut rerum ratio indubitata ferebat,
Ad 4 peregrinæ ierat ſubito confinia terræ.
Hunc ſibi pagani tradi voluere, recuſat
Janitor inſtantem pulſantum admittere cœtum;
Diruitur ſeptum, protritaque calce furentum
Ruricolis faciles aditus obſtacula præbent.
Ad ſonitum ex ſumma caput exſerit ægra feneſtra
Uxor, & inſanum 5 geſtit cohibere tumultum:

1 Multitudo armatorum ruſticorum. 2 Intelligit D. *Vryberge*, qui nomine urbis Tholæ vel Toleti, ad comitia Zelandica deputatus (ſic enim vocant) in hoc loco, *d'Abdye* tunc degebat. 3 Falſo.
4 Hic Ds. *Vryberge* forte hoc tempore ob aliqua negotia in Hollandiam abierat, quod ruſtici credere noluerunt. 5 Vehementer cupit. Qua ſignificatione verbum *geſtio* ſæpius legas apud optimos comicos.

At

Maar de gewapende boeren maakten zig van die plaats, nog korts bezeten, meester. Ze vliegen d'er met troepen in, en zwierende door de groote zalen blixemen zy van alle kanten met hun schietgeweer, dat de lucht enkele pikzwarte rook is. Alhier onthielt zig met zijn huisgezin in eerlijken aanzien de Heer (28) *Vrybergen* van Tolen, die te onrecht gezegt wierd tegen 't gemeene beste misdaan, en zijn vaderland schandelijk aan den viand verrraden te hebben: maar hy was toen ter tijd, naar eis van zijne zaken, eens schielijk na zekere (29) aangrenzende landstreek vertrokken. Dezen man willen de boeren in handen hebben, dog de deurwagter weigerde den hoop, die op de deur bonsde, binnen te laten. Toen rukken zy het * hek om verre, trappen het al razende met voeten, en baanen alzoo met gemak den toegang. De zieke vrouw stak op dit geraas' t hoofd boven uit de venster, en poogde dat dol geweld te

* Of *Heining*.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

At nihil hæc tetigere viros, nec dulcia pectus
Blandimenta movent, certum manet abdita quæqu
Rimari, penitoſque domûs tentare receſſus.
Omnia percurrunt igitur cœnacula, & acri
Altius exſtructas veſtigant lumine cellas.
Forte 1 Philippei, 2 vernæ quos languida cura
Non bene condiderat, ciſta patuere recluſa:
3 Hi, quia ad Auriacæ non cuſi inſignia gentis,
Quærentum agreſti ceſſerunt pæda catervæ.
Inde 4 gynæcæum penetrant, 5 & amygdala ſexu
Ferçula fæminei dulci condita liquore
Attrectant avidi, ſuavique aſpergine rictum
Tam placida inſueti libare 6 tragemata rorant, 7
Et plaudunt pyrio per apertos pulvere clathros.
Hinc quodam audito tecti de parte ſuprema
Murmure conſcendunt turrim, ſclopoque ſonanti

1 Nummi apud priſcos a Philippo Macedonum rege dicti. Sed Berenicius vult hoc loco, quos vulgo *Dukatons* vocamus. 2 Ancillæ, vel famuli. 3 Forte hæc mera fabula eſt. 4 γυναικεῖον locus mulieribus aſſignatus. 5 Ordo eſt, *& avidi attrectant amygdala condita dulci liquore (id eſt ſacharo) fercula ſexus feminei, & inſueti libare tragemata tam placida rorant rictum aſpergine ſuavi.* 6 τραγήματα. bellaria. 7 *Rorant.* i. e. aſpergunt rictum, nempe os apertum. *Rorare* pro aſpergere Ovidio perquam familiare. Ita lib. 3. Metamorph: *multaque aſpergine rorant.*

Omnia

eletten. Maar de mannen bekreunen ig des niet. De zoete vleiwoorden kon- ien hunne harten niet bewegen. Zy lijven daar by, dat ze alle ſchuilhoe- ken, en de binnenſte vertrekken van den uize willen doorſnuffelen. Weshalven oopen ze door alle kamers, en gaan met icht de diepgebouwde kelders onderzoe- ken. By geval lagen d' er eenige duka- ons, die de zorgelooze dienſtmaagd niet genoeg verborgen had, in een opene kiſt: en alzoo het (30) Oranje wapen daar op niet geſlagen was, verklaarden de zoekende boeren die penningen prijs. Daar van daan vliegen zy na 't vrouwe- kabinet, alwaar ze gretig vallen aan 't ſmullen van gekonfijte Amandelen, die tot een wijveſnoeperijtje daar lagen, en zy, die niet gewoon waren aan zulke lieffelijke banketjes te peuzelen, likken de zoete koſt, dat ze rondom aan hunne grijnsbaarden blijft hangen, en ſchieten van vreugde met loos kruid door de ope- ne tralien. Hier hoorden ze boven by 't dak eenig geſtommel, klimmen na het torentje van 't huis, alles verbazende

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Omnia terrificant, & ad hæc faſtigia nixum
Evaſiſſe virum clamant, jam jamque teneri:
1 Felis erat: 2 ſtridunt omnes, animantis & uno
Ex ſtrepitu luſos adeo indignantur onagros. 3
Dumque ita conatu 4 caſſo inſpexere penates,
Nilque vident ſupereſſe ſibi, quo ſæviat expers
Conſilii modici rabies, ſtat omittere tecta
Ocyus, & prono 5 volvuntur in ima regreſſu.
Sex vigiles tamen ante fores ex ordine figunt
Cuſtodituros dejecti rudera ſepti,
Atque triumphali cedunt à limine pompa.
Proxima ad arcanis admiſſi eſt cura *Rubeti* 6
Feſtinare domos: ictu quatefacta coruſci
Pulveris horrificos non paſſa eſt janua pulſus,
Et patuit crebrâ ſclopi peſſundata glande. 7
Inſtantem ſed herus præſagâ mente procellam

1 Ludit auctor. 2 Ringuntur irati. *Strideo* & *ſtrido*. 3 Aſinos. Onager. a gr. ὄναγρος aſinus eſt ſilveſtris. 4 Irrito. 5 Deſcendunt infra. 6 *Rubeti* pro *Uberti* (ita enim pronunciant Zelandi) intelligit Dm. *Juſtum de Hubert*, ordinibus Zelandiæ a ſecretis. Is itidem in Abbatia illa domicilium habebat. 6 Crebris ictibus globulorum, quibus ruſtici ſuas bombardas minores exonerabant.

Pro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

door hunne musketſchoten, en roepen dat de man door deze hoogte had willen ontſnappen, ja dat ze hem nu zoo terſtond zouden by de lurven hebben. Maar och armen! 't was een kat. Toen raasden en vloekten zy altemaal dat zy woudezels door 't rammelen van een beeſt zoo bedrogen waren. Dewijl ze dus te vergeefs het huis doorzoeken, en zien dat 'er voor hun niets overig was, waar in hunne razerny zonder beleid konde de beeſt ſpelen, nemen zy een beſluit om haaſtelijk te vertrekken, en loopen vliegens weer na beneden: dog ſtellen eerſt zes wachters op een ry voor de deur, om de * ſtukken en ſtollen van den heining te bewaren, en gaan dus met een zegepralende ſtaatcy ten huis uit. Hun volgende werk is na de woonplaats van (31) Hubert te gaan. De deur eerſt door een deel ſchoten van loos kruid gerammeit, en daar na door menigvuldige musket-kogels getroffen, kon dat vervaarlijk bonzen niet verdragen, en ging open. Maar de Heer, 't nakende onweer voorzigtiglijk

* Of, *de puin van den gebroken muur, of 't hek.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Proſpiciens, melius non vitaturus Enyo 1
Probroſam & ſtolidi petulantia facta Gradivi, 2
Jam bene vicino tutus degebat 3 aſylo.
Irritus ergo labor, quærunt tamen, aſt ubi feſſi
Advertunt nimio fervore fatiſcere vires,
Reſtaurare novo placitum præcordia potu,
Degreſſique ſimul cæcis obſcura tenebris
Antra mero tumidæ ſubeunt ingentia cellæ,
Ac vacuam 4 palpant oneroſa mole 5 metretam:
Quam poſtquam implerunt 6 genialis munere vitis
7 Erumpunt, ſuperaque petunt cœnacula ſede,
Atque avidi inter ſe magnum cratera propinant,
Tum bucca ſtillare merum, tum dulcis Jacchi 8

1 *Enyo*, quam Martis ſororem, ſeu Bellonam ipſam belli deam vocant, pro ipſo bello. 2 Martis, qui & *Mavors*, & *Gradivus*, a *gradiendo*, ſi Feſto *fides*. Metonym. cauſæ effic:. 3 In ædibus vicinis latebat, in quas confugerat tanquam ad aſylum, quod in proverbium abiit. Erant autem ædes D. *Weſterwijk*: deputati (ut vulgo dicitur) Goeſani. 4 Palpando in obſcura cella inveniunt. 5 Vaſis genus, cadum, vel dolium puta. 6 Vitis *genialis* pro læta, jucunda. Metonym. effecti, munus vitis, vinum.
7 E cella vinaria aſcendunt. 8 Bachi, qui & Jachus dictus, ἀπὸ τῦ ἰαχάζειν *bachantium more clamare*, uti mihi videtur. Sed, o Bache, quam ſapiunt iſti critici, qui volunt *Jah*, veri Dei nomen, *Jachum* referre, et ἰαλεμὸς ἰαλεμὸς, acclamationem bachantum, Hebræorum *Haleluiah*!

Rore

iglijk voorziende, onthield zig veilig
n een 's buurmans huis, wetende geenen
nderen raad om die ſchandelijke dolle-
mans, en de brooddronkenheid der zot-
gewapende vlegels te ontgaan. Dus was
die aanſlag vruchteloos. Evenwel gaan zy
zoeken; en als ze nu afgemat zagen dat
zy door hunnen altegrooten drift machte-
loos wierden, dunkt het hun goed met
verſchen drank wederom het hart te ſter-
ken: en gaande gezamentlijk in't donker
na beneden, komen zy in een kelder,
die wel van wijn voorzien was. Daar
vonden ze by der taſt een ledige ton,
welke na dat ze met goed druivenſap had-
den gevult, vliegen zy daar mede na bo-
ven, en brengen't elkanderen happig met
groote bekers voort. Toen dropen hunne
bakkezen van den wijn. Toen beſtorten ze

de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Rore pavimentum ſpargi, tum voce boanti
Omnia lætifico findi conclavia plauſu:
Et per cancellos ſocios quoque ſubter ovantes
Sæpe vocant, multamque mero fluitante ſalutem
Sæpe vovent, monſtrantque exhauſtos ſæpe 1 culul
Sic illi 2 exultim ludunt, hilarique liquore (los
Exacuunt calidum 3 lymphatâ mente cerebrum.
Illo Bacchantum furias, & vana rudentum
Tempore præ foribus mirans 4 *Nicolaus* avebat
Noſcere veſani tandem quæ 5 meta furoris
Proderet, & quonam ſtaret reprimenda tenore:
Quem dum vicinus Zelandæ 6 furcifer oræ
Advertit; „ Tuus ille dies, tu quæreris, inquit,
„ Peſſima perverſis de te modo ſparſa ſuſurris:
„ Proditor agricolis audis, jam præpete greſſu
„ Advenient, mihi crede, tuas in damna daturi

1 Calices. 2 Exſultantes. 3 Furioſa.
4 *Nicolaus Reigersberge*, frater Davidis ſupra dicti, & Civitati Medioburgenſi a ſecretis. 5 Finis. *Meta* ſtrues in ſine circi Romani, circa quam quadrigæ flectebantur. Hinc poetis pro quovis termino. Senſus eſt, *quæ, i. e. qualia furor, ubi jam ad finem perveniſſet proderet, i. e. pateſaceret.* 6 Nebulo, cujus nomen hic tacetur.

„ Nec

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

de vloer met dauw van den zoeten Bachus. Toen ſchaterden zy met klinkend gebulk en handgeklap door alle de zalen, en riepen dikwils door de tralien hunne makkers, die beneden ook vrolijk waren, zopen menigmaal elkanders gezondheid met heldere teugen, en toonden de dikwils ledig-gezopene berkemeyers.

Aldus ſpelen zy d'er mee, en verhitten hunne heete en razende herſſens door de vrolijkmakende vocht. (32) Niklaas [Reigersberge] ſtond te dezer tijd voor de deur, de razerny der Bachanten, en ezelachtigbalkende dollemans met verwondering beſchouwende, nieuwsgierig wat uitſlag dit geraas zoude leveren, en hoe 't aan 't bedaren mogt gebracht werden. Maar een zekere ſchobbejak, zijn nabuer, en een Zeeuw van geboorte, hem ziende ſprak; *zoo, zoo, dit 's uw dag. Na u word gezogt, en daar gaan quade geruchten van u; de boeren zeggen dat gy een verrader zijt: Gy meugt me vry gelooven, ze zullen zoo vliegens op u afkomen,*

en

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

„ Nec non in dubiis vulſuri cladibus ædes:
„ Ergo ſalus tua ſi cordi tibi, ſiqua tuorum
„ Eſt ratio, [1] propera, cauſasque exponito mentis
„ Innocuæ, pacto quoniam meliore gerentur
„ Omnia cœnobio, nullo ſic liber abibis
„ Vulnere, & inſulſos tutò vitabis adortus.
Credidit, & pravi nuſquam ſibi conſcius acti
Cœnobium ingreditur: reprobi tunc noxius auctor
[2] Reſtio conſilii, ſic eſt affatus agreſtes:
„ Quæritis, ô ſocii, proceres mulctare ſceleſtos?
„ Hic reus eſt, gravium primum caput ille malorum
„ Hunc capite. Exciderat nondum vox omnis, & ecce
Indefenſus adeſt *Nicolaus*, & [3] arte prehenſus
Furciferi, denſis agreſtum involvitur hamis:
Hi pugni, hi calce petunt, hi vertice tegmen [4]

1 Perſuadet hic ſcurra *Nicolao*, ut velit adire Coenobium, locum illum, ſupra deſcriptum *d' Abdye*, atque illic cauſam ſuam agere, alioquin mox omnia ſæva paſſurus. 2 Nequam reſte dignus, & auctor conſilii *reprobi* (vox Chriſtianis, quam Latinis olim ſcriptoribus magis frequens) i. e. *execrandi*. 3 Dolo. 4 Pileum.

Ejiciunt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

en gewisselijk uw huis plonderen, of onder de voet halen. Daarom, byaldien gy uw eigen behoudenisse en zaken ter harten neemt, Ik zoude u raden dat gy haastelijk na d'Abdy gingt, om u aldaar te zuiveren, want op die plaats zal alles in goede ordre verhandelt worden: alzoo zult gy ongequetst het gevaar ontkomen, en den aanstaanden aanval veiliglijk vermijden. De man geloofde 't, en stapte, zig geenes quaads bewust zijnde, na *d'Abdy*, alwaar de galgbrok, die dit schelmsche werk dus besteken had [vooruitgeloopen] de boeren op deze wijze aansprak. *Hebt je lust maats, om de verraderschе heeren te bruyen? Hier hebt je'er een die schuldig is. Deze is de voornaamste oorzaak van 't quaad. Tast hem aan.* Nauwelijks was 't woord uit zijn bakkes, zie daar komt de weerelooze *Niklaas* aantreden, en geraakt door list van den vuilik onder al de boeren ellendig in de knip. D'een geeft hem vuistlook, d'ander schopt hem, daar waren d'er, die hem den hoed van't hoofd wierpen,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Ejiciunt, tutaque volunt dare ſede repoſtum:
Nec ratio, nec verba valent, propellitur extra
Mœnia, 1 dum factâ Longarum ambage viarum
Excepit notis hunc *Bartholomæus* arenis.
Has inter juſtas procerum de parte querelas,
Continuaſque minas, & turbida facta colonûm,
Cœnobium ingreditur, ſiquo lenire ſuaſu,
Pectoribuſque feris æquas proponere leges
2 *Diocius* poſſit, quo non ſolertior alter
3 Mattiacum Auriaci tutari jura per orbem
Stemmatis, & ſummo pro principe munere fungi.
Ilicet in 4 gyrum ductis haſtilibus adſtat
Circumfuſa cohors, & amicis flectere verbis

1 Extra portam Longevillanam (de qua ante) caupo degebat *Bartholomæus*, ejus taberna nulli civium erat ignota, vulgo *tot Barteltjes op't zand*, ſub ditione *Caucercana*, & per hanc *Vliſſingana*. Huc deducebatur Scriba *Nicolaus Reigersberge*, neque enim volebant ruſtici, ut bini domini in eodem conclavi eſſent, ne forte, ſi diis placet, mala conſilia caperent. 2 *Diocius* pro *Odicius*. Intelligitur enim Ds. * * *, nomine principis Auriaci in Zelandicis comitiis primi nobilis vicem gerens. Ille furentes ruſticos prudenti & blanda oratione compeſcere tentat, idque in cœnobio, d' *Abdye*. 3 Zelandicum. Rationem nominis reſpice in fronte lib. 1. 4 Orbem. circulum, qui Gr. γύρος.

Ten-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

en begeerden dat hy ergens vaſt gezet zou werden. Geen reden nog woorden mogen d'er gelden. Ze hompen hem de Stad uit, tot dat hy na veel omwegen eindelijk buiten de *Langevilepoort* in de kroeg, gemeenlijk *tot Barteltjes op 't zand* genaamt, in hechtenis geraakte. Onder deze rechtvaardige klachten van de magiſtraat aan d'eene, en het geduerig dreigen en bulderen der boeren aan d'ander zijde komt de Heer O.. (die met d'uiterſte ſchranderheid 't recht van de Oranjeſtam in de Zeeuwſche geweſten weet voor te ſtaan, en in des Vorſten plaats 't hoogſte ampt bekleed) in de *Abdy*, om, zoo't mogelijk was, d'onruſt wat te verzachten, en die verharde harten na eenige billijke wetten te doen luiſteren. Aanſtonds ſtaat de menigte met pieken rondom, en aanhoort den Heer,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Tentantem, ac blandis inſtantem hortatibus audit.
„ Hæc rata ſi, ſocii, veſtræ ſententia menti
„ Hæret, & eſt animus nocuum mulctare 1 *Phlegon-*
„ Eſto, luat meritas facto pro deſide pœnas. (*tem*,
„ Sed non his armis, nec ſeditionibus iſtis
„ Proficitis quicquam: nobis ſunt civica jura,
„ Sunt leges, quas ſi ſonti temeraverit auſu,
„ Non impunè feret, proprioque ediſcere damno
„ Cogetur, ne quis paganam eludere gentem
„ Auſit, & attentis neget uſquam 2 ſigna catervis.
Hæc fatus tumidâ quoſdam deprompſit alutâ 3
Ruſtica queis poſſet ſubmittere pectora nummos:
Inſuper adjungens, „ exili hoc munere macti
„ Ite, viri, Auriacoque duci ſpumante vovete
„ Inter vos hilares longam cratere ſalutem.

1 Scribam *van den Brande*, ſæpius ſupra notatum.
2 Teſſeram militarem, quam mittere ruſticis vigilantibus neglexerat, uti ſupra prolixius notavimus. Solvit *Phlegon* poſtea in ignaviæ hujus poenam quinquaginta libras flandricas, ſeu trecentos florenos Carolinos.
3 *Aluta*, proprie pellis mollior, nobis *Zeemleder*. Hoc loco pro marſupio ſeu ſacco. Quo ſenſu & Juvenali dicitur.

Cancer-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

die hun met vrindelijke woorden, en dusdanige vleyredenen poogde te vermurwen. *Hoe, mannen*, ſprak hy, *indien dit zoo vaſt by u beſloten is, en dat gy enkel in den zin hebt den ſchuldigen* van den Brande *te ſtraffen. Wel aan, het zy zoo. Laat hy voor zyn nalatigheid lijden. Maar met dit krijgsgeraas, en dezen oproer vordert gy niet met al. Wy hebben rechten, en borgerwetten, welken indien hy overgetreden zal hebben, 't zal hem dier ſtaan: hy zal met eigen ſchade gedwongen worden te leeren, dat na dezen niemand meer zoo ſtout zy, dat hy de huisluiden durve te leur ſtellen, en aan de wachthoudende troepen het woord niet laten toekomen.* Dit gezegt hebbende langde hy eenige penningen uit zijn volle beurs, om de boerſche gemoederen te temmen, daar by voegende; *gaat henen, mannen, neemt deze kleine gift aan, en drinkt daar voor vrolijk met malkanderen een ſchuimenden beker op het welvaren van den Oranjen vorſt.* Die van

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Cancer cana manus digitis invadit aduncis,
Libandæque brevi disponit gutura summæ.
Illinc *Diocius* vicinæ ad tecta *Balistæ* 1
Cum præfectorum junctos fert agmine gressus.
Cuncta sed incassum cedunt, nec comia tangunt
Insipidos effata 2 duces; leviore profecto
Robore naturæ valeant 3 elementa moveri,
Quam si barbaricis ratio dictetur alumnis.
Nec multum amenti turbæ post temporis actum
Oblatos nummos stulto fervore 4 redonant.
Interea captos patres, ac victa *Metelli* 5
Mœnia vicinas sparsit vaga fama per urbes.
Audiit 6 *Armudæ* vafer hæc 7 *Rajerius* oræ

1 Locus vocatur *het schuttershof van de voetboge* (Hollandis *de Doele*) eo misit Ds. *Odicius* agrestem turbam, ut rabiem suam vino insepeliret, sed exitu, uti vult auctor noster, infelici. 2 Rusticorum scil. quales Henricus, Jacobus &c. nisi forte legendum *ducis* nempe Di. *Odicii*. 3 Facilius possis naturæ elementa, quam barbarorum istorum ruricolarum animos ratione movere. 4 Reddunt (nempe rusticorum præfecti) nummos amenti turbæ suæ oblatos. 5 Cur poeta Messopolin, seu Medioburgum *Metelli moenia* vocet, non satis assequor. Metellorum nomina magna nemo non novit. 6 *Armuda*. Oppidum in Valacria. 7 *Rajerius* hic (*ni fallor*, inquit anonymus) *Pieter de R...* antehac Medioburgi oenopola, quod ter fraudasset vectigalia publica, urbem relinquere coactus fuerat, sententia magistratuum, præside Consule *de Haze*, in eum lata. Quin & nomen ejus albo ante tribunal in curia, de more, inscriptum fuit.

Incola,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Koukerke vatten 't geld met hunne gekromde vingeren gretig aan, en nemen voor met een ſnap het ſommetje aan 't keelgat ten beſte te geven. Daar van daan gaat de Heer *O*... met de troep der hoplieden na *het* (33) *ſchuttershof van de voetboge*; maar 't kan alles niet helpen. Hy kan de domme overſten der boeren met zijn vrindelijk ſpreken niet bewegen. Men zoude de elementen der nature met minder moeite konnen verzetten, als dien barbaarſchen hoop reden inplanten. Zy geven niet lang daar na het geld, dat aan den troep dollemans geſchonken was, als koppige narren wederom. Middelerwijlen liep het gerucht door de nabygelegene Steden dat de Heeren gevangen zaten, en Middelburg ingenomen was. Een zekere vent (34) Rajerius, wonende te Armuiden, hoorde dit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Incola, quem quondam, quod vectigalia ternis
Fraudaſſet vicibus, patriis excedere terris
Juſſerat, & ſolito nomen de more ſenatus
Inſcribi tabulæ mandaverat ante tribunal.
Nunc ſeſe illati vindictam ſumere probri
Tutò poſſe ratus, confeſtim colligit agmen
1 In ſale militiæ vitam tolerare coquendo
Aſſuetæ, 2 ſtimulumque gregi ſupponit egeno.
Illi exertantes tetram fuligine frontem,
Oraque 3 verſato vix dignoſcenda lebete,
Nudo calce viam carpunt, femoralia nullus
Dignetur medio mendicus tollere vico:
Vix male conſtrictus deſcendit ad ilia thorax:
4 Laneus hæret apex capiti torrente favillâ
Uſtus, & aſſiduo ſutus male ſtaminis uſu;

1 Prope *Armudam* ingentes ſunt ſalinæ, in quibus excoquuntur, & dealbantur ſales Gallici & Hiſpanici. Qui vero homines ad id operam ſuam locant, plerumque egeni & viles, uti ex deſcriptione conſtat, hos *Rajerius* iſte in auxilium ſecum ſumſerat.
2 Exhortatur iſtum pauperum gregem. 3 Diu ſuper focum verſato, adeoque valde atro. 4 Tegmen capitis viliſſimum ex lana, laceratum, & ſutile.

Arma

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

werk: hy was een snoo quant, die voornenen door de regering uit zijn vaderlijke Stad [Middelburg] gebannen was, en wiens naam, na 't gebruik dier plaatse, aldaar voor de vierschaar stond, om dat hy driemaal 's lands pachten hadde gesmokkelt. Hy nu, oordeelende dat hy vryelijk zijn aangedane schande konde wreken, rukt flux een hoop krijgsvolks by een, 't welk gewoon was in de (35) zoutkeeten de kost te winnen, en moedigt die arme jakhalzen ten strijde. Zy komen voor den dag met hunne roetzwarte bakkezen, nauwelijks van een kopere ketel, die langen tijd over den haart gegaan heeft, te onderscheiden zijnde, en stappen met de * hielen door de koussen voort. De broeken, die ze aan 't gat hebben, zoude geen bedelaar van de straat willen oprapen. De losse wammezen hangen zoo laag niet, dat ze hunnen darm bedekken. Wolle slechtgebreide mutsen, verbrand, of geschroeit, staan hun ter nauwer nood op den kop:

* Anders. *Bloots voets.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Arma ſudes fuſtesque viris; his excita telis
Turba inſignatam perrumpit ab 1 *aggere* portam,
Conſiſtitque foro: *Petrus* tunc 2 pone ſenatum
Ingreditur, factique ſui monumenta tuetur,
Impatienſque moræ protenſa decutit haſtâ,
Flagitiique notas centena in fragmina carpit.
3 Nec ſatis hoc, juvat infandi comprendere facti
Auctorem, & dignis infenſum plectere pœnis.
Ad Metadipſam igitur graditur, junctuſque 4 phalan
Inſulſæ *Daſypum* quærit, quo judice quondam (g)
Condemnatus erat, quem poſtquam vidit agreſtum
Agmine ſtipatum, probroſaque multa ferentem 5,
6 Dum fumo vultum ille petit, perflatque Tabaco,

1 Portam Verianam, quam incolæ vocant *de Dampoorte*. Hac Armuda venientes urbem ingrediuntur. 2 a Tergo, poſt illos viliſſimos ſalis coquos, dux eorum *Petrus Rajerius* aſcendit Curiam, ubi aſpicit nomen ſuum ante tribunal in perpetuum ſuum dedecus fixum, quod haſta dispungit, &c. 3 Neque jam ejus furori ſatisfactum, ſed iratus erat Do. *Daſypo* (*de Haze*) qui ab agreſti turba detentus erat in caupona Metadipſa (*de Nadorſt*) deſcripta ſuperius. 4 Agmini viliſſimorum hominum. De Phalange diximus ante. 5 Tolerantem. 6 Omni contumeliarum & ignominioſorum facinorum genere excipiebat ruſtica gens captivos dominos, quod poeta deſcribit. Alius enim (proh pudor!) faciem perflat fumo tabaci. Alius capiti pileum demit, & ſalutat per jocum, dicens χαῖρε. Alius debachatur ſævis dictis.

Ille

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

n't geweer, dat ze hebben, zijn ſtok-
en, en ſtaken. De bende met deze wa-
enen voorzien viel de *Dampoorte* in,
n bleef op de mart ſtaan. Piet [Raje-
ius] ſtapt op 't Raadhuis, aanziet het
edenkteeken van zijn bedrijf, en onge-
luldig van ſpijt wordende ſteekt hy 'er
net zijn piek in, en rijt het merk van zijn
ondeugd in hondert flarden. Dit was hem
og niet genoeg. Hy wil den man, die
em dit gedaan had, aantaſten, en zij-
en viand na waardy ſtraffen. Derhalven
rekt hy na de herberg *de Nadorſt*, en
voegende zig by de onbeſchofte menigte
[der boeren] vraagt hy waar *de Haze* is;
want door wijsdom van dezen rechter
was hy voorhenen gevonniſt: zoo haaſt
als hy den heer zag omringt van een troep
kinkels, en veel ſmaadheid lijdende
(terwijl de eene hem tabaksrook in't aan-

zicht

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Ille laceſſito de vertice pilea tollit,
Tertius infami revomit dum jurgia fauce)
Verſus in 1 hunc diro fatur ſic turbidus ore:
„ Non 2 promulgati memor in me es proditor olim
„ Judicii? ſortita ſuum nunc ultio tempus.
Cum dicto Daſypum ferro transfigere tentat
Perfidus; humani vulnus ſed cura coloni
Avertit, trepidumque à certa morte redemit.
Infremuit cupido fruſtratus furcifer auſu,
Atque ſenem probris vexatum immanibus erro
Deſeruit, ſedeſque tuas, *Armuda*, reviſit,
Munere promiſſi donans ſua 3 millia vini.
Atque ea diverſâ paſſim dum parte geruntur,
Agricolæ ſubito repetunt 4 gurguſtia motu,
Scitarique placet dominos, rerumque tenorem
Noſcere, quâ capti patriam ratione rebelles
Prodiderint? quænam manifeſti cauſa reatus? 5

1 D. *de Haze*, quo præſide condemnatus fuerat. 2 Sententiæ latæ. 3 Suum agmen. 4 *Gurguſtia* ſignificant habitacula anguſta, ſeu tabernas obſcuras. Ergo hic intelligas oportet cauponas, & ganeas, in quibus capti magiſtratus cuſtodiebantur. 5 Criminis. *Reatus* vox eſt hoc loco valde ſignificans. In reatu eniſunt, inquit Juſtinianus, qui vel carcere detenti ſquilore & illuvie conficiuntur, aut qui honoris cauſa cuſtodiæ ſuæ, aut apparitorum commiſſi aut vadimonio aut vadibus obſtricti ſunt &c.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

icht blaaſt, d'ander om te tergen telkens len hoed van't hoofd licht, en de derde egens hem duivelt en ſakert) komt hy na iem toe, en buldert in grimmigheid leze woorden; *ha, verrader! heugt het u nog wel, dat gy eertijds zulk een vonnis tegen my hebt gewezen? Nu is de tijd van wrake gekomen.* Met dit zeggen trachte de ſchelm den Hr. *de Haze* met een degen de doorrijgen, maar een beleefder boer keerde den ſteek af, en bevrijde dus den ontſtelden man van een gewiſſe dood. De hangebaſt knerſte van ſpijt, om dat het hem mislukt was, en liep, na dat hy den ouden man ſchandelijk bejegent had, weer na zijn woonplaats t' Armuiden, alwaar hy aan zijne troepen de beloofde wijnſlokken gaf.

Terwijl dit aan een verſcheiden Stads oord geſchiede, vliegen de boeren ſchielijk weer na de kroegen toe, en willen de Heeren gaan onderzoeken, en vragen na den ſtaat der dingen, op wat wijze, en waarom zy 't Land verraden hebben? welke de oorzaak van hunne klaarblijkelijke misdaad is?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Et quibus à ducibus reſpublica quaſſa laboret?
Sed nihil aſſiduo ſe 1 veſtigare rogatu
Poſſe vel inviti 2 regerunt, & verba, minasque,
Ut quodam obtentu valeant damnare, profundun
Incaſſum; 3 proceres unâ nam voce ſceleſtum
Ejurant facinus, vitæque inſontis Olympum 4
Dira execrantes inclamant crimina teſtem.
Jamque palam à ſtolidâ confecto examine turba,
5 Immunes noxæ prenſos, tractuque fideli
Mattiaco tenuiſſe notant moderamina dextra:
6 Oraque collecto fuſi caperata pudore
In miſeros culpant temeraria geſta dynaſtas, 7
Nec tantum ſæviſſe velint, damnantque tumultus.
Ante tamen ſtrictis hærentes ſolvere vinclis
Quam lubeat, nonnulla patres expoſcere captos
Eſt animus, 8 junctâ ſed enim quid voce rogandu

1 Inquirere, vel quærendo pernoſcere. 2 Refe runt, ſc. agreſtes volentes nolentes coguntur hoc re ferre, vel ſcriptis mandare, quod *regerere* quoque ſig nificat. 3 Captivi. 4 Coelum, deos teſtes vo cant. 5 Notant, vel regerunt captivos eſſe immu nes noxæ, & tenuiſſe moderamina dextra fideli in tracti Mattiaco, hoc eſt in Zelandia. Rationem vocis reſpic in fronte lib. 1. 6 Ora caperata, i. e. frontem ca peratam, ſive rugis contractam. 7 Dominos ma giſtratu fungentes. 8 Omnium nomine quid velin rogare inter eos non ita primum convenit.

Eſſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

n door welke belhamels het gemeene-
beſte in nood is geraakt? Maar zy bren-
gen, of ze willen of niet, geen ander be-
ſcheid te rug, als dat ze door lang vragen
niets konnen onderſtikken, en werpen te
vergeefs woorden en dreigementen, om
evenwel onder eenig voorwendſel hen
te konnen ſchuldig houden: want de
heeren zweren uit eene mond, dat zy van
't ſchelmſtuk vry zijn; en zuiverende zig
met diere eeden roepen zy den Hemel tot
getuige van hunne onſchuld. De boeren
bemerken al reeds, na dat het kanaalje zelf
nu opentlijk onderzoek gedaan had, dat
men de heeren onſchuldig had by de kop
gevat, die 't Zeeuwſche land trouwelijk
hadden geregeert. Evenwel, ſchoon hunne
gefronſte bakkezen met ſchaamte worden
overladen, leggen ze de reden van hun
lichtvaardig bedrijf op de ellendige hee-
ren, hoewel ze nu wel wilden, dat ze zoo
wreedelijk tegen hun niet hadden te werk
gegaan, en zulken oproer aangerecht. Dog
zy willen, eer ze goedvinden de gevan-
gene heeren te ontſlaan, hen voor af ſom-
mige zaken af vorderen. En als 't al op
vragen aankomt, twiſten de kinkels on-
der malkanderen, wat 'er zoude te

vragen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Esse putent, anceps vario sententia motu
Hæret, & agrestum præcordia vana fatigat.
Multa inter sese longo sermone ferentes,
1 Subjiciunt tandem: *Meliori symbola posthac*
Traduntor curâ; pyrii nec copia deesto
Pulveris: arcendo glans plumbea mittitor hosti:
Ponuntor speculæ; valido munimine cincta
Littora ab externo patriam tutantor adortu.
Consensere patres, & dum redigantur 2 in acta
Quæ rogitant, verbique fidem res ipsa sequatur,
3 Sopito agricolæ visi mansuescere sensu
Abductos mediam dominos comitantur ad urbem,
Dicendoque locum 4 juri pro carcere signant.
Affore polliciti sese dum postera cœlo
Fulgescat solito lux rursum 5 Hyperionis orbe.

1 Ergo post varias atque incertas deliberationes rustici captivos patres ex cauponis dimissuri, atque ind usque ad posterum diem servandos in curiam deducturi, tandem stipulantur hæc sequentia, nempe I. u tessera militaris (unde prima tumultus causa) posthac diligentius ad se mittatur. II. Ne desit copia pulveri nitrati. Clamitabant enim agrestes nihil omnino pulveris pyrii esse in plerisque munimentis insulæ, nec in arce *den Haas*, ad primum ferme ab urbe Vera lapidem versus Boream sita. III. Nec globorum ferreorum. IV. Ut struantur plures speculæ, turres nempe excelsiores, e quibus prospici possit, si accedant hostes. V. Ut Littora Valacriæ bene custodiantur justo militum numero. 2 Perscribantur. 3 Sopito sensu, id est mentis furore sedato. 4 Locum juri dicendo poeta non semel pro *Curia* dixit. 5 Solis, qui a poetis sæpius Hyperion, vel Hyperione natus.

Inte-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

vragen vallen, en vermoejen zig te vergeefs; tot dat ze eindelijk na lang kakelen van gints en herwaarts dit beding maakten, te weten: *dat in het toekomende 't woord [of de leus] zorgvuldiger aan hun zoude beſtelt worden. Dat 'er goe voorraad van buskruid zoude werden gemaakt. Dat 'er kogels en loods genoeg zoude beſchikt werden, om den vyand te keer te gaan: dat 'er bakens gezet, en de ſtranden overal tegen het uitheems geweld met genoegzame ſterke troepen zouden omringt werden.* Dit beamenden de Heeren. 't Gene zy voorſtellen word te boek gezet, en de zaak zelf volgt op de beloſte. Derhalven ſchenen de boeren wat aan 't bedaren te geraken, en vervoerden de Heeren daar van daan na 't midden van de Stad, alwaar zy hen 't Raadhuis tot een gevangenisplaats geven; belovende 's anderen daags vroeg daar wederom tegenwoordig te zullen zijn.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Interea urbanæ plebes pagana cohorti
Mandat, ut intentis ſervantes 1 atria curis
Hac nocte excubias peragant, nullique poteſtas
Ut domino remeare ſuas contingat ad ædes,
Donec ab agricolûm turba nova juſſa capeſſant.
Exin victrici redimiti tempora lauru,
Re bene compoſita, feſtum 2 Pæana canentes,
Patribus incluſis, ſuperatis mœnibus, armis
Cæde cruentatis nulla, & pro ſanguine, Franci
Exhauſto inter ſe crebro cratere Lyæi 3
Confuſo ad villas greſſu nituntur ovantes. 4
5 Dicta legiferæ placuit ſententia turbæ,
Demulſitque octo ſenſa inſidioſa virorum,
Succeſſumque avidi laudant, & imagine falſa
Noxia conſpiciunt propriæ molimina mentis.

1 Atria curiæ. 2 Feſtum Pæana, i. e. lætum canticum (παιὰν prop. Hymnus in Apollinem) victoribus cani ſolitum. 3 Bachi, qui & λυαῖος cognominatur, vel λύσιος a gr. λύειν *ſolvere*, quod curas ſolvat: hinc Horatio vinum placet *quod curas adimit*. 4 Triumphantium inſtar lætitiam oſtentantes. Quid triumphare & ovare inter ſe differunt dicere hic non eſt locus. 5 Sententia turbæ legiferæ (agreſtium ſc. qui legem cuſtodiendæ curiæ dederant civibus) dicta, i. e. diſperſa, vel palam facta placuit illis octo viris, inde captaturis occaſionem ſui promovendi. *Legifera Ceres*, Virg. Æneid. 4.

Nec

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Onderwijlen bevelen de kinkels aan de borgers, dat ze dien nacht zorgvuldiglijk op de zalen van 't Stadhuis wacht houden, en niemand van de heeren na huis laten gaan, voor dat ze van de huislui nieuwe laſt hebben gekregen. Daar na met lauwertakken om 't hoofd, ten teeken van overwinninge, en zingende blijde deunen, ter eere van hunne dappere en voorſpoedigbedrevene daden, hebbende de Overheden vaſt gezet, de Stad ingenomen, hunne wapenen met geen nederlaag bevlekt, en onder malkanderen, in plaats van bloed, menigen beker Franſche wijn geſtort, trekken zy zegepralende met een ongeregelden tred weer na hunne woningen toe. 't Beſluit der wetgevende boeren behaagde zonderling de looze acht mannen: zy, op hun voordeel loerende, prijzen den uitſlag, en zien onder een valſche voorwendige het ſchadelijk woelen van hunne eigene herſſens. Hunne onbe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Nec [1] maleſuada ſuo caruit violentia fructu:
Quippe ſibi oblatam rapientes protinus anſam,
Compellunt proceres ad conditionis iniquæ
Fœdera, & extorquent, [2] ſuaſit quæ dira libido,
A captis nacti vota importuna dynaſtis.
Poſtera Phœbejos [3] Aurora reduxerat ignes:
Atque iterum agreſtes Caucercæ ad teſqua [4] vocati
Conveniunt, dictantque ſuis mandata tribunis:
Feſtinent, urbemque petant, promiſſaque finem
Sortiri ex templo jubeant, & carcere patres
Exſolvant, vitæque illis dent gnaviter actæ
Manſuras ſine fine notas [5], ac nomine firment.
Illi mox celeris ſcandentes terga veredi [6]
Propitio accedunt ſacrum [7] auguſtale relatu [8],

1

1 Dictum eſt ſupra de hac voce. 2 Invehitu auctor in octo viros illos, tanquam turbæ auctores qui petitiones iniquas, uti vult, hoc ſibi opportun tempore a captivis extorquebant. Fides eſto pene auctorem. Is dixit, non ego. 3 Lucem. 4 Tu guria, caſas. Sunt vero *teſqua* Horat: loca aſpera & inculta. 5 Syngraphas, vel ſcripturas ſuis nomin bus munitas. 6 Vide ſupra; *Ex ſcabie foet monſtret vexilla veredo.* 7 Curiam. 8 *Relat propitio*, hoc eſt teſtimonio in favorem captivorur ſcripto, quod mox verbo tenus ſatis facete a poet exprimitur.

A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

ſchofte gewelddryvery kreeg ook de vruchten van dien: want zy namen ſtrax die voorgekomene gelegentheid waar, en dwongen de heeren tot onrechtmatige bedingen, afperſende de gevangenen onbehoorlijke voorſtellingen, die zy deden, na dat het hunne baldadigheid goed vond.

De dageraad verrees den volgenden dag wederom. Als wanneer de boeren by hunne hutten weer vergaderden, en hunne (36) hoplieden bevel gaven om flux na de Stad te trekken, de gedane beloften te volbrengen, en de heeren uit de gevangenis t'ontſlaan: daarenboven aan hen te geven een vaſten blijk van hunne ongekreukte trouw, dien ze met hunne namen zouden hebben te onderteekenen.

De bazen terſtond te paard ſtijgende komen met een voorſpoedig verhaal van hun wedervaren op 't gewijde Raadhuis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Ac libertatis patribus dant signa 1 prehensis,
Signa per æternos spargi debentia fastos:
Quæ, quo ruricolûm digessit lingua tenore,
Nos juvat 2 Ausonio verbo tenus ederex cantu.
3 *Nos infrascripti Valacrâ ditione colonum*
Præfecti, 4 *asserimus paganæ hoc nomine turbæ*,
Nos nihil in dominis hesternâ luce prehensis
Qualicunque modo nocuum reperire, sed illos
Frugi homines, fidosque simul reputare regentes. 5
Insuper adversus procerum quod sparsit honorem
Fama, ementitis planè exundare cavillis, 6
Falsumque, & multis totum turgescere probris:
Quocirca ut foribus laxatis carceris omnes
Excedant, nobis non est inimica voluntas.
7 *Inque ratum indicium veri signavim actum* 8

1 Dabant nempe rustici litteras, manu sua signatas, quibus profitebantur dominos, a se captos, esse insontes. Quas litteras satis ptovidè cum proceres a rusticis extorserant, & typis mandari curaverant, dein, agrestibus id rogantibus, vendere nemini licuit. Autographum quoque igni traditum est. *Hæc & cætera quæ ad enarrationem rei gestæ pertinentia superius a me sunt annotata, seu meis notulis philologicis inserta, mi lector, ex anonymo commentatore hausta scias.* 2 Latina. *Ausonia*, Italia. 3 Imitatur scite poeta vulgarem rusticorum scriptionem. Inspice, sis, versionem meam Belgicam. 4 Affirmamus, declaramus. 5 Magistratus. 6 Fictis calumniis. Est proprie *cavilla* seu *cavillatio* arguta & jocosa irrisio. 7 In veritatis testimonium, quod vulgo ajunt. 8 Scriptum *acta. orum* in pl. numero sæpius invenias.

Hoc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

en geven aan de vaſtgezette heeren bul en brief van hunne vryheid, een ſchrift, waardig zijnde dat het voor eeuwig in den Almanak geſteld werde, het welke my luſt, na den trant, waar in het de boeren hadden ontworpen, van woord tot woord in Latijnſch gedicht te brengen. [Het luidde aldus]

Wy ondergeſchrevene Overſten van de Walcherſe huislui verklaren, uit den naam van't volk, dat wy in de heeren, die giſteren gevangen genomen zijn, op geener hande wijze eenige ſchuld vinden; maar dat we haar houden voor hupſe karels, en trouwe regenten: mitsgaders dat alles, wat tegen de goede naam van de [voornoemde] heeren is uitgeſtrooit geweeſt, enkele leugen laſter, valſch, en ſchandelijk is. Daarom is't met onzen wille dat zy alle vry en vrank uit hare gevangenisplaatſen gaan. In kenniſſe der waarheid hebben wy deze akte met onze

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Hoc propriis manibus, nec non curavimus edi.
Ut quoties dominis quædam est ventura facultas, 1
Quisque sibi id cunctum queat usurpare per ævum.
Scriptum 2 *Quintilis vicena ac luce secunda*
Elapsis annis post nati tempora Christi
Mille & sexcentis & septuaginta duobus.
Præfecti propria scripserunt nomina dextra,
Sed Dux 3 *Cornelius* scribendi nescius artis
4 Apposuit notum pagano more sigillum.
Scripta placent, lætæque probant suffragia 5 voces
Ruricolum, atque inter patres & fæcis 6 agrestis
Agmina perpetuæ stringuntur fœdera pacis.
7 Civis opus repetens ad facta domestica rursum
Se recipit, gaudetque suos iterare labores,
Et patulæ exponit merces 8 compage tabernæ.
9 *Ogdous* insipidis gestit per compita dictis,

1 Imitatur plebeium scribendi morem, vult enim; *ut, quoties posthæc dominis ex usu sit.* &c. 2 Julii, qui olim, quum a mense Martio annum inchoarent Romani *Quintilis*, quasi quintus mensis, dictus est, *Julius* autem a Julio Cæsare. 3 Ex pago *Caucerca.* 4 Posuit solitum sigillum, vel charactera pro nomine. Restitui *notum*, pro quo in meo exemplo habebatur *nomen.* 5 Læti domini probant tam luculentum testimonium. 6 Plebis. 7 Qui hoc tumultu excitatus ad spectaculum concurrerat, nam, uti supra narratum est, omnes fabri, laniones, cerdones & sartores coierant. 8 In extructa taberna. 9 Numerus octo virorum, quos auctor ubique tangit. ὀγδοὰς Gr.

Et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

eigen handen onderteekent, en uitgege-ven. Op dat elk èn een yder van de hee-ren, des nood, zig ten allen tijde daar van kan bedienen. Geſchreven op den XXII en *July, in't jaar na Chriſtus ge-boorte zestien hondert en twee en zeventig.*

De Overſten ſchreven hunne eigene namen daar onder, maar hopman *Kees*, die niet ſchrijven kon, zette, na de ma-nier der huislui, zijn gewonelijke merk. Dit geſchrift, en beſluit der boeren word blijdelijk aangenomen: en daar word een vaſt vredeverbond tuſſen de heeren, en kinkels gemaakt. De borgers [van Mid-delburg] gaan weer na hun werk, be-zorgen t'huishouden, paſſen weer vlij-tig op, en zetten hunne waren voor de winkelen te koop. De acht mannen juichen als gekken langs de ſtraten,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Et ſibi ſucceſſu gratatur facta ſecundo. 1
Agricolæ 2 vervacta petunt, liberque ſenatus
3 Viribus acciſis, & honoris jure minuto,
Dirigit appoſitos ſubeunda ad munia ſenſus.
Nec videt 4 Octoni quantum exitioſa furoris
Cura paret facinus, per fasque nefasque priores
Dimotura patres, nutuque datura regentes.
Hæc finis belli proſtrata avertit ab urbe
Hoſtiles animos, & primæ tecta quieti
Reſtituit placidum referens poſt damna levamen
Publica; conceſſit veteri ſic reddita juri
Capta per 5 Oenotrios iterum 6 Carthago colonos.

1 Felici. 2 Rura ſua. Sunt enim *vervacta* agri, Plinio teſte, verno tempore ſemel arati. 3 Autoritate & honore attenuatis. 4 Octo virorum. Res enim eo poſtea devenit, ut D. D. *Le Sage*, *Brouwer*, *de Haze*, & *Duivelaar* Coſſ: item van *Rijkkegem*, & *Ravels* ſcabini ſenatu, omnesque electores (Zelandis *Kiesheeren*) e muneribus ſuis publicis amoti ſint, ex Octoviris vero unus conſulatum, cæterique, cum aliis civibus, electorum munere fungi cœperint. Atque hic Georgarchontomachiæ finis fuit. 5 Feſtiviſſime poeta ruſticos *Oenotrios* vocat. Fuerunt enim Oenotrii Italiæ populi, ita dicti ἀπὸ τοῦ οἴνου i. e. a vino, quod in eorum regione naſcebatur præſtantiſſimum. Hos autem validos Heroas Pater Lenæus (uti Beronicius canit) ad auſum tam celebrem duxerat. 6 *Medioburgum*. Ita ludit quoque in hac voce, quam Syriacam volunt, ex *carta* urbs & *go* media, Middelburg.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

en verblijden zig in dien voorſpoedigen uitſlag. De Boeren trekken weer na hunne akkers; en de Overheden nu op vrye voeten gezet, ſchoon hun gezag en eer vermindert was, ſtellen de zinnen weer ſchrap tot het waarnemen der aanbevolene ampten, dog zy zien niet hoe groot een part hun geſpeelt is door de verderffelijke razerny van die acht bazen, die met recht of onrecht de gewezene regeerders de voet zullen lichten, en na hunne willekeur nieuwe op de baan brengen. Dit krijgseinde deed de viandlijke gemoederen uit de ingenome Stad keeren, herſtelde de huizen in een vorige ruſt, en verſchafte, na d' opentlijk geledene ſchaden, een vreedzame verlichting. Alzoo is Middelburg, 't welk door de dronke boeren ingenomen was geweeſt, weder in den ouden ſtaat gebracht.

U I T.

A A N-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

AANTEEKENINGEN

Op de Vertaling van de

BOEREN- en OVERHEIDS

STRYD,

P. Rabus *wil dat den lezer kennelijk zy, dat hy in't voorgaande werkje geene namen duidelijk in't Duits vertaalt heeft, als die reeds in het Latijn ('t welk by Steven Swart in den jare 1673 gedrukt, en by hem vertaler gebruikt is) voor aan in de sleutel, of woordverklaring, aldaar achter het tijtelblad ronduit vermeld staan. D' andere, hoewel ze hem klaarlijk bekend zijn, wil hy, om dat niemand die voor dezen heeft geopenbaart, uit eenige zinlijkheid niet aan den dag brengen, gelijk als die van* Vesupius, Rajerius, *en alle de acht mannen, welke laatste met *** geteekent staan.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Fol. 5. *Aanteekening*

(1) DEze acht mannen waren in't jaar 1672. uit de burgery gekozen, omme in dien gevaarlijken toeſtand van zaken, quanſuis als middelaars tuſſen de gehatede Overheid en't onruſtige gepeupel te zijn. Beronicius ſtrijkt hen over al luſtig deur. Die Latijn kent, mag breeder verklaring in de Latijnſche aanteekeningen zoeken.

Fol. 11. *Aanteekening*

(2) Deze Sekretaris *Phlegon* word in het Latijn, uitgegeven t'Amſterdam by Steven Swart, in't jaar 1673. *van den Brande* genaamt. Zoek hem in't tweede boek.

Fol. 37. *Aanteekening*

(3) Deze Mant... had de Stad Middelburg zoo braaf verſterkt, dat het werk nauwelijks was gemaakt, of 't dreigde om ver te vallen. Daarom ſchertſt de poët met dien veſtingbouwer.

Fol. 41. *Aanteekening*

(4) Of deze geſchiedenis waar, dan of ze van den dichter uit aardigheid is verziert, weet ik niet te zeggen.

Ibid. (5) Die wakkere Romein, toen hy van Sylla klop had gekregen. Zie de Roomſche hiſtoriſchrijvers.

Fol. 43. *Aanteekening*

(6) Ik geloove dat hy de vergadering der acht mannen alhier verſtaat.

Fol. 45. *Aanteekening*

(7) Vader Homerus heeft in zijn Iliaden gelieven te zeggen, dat deze Therſites niet alleen de allerleelijkſte van geheel Griekenland, maar ook een onbeſchofte kakelaar was, die van Achilles met een vuiſtſlag, om al zijn ſnappen, doodgeklopt wierd.

Fol. 51.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Fol. 51. *Aanteekening*

(8) *Dorotheus*, by letterverzet voor *Theodorus* (*Dirk*... Hy noemt hem een man van Goddelijken naam, om dat *Dorotheus* in't Grieks beduid *een gave Gods*. De toenaam, gelijk ook die van alle d'andere, hadden wy hier bygevoegt, dog is om reden uitgeschrapt.

Ibid. (9) *Lardenus* desgelijx voor *Renaldus* (Reinier...)

Ibid. (10) *Anius* in plaats van *Janus* (Joan...)

Ibid. (11) *Roscius* voor *Scorius* (hy verstaat den broeder van Joan...)

Fol. 53. *Aanteekening*

(12) *Minos* [by de ouden een Koning van Kreten, en om zijn rechtvaardigheid van de poëten tot rechter in de Hel verzonnen] in plaats van *Simon* (namentlijk *Simon*....)

Ibid. (13) *Eraſtes* (een naam uit het Grieks gesmeed, van het woord ἐράω *liefhebben*.) De naam is den Zeeuwen wel bekend.

Ibid. (14) *Pylius* desgelijx van Griekſen oorspronk: van πύλη *een poort*. Deze was Laur. W. Verp.

Ibid. (15) Want deze drie laatste waren reeders in kapers.

Ibid. (16) *Porcius* voor *Cropius* (K.K...) een vleeshouwer. De laatste van de VIII mannen.

Fol. 63. *Aanteekening*

(19) De aardigheid is in't Latijn groot. Lux Jovis (den dag van Jupiter) dat is *Donderdag*, en *certamina Martis* ('t vechten van Mars) daar anders dies Martis *Dynsdag* is.

Ibid. (20) Laat dit woordeke u niet ergeren, Hollander, 't is de Zeeuwen eigen.

Fol. 65. *Aanteekening*

(21) Deze *Veſupius* (N.V...), zegt de Zeeuwse uitlegger der duistere woorden, was een zeilmaker, genaamt *Klaas V*.....

Fol. 77.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Fol. 77. *Aanteekening*

(21) In den Latijnſchen druk nitgegeven t'Amſterdam by Steven Swart in't jaar 1673 ſtaat, dat deze, die van Beronicius *Bavienus* word genoemt, een zekere *Bouwenſe* burgervaandrig was.

Fol. 79. *Aanteekening*

(23) Van oude Graven en Gravinnen.

Ibid. (24) De Zeeuwſche uitlegger der duiſtere woorden zegt dat de Poët dit verziert heeft.

Fol. 97. *Aanteekening*

(24) Namentlijk *Hein.*

Ibid. (25) Een bekend dorp buiten Vliſſingen.

Fol. 101. *Aanteekening*

(26) Of dit waar is, dat eertijds de naam van den Abt *Abaldus* was, kan ik niet zeggen: 't Is zeker dat dit de bekende plaats is, die *d'Abdye* te Middelburg genaamt blijft, om dat ze voor de tijden der reformatie een Abdye geweeſt is: alwaar nu de Staten van Zeeland gewoon zijn hunne Staatsvergaderingen te houden.

Ibid. (27) Monnikken doen drie beloften; te weten van een gewillige armoede, blinde gehoorzaamheid, en ſtantvaſtige kuisheid. Nu weten wy immers door ervarenheid, hoe arm, en kuis ſommige onder die quanten ten allen tijde bevonden zijn, voornamentlijk in Zeeland: want als in den jare 1312 de Tempeliers (een ſoort van geeſtelijke) om hunne al te groote macht den Paus en Koningen verſchrikkelijk geworden zijnde, van den Paus, byzonderlijk op't aanzetten van Philips de Schoone, Koning van Vrankrijk, gedoemt waren, om door geheel Europe op eene nacht uitgeroeit te worden, wierd dat werk ook te Zirikzee volbracht, dewijl het huis der Tempelieren aldaar in zeer groote achtinge was, en wierden alle die geeſtelijke gekapot-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

potteert, uitgenomen twee, die toen niet in haar Ko-
vent, maar in een hoerhuis zaten, zoo Boxhorn
zijn Nederlandſche Hiſtorie verhaalt pag. 127. d.
was een gelukje! niet waar?

Fol. 103. *Aanteekening*

(28) Die als gedeputeerde wegens de Stad Tolen, a
daar de Staatsvergadering bywoonde.

Ibid. (29) Na Holland, zegt de Zeeuwſche verklaar
der.

Fol. 105. *Aanteekening*

(30) De verklaarder meent dat de Poët uit ſnakery
dit kluchtje verziert heeft.

Fol. 107. *Aanteekening*

(31) De verklaarder zegt (ik wete het anders niet)
dat hier verſtaan word de Heer *Hubert*, Sekretari
van de Staten van Zeeland.

Fol. 111. *Aanteekening*

(32) De Sekretaris van Middelburg, broeder van der
vorensgemelden, wiens naam David was.

Fol. 119. *Aanteekening*

(33) Dat wy Hollanders den *Doele* noemen.

Ibid. (34) De verklaarder noemt hem *Pieter de* ...
zijn toenaam verzwijge ik.

Fol. 121. *Aanteekening*

(35) Die by Armuiden gelegen zijn.

Fol. 133. *Aanteekening*

(36) Hier aan ziet men de heerlijke ordre; de boe-
ren wachten zoo lang niet, tot dat zy bevel krij-
gen van hunne hoplieden, om weer na Middelburg
op te trekken, en de gevangene heeren te ontſlaan,
maar zy zelf belaſten en ordonneren zulks hunne o-
verſten. [*Dictantque ſuis mandata tribunis.*]

In

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

EPITAPHIUM HEROIS
ADRIANI de HAZE.

EGregia DASYPUS *referens virtute leonem*
In bello, adversus Britonas super æquora gesto,
Impavidus pelago stetit, aggrediente molossum
Agmine, quem tandem glans ferrea misit ad astra,
Vindictæ cupidum violato jure profundi.
Advena, quisquis ades, Zelandæ encomia gentis
Ista refer, lepores demta quod pelle leonem
Assumant, quotquot nostro versantur in orbe.

Ex Belgico versum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

GRAFSCHRIFT
VOOR HOPMAN
ADRIAAN de HAZE.

Oſtendunt terris hunc tantum fata.

DE HAZE, een fiere leeuw in't Britſche zeegevegt,
Stont pal in 't midden der gepreſte waterhonden,
Tot hem een kogel heeft voor uit na God geſonden,
Om wraak te vord'ren van 't geſchonde waterregt.
Sta vremdeling, en zeg tot glory van de Zeeuwen,
Dat hier DE HAZEN zelfs veranderen in leeuwen.

J. ANTONIDES
vander GOES.

IN

IN ADVENTUM
CELSISSIMI
Arauſionenſium,
ET NASSOVIORUM PRINCIPIS, FLESSINGÆ DOMINI, &c.
GRATULATORIUM.

CUrribus æthereis toties Hyperione natus
Signa per obliqui bis ſena volutus Olympi
Cuncta ſalutifero terræ loca lumine luſtrat,
At Belgas meliore videt, nec tempore tanto
Acceſſu dignatus erat decorare clientes
Naſſoviæ Tradux, tandem ſed vota, preceſque
Audiit, & noſtris gratus ſe moenibus infert,
Fleſſingamque tenet. Salve ter maxime Princeps,
Heroum regale genus, terræque, polique
Primus amor, claro deſtemmate digna propago,
Dignus avis, atavisque tuis, lux poſtuma nobis
Extincto genitore micas; nec terra capaci
Suſtinuit gremio duplex admittere lumen:
Hoc nobis ſpecimen radijs inſigne coruſcis
Suppeditas, in te Gulielmi infuſa refulget
Gloria, quo quondam ſub vindice Belgica tellus
Frænatasque minas, debellatumque pavorem
Senſit, & Auſtriacas abrupit tuta catenas,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Ac libertatis noſtro primordia tractu
Conſtituit, reliquas poſt diffundenda per oras.
In te magnanimi rurſum vis inclyta ſurgit
Mauritii, toties niſus qui gentis Iberæ
Fregit, & Heſperios valida conſtrinxit habena,
Geſſitque innumeris cumulatus bella trophæis.
Tu Fridericus eris, de quo ſuffuſa pudore
Ingenuo ſatius Clio putat eſſe tacere,
Quam ſtrictim gracili quædam decerpere cantu.
Hinc tibi præcipuo Procerum ſuffragia prima
Ferre dedit paribus conjuncta Zelandia votis,
Teque Ducem, terrâque ſimul, pelagoque potentem
Deſtinat, & dignum, merito inſtigante, fatetur,
Omnes Majorum cui deſignentur honores:
Qui quamvis prima tantum florente juventa
Ternis tres alios luſtris adjunxeris annos,
Munere Naſſoviis ſoliti ſe jungere fati,
In te digna ſenum miro illuſtrata nitore
Fulget, & a nullo patitur ſolertia vinci.
Quantùm ego, qui dotes animi, qui lumina menti
Inſtillata tuæ, potius quam pangere poſſim
Suſpicio, ſpecimen veri oſtentare clientis
Auſus, ad exilem duxi mea plectra camœnam,
Hoc voto factura modum, Te noſtra fruatur
Patria, & incolumi vigeas virtute perennis,
Te Populi, Te Terra probet, repetantque frequenter,
HIC ERIT, HIC MANEAT, NOSTRI SACRA
DESTINA SECLI.

Fleſſingæ x°. Kal: 8br:
A°. æræ Chriſt: 1668.

IN

IN DISCESSUM

CELSISSIMI

Arauſionenſium,

ET NASSOVIORUM PRINCIPIS, FLESSINGÆ DOMINI, &c.

PROTREPTICON.

TUrbine quam rapido cedunt revoluta, ruuntque
Gaudia, quæ noſtri fuerant effuſa Dynaſtæ
Adventu placido! quarta vix luce renata,
Spendidior ſolito Phœbus caput intulit orbi,
Et Princeps molire gradum? quæ culpa, quis error
Te noſter celerare jubet? te juncta clientum
Vota vocant, ipſo reboant tormenta fragore,
Ac ſuêrant plaudente minus, ſcloposque reponit
Incola, ſolicito perculſus corda dolore:
Quin etiam cœli facies lætiſſima toto
Tempore, quo noſtris viſum eſt inſiſtere terris,
Te fulget redeunte parum, loca turbidus horror
Occupat, & ſimili ſqualleſcunt omnia luctu.
Sed quo præcipitem voces, ac fervida dicta
Abripiunt? arctis igitur condenda latebris
Hic jacet virtus, venturaque fama laboret?
Non patitur commune bonum, divina reclamat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Chriſtiadûm ratio, noſterque renititur orbis:
Præſaga nam mente vident, te cuncta manere
Majorum decora, & veſtigia digna prementem,
Ut gradibus quædam pars eſt modo tradita primis,
Collati merito ſcanſurum culmen honoris:
Conjectantque brevi, quæ jam ſpectare negatur
Munia, ſemota tibi præſtolantia ſede,
Ad noſtros etiam fama referenda penates.
Interea, ut fuimus dum te præſente potiti,
Strictûras animi tenues, inſignia cultus
Exigui dedimus, noſtræ quibus addere vires
Nil potuere magis, tibi ſuffectura voluntas
Sed patuit, ſtudium populi, non facta libranti:
Haud aliter devota tibi Fliſſinga ſequetur
Te votis, precibusque ſuis ſociabit euntem,
Ut Superûm, terræque bonis cumulatus abundè,
Quæ tibi cœleſti generarit copia cornu,
In cunctos nullum ſpargas peritura per ævum.
Quam vellem Indigenûm tota accedente coronâ
(Qui ritus patriis quondam obſervatus in oris)
Ipſe tuum ſtipare latus, præſensque videre
Quem, ceſſante via, dederint tibi Numina portum!
Hic mos ſed longis quando antiquatus ab annis
Deſijt, & noſtro non eſt revocabilis auſu,
Hæc fidei ſincera meæ, fidique clientis
Interpres, ſociam Princeps ſe ſumme camœna
Junget, & à vigili ſi reſpirare labore
Contigerit, placidam poſcet te cernua dextram.

8°. Kal: 8br:

CAR-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

CARMEN FUNEBRE,

IN

Obitum clariſſimi ac eruditiſſimi Viri

D. JACOBI MICHAELIDÆ,

MEDICINÆ DOCTORIS.

Fato functi VII *April: Anno* 1671.

DUm ſtupet, & vacua reſupinus Navita Cymba
Faſtidit torpere vadum, Phlegetonte relicto
Squallidus infernum greſſu petit alite Regem,
Atque ait, umbrarum domitor, cœtuſque ſilentum
Arbiter, ætheria nobis inimicus in ora
Graſſatur, variis hominum qui fata medelis
Præveniens ſoliti minuit mihi jura tributi.
Vix modo Zelanda minimum de gente trientem
Attrectare datur, vitæ ſi longior uſus
Adſit, erunt metuenda tui dispendia regni.
Quippe annis animisque vigens, medicæque peritus
Artis, & Auſonii reſerans oracula Celſi
Ac Coi dictata ſenis, medicamina ſolers
Eruit, haud dubiam morbis latura ſalutem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Tum ferrugineam torva gravitate verendus
Cæſariem quatiens Erebi dux, omina ſunto
Vana procul, dixit, ſolitæque crepidine ripæ
Perge Senex pavitans, ac munera nota capeſſe,
Hæc me cura manet: quo poſtquam Porthmea dicto
Arcuit; acciri Furias jubet, ilicet omnes
Conveniunt, Dominique ſui mandata repoſcunt.
Tunc ait, Eumenides Nocte ac Acheronte propago
Edita, lethificis homines cumulare ruinis,
Et terris afflare ſcelus quodcunque parata,
Nunc facibus veſtris opus eſt, nunc viribus uſus.
Mattiacûm luſtrate plagas, celerique volatu
Meſſopolin petitote, ubi noſtris invidus auſis
Se Florentiades celebri de ſemine tradux
Arte probat patriâ, Parcarum ſtamina rumpi
Impediens, ſalubresque ſagax proferre medelas.
Hic veſtra virtute cadat, temeraria facta
Qua meruit gravitate luat; ſic ordine fata
Antiquo, & fixo ſtabunt decreta tenore.
Ut finis fandi, Ditis mandata Sorores
Accipiunt hilares, & quo violentia major
Æſtuet, ac validis adeant impreſſibus hoſtem,
Acturas ſimili ſecum feritate Miniſtras
Anginam Febrimque trahunt, ſtatuuntque repente
Nil veritum tentare virum, ne forte morando
Irrita procedat vano molimine labes.
Ventum erat ad gemino Diris penetralia caſu
Cognita, dum charæ genitricis ab ubere raptus
Occubuit natus, partuque levata ſecundo
Eſt natum reſecuta parens, tunc agmine facto
Irrumpunt, adeuntque virum; forte ille legendo

Mira

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Mira recenſebat veterum dictata ſophorum,
Et qua depoſitis poſſet ſuccurrere, ſolers
Veſtigabat opem; ſubito cum pectus & ora
Faucesque afflari, totasque caleſcere fibras
Senſit, & ardentes turgeſcere ſanguine venas.
Actutum aſpiciens rerum exoptata ſuarum
Principia, exitii nequaquam ignara futuri
Illatoque cohors damno truculenta triumphans,
Triſtibus in tectis Febri Anginaque relictis,
Limina Tænarii repetit feralia clauſtri.
Ille autem inſolitos impar ſufferre dolores
Perculſusque malis (ſi non conſtantia luctus
Elevet, & Virtus cruciatum animoſa repellat)
Mox pereat: vigilum ſed provida cura medentum
Fata repentino ſiſtit properantia greſſu.
Nil tamen in virus potuere Machaonis artes
Lethificum decernere opis, vis acrior urget,
Increſcit rapidæ ſenſim violentia febris,
Et fauces utrinque premit tumefacta Synanche
Acrius, atque animæ tandem ſpiramina claudit.
Et Florentiadæ vix ſenæ temporis horæ
Præteriere quater, ſanus quibus, æger iisdem
Succubuit letho, ſuperasque emiſſus ad oras
Spiritus, æternos Cœli novus incola fructus
â Domino præſente capit, datur ora tueri
Jam propiora Dei, digna mercede laborum
Inclytas ætherei carpit jam gaudia cœtus.
Quid mihi tunc animi, quæ ſpes, quæ deſtina mentem
Fulciit, & quaſſas inopino funere vires
Muniit? extremæ poſitam conamine vitæ
Et luctantem animam, deſignantemque receſſus;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Adjungique Deo vinclo meliore petentem
Quum vidi, & lacrymis manantibus ora rigavi.
Nempé ego colloquio, ſtudioque faventis amici
Privandus poſthac, nullum in mœrore levamen
Tutius experior, tenui quam carmine quædam
Affectus dare ſigna mei, memorisque camoenæ
Mattiacum monumentū aliquod proferre per orbem.
Interea tantæ venerande propaginis auctor,
Pæonii columen cœtus, decus omne tuorum,
Præſidium afflictis, ſtatio certiſſima Muſis,
Propitia dignare manu, nec deſpice munus
Flebile, & ingentes rara virtute dolores
FLORENTI ſupera, fatisque volentibus ultro
Accede, atque Deum, ſeu res tibi proſpera cedat,
Sive adverſa fluat, velut omni ſanxit ab ævo,
Immotumque dedit, prece ſupplice pronus adora.

IL-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

ILLUSTRISSIMO AC GENEROSISSIMO DOMINO D. PETRO GROTIO,

Potentiſſimorum ordinum Fœderati Belgii, ad Regem Chriſtianiſſimum Legato.

PROPEMPTICON.

NOn vanæ ceſſere preces, ſunt conſcia voti
Sidera, & æterno placet aſpirare Tonanti.
Digna Patris ſoboles, Batavo ſuppoſtus Olympo
Magnus Atlas, decus & noſtrarum deſtina rerum,
Franciadûm tota meritis celebratus in aula
Meſſopolin præſens hilarat, vultusque ſerena
Majeſtate beat GROTIUS, lucisque per oras
Diſperſæ varias etiam concedere partem
Dignatur nobis aliquam, licet illa voluptas
Sit brevis, & tanti pereant cito gaudia fructus.
Non ſecus ac primo quoties rutilantior Eos
Lumine promittit radios, tum fuſa repente
Exoritur nubes, frontemque obtendit opacam.
Carpe tamen Vir magne viam, ſic publica poſcit,
Sic privata ſalus, Patriæ ſic cauſa quietis
Ex motu ſperanda tuo, tu nobile fulcrum
Indigenis, noſtræ te florent auſpice terræ.

Haud

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Haud aliter Celsæ tuus ille propaginis auctor,
Communis stupor Europæ, supraque fluenta
Castalidum & titulos, miri monumenta relinquens
Ingenii exhibuit Genitor, fuditque per orbem
Munera, quæ seclis laudem meritura futuris.
Dogmata seu diæ Themidos, sanctæve placebat
Relligionis honos, dictisque afflata Suadæ
Labra per omnigenas diffundere divite linguas
Copia, & eloquii fluidum proferre nitorem,
Seu libuit faciles trahere ad sua jura Camœnas.
Hac tu stirpe satus, celebri dignissimus ortu
Auspiciis similes iisdem complecteris artes,
Inseruitque tuos Genitor se totus in actus.
Hoc illustre tuæ specimen virtutis in aulâ
Franciadûm LODOICUS habet, meritoque fatetur
Dignius oblato liceat cui munere fungi,
Non potuisse ullis Procerum suffragia votis
Eligere, & tantas rerum committere habenas.
Hoc animus facit, hoc series exacta laborum,
Exemplo monstrante viam, sic ordine certo
Spes eadem sequitur, fœcundaque germina nisu
Culta tuo in Patriæ surgunt producta salutem.
Ito bonis avibus, numen tua cœpta secundet
Prosperiore polo, facto latus agmine cingant
Angelici sacra turba chori, vigilesque paranto
Jugiter excubias, capitique pericula charo
Pellunto, & nocua tutum servanto ruina.
Seu tractu libet ire maris, sua carcere claudat
Flamina, & adversos constringat compede ventos
Æolus, & nullis albens fremat unda procellis:
Sive solo properare juvat, sit tuta viarum

Or-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Orbita, ſiſtantur facili veſtigia calle,
Deſuper ætherii nunquam vacet aura favoris;
Dum tandem, optato decurſo tramite, portum
Nobile depoſitum turba comitante ſuorum
Sentiat, & longa valeat gaudere quiete.
Hæc voti nunc ſumma mei, quid enim aſtra fatigem
Infirmis ultra precibus? nihil indole MAGNI
Dignum Pierii poſſunt depangere cantus:
Deficit ipſa Erato, plus eſt quod ferre mereris,
Et majora facis; ſtudium tamen aſpice proni
Nec ſperne obſequium, quamvis ſit vile, clientis,
Immeritumque animi foveat blanda aura ſereni.

Stat. 3. Syl. *Ecce nobis Maximus alter.*

Kal. Quintil. Anno 1671.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

ILLUSTRISSIMO
AC
GENEROSISSIMO
DOMINO
D. A. BORSSELE
VANDER HOOGE,
CREATO
CONSULI MEDIOBURGENSI
XI. Kal. Septemb. 1671.

CARMEN GRATULATORIUM.

UNde mihi insueto saliunt præcordia motu,
Et trepidat mens acta Deo, venaque tumenti
Phœbus & Aoniæ veniunt ad sacra Sorores?
Fallor; an optatæ faciunt solennia lucis
Hos animos, adduntque novas in carmina vires
Munia, quæ meritum tollunt sublimia CELSUM.
Nec male: si tota simul applaudente corona
Indigenûm, tantis quanquam conatibus impar,
Subsidensque oneri, pompam hanc stribligine linguæ
Deteram, & audaci tester mea gaudia cantu.
Nam quî te memorem, dignisque encomia verbis
Eloquar? ô Patriæ columen mirabile nostræ,

Bel-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Belgarumque decus, priſco quem ſtemmate digna
Nobilitat Virtus, cujus ſe Suada medullis
Inſeruit, ſedemque ſuam jus pectore fixit,
Et fidei candor, remeat quo vindice florens
Relligionis honos, prudentia cujus ad omnes
Apta vices, varios micuit teſtata per uſus,
Indiciumque dedit, dextræ moderamine nullo
Alterius Patriæ melius gratantis habenas
Torqueri, ad nullum majori jura tribunal
Ordine poſſe dari, meritis ſeu digna ferantur
Præmia, ſeu juſtis plectantur crimina pœnis.
Hinc cita proclivi Procerum ſuffragia nutu
Acceſſere tibi, quæ non levis aura favoris,
Gratiave obliquo gradiens temeraria paſſu
Extudit, aut cunctis notus nimis ambitus oris,
Sed certus ſolido nixus fundamine rumor,
Et concors veri ſtudium proferre coegit.
Si quondam extiterint magna ad faſtigia rerum
Elati, atque urbis ſupremo jure potiti,
Librata impulſu dubio ſententia longùm
Nutavit, variisque labans à partibus hæſit.
Quem multi innumeris cupiere ad ſidera vectum
Laudibus, hunc alii dictis ſprevere nefandis,
Et voluere imo raptum Phlegetonte recondi:
In te alia eſt rerum facies, te publica vota,
Te poſcunt privata ſimul, vox omnibus una,
CELSE regas, civesque acri tutamine firmes.
Non ſecus OEnotriis olim rediiſſe lacertis
Fultum, & ſe reſonâ plaudentum voce Quiritum
Tullius exceptum memorat, cum jura vigorem
Acciperent iterum, paſſimque furore remoto

Cede-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Cederet attonitâ maleſuada licentia Româ;
Ille redit, patriæque iterum data frena capeſſit.
Hoc animo immanem gaudens domuiſſe tyrannum
Pronus adoravit faſces, geminoque beatus
Conſule ſecuræ populus tulit otia vitæ
Rurſus, & excuſſo gentis cervice capiſtro
Blanda quies Latio cum libertate reluxit.
Sic modo præteritum ſperat reparata nitorem
Auſpiciis Vir magne tuis, te vindice tellus
Mattiacum curſu cernet revoluta ſecundo
Secula flaventi nomen debentia maſſæ.
Te duce Meſſopolis cultu decorata recenti
Altius exſurget, fundet ſe copia pleno
Gurgite, nec reliquis ultra minor urbibus ibit;
Poſtponi metuens, & culmine ſidera lambet.
Te præeunte duæ concordi fœdere Divæ
Relligio, viſuque Themis reverenda ſevero
Hic ſolium figent, & ſontibus alma piandis
Adjunget placidam facilis Clementia ſedem.
Te modo cunctorum flexum prece ſupplice Numen
In commune bonum, noſtræque in commoda gentis
Det ſupereſſe diu, multosque iterata per annos
Munia continuos redeant patientia fructus.
Interea obſeptæ fœdo pedore Camœnæ
Auxilium, vir Celſe, tuum lucemque benigni
Sideris expoſcunt, quas ſi dignere favore
Propitio, ingenuæ tollent caput altiùs artes,
Et ſtudiis reddetur honos, nec patria Martem
Eſt modo pacificam ſed jactatura Minervam.
Hoc decus omne tibi, vigilique hæc debita menti
Gloria, quam memores ſpargent in ſecula faſti:

Quæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Quæ ſi Pieridum ratio tollatur alumnis,
Blande nec abjectos relevet ſi gratia Vates,
Quo fugiant, ſedes nusquam vacat, irrita cedit
Spes omnis, denſisque jacet demerſa tenebris.
Hæc ego torpenti lentè ſtillantia vena
Vir pedibus venerande tuis ſubmitto, precorque
Cernuus, ut placido libeat modulamina vultu
Aſpicere, atque humilem ne dedignere clientem.

*OINOPHLYGIA. ****

PHILOSOPH: PROF:

Hæc eſt, effere reſtio, & balatro odioſe,
oblata ruſticitati duritatique tuæ.

INgluvie trepidum, miſeraque voragine ventrem
Submerſumque mero, poſito cane, muſa, pudore:
Et meritis ſi forte viris encomia plectro
Sublimi celebraſſe tumes, nunc paſſibus æquis
Stertentem deprome ſuem, quem vidit eodem
Sol rediens ſtratum ſeptena luce cubili.
Expectata dies aderat, qua gurgitis alvum
Impletam attonitus ſtupui, titubante ferebat
Membra gradu, laxis ægri compagibus oris,
Menſæque inclinans foedis ſingultibus ante
Jactatis, miſſoque iterum ad præludia ructu,
Confudit poſitasque dapes, olidoque liquore

* οινοφλυγία. i. e. Ingurgitatio vini.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Miſcuit in tali nunquam deprenſa paratu
Fercula, tunc animum pœne effuſurus in illo
Conatu, ſophiæque imo fundamina corde
Tracturus, non voce homines ſuperosve requirit.
Solus adeſt vini fluidi ſonus. Hoc putat unum
Artibus auxilium. Vomit exſorbetque petitum
Alternante modo: donec laſſata frequenter
Exta negant aditum. Vox excidit omnis, & hæret
Incoctum ſtomacho. Tali tunc anxia caſu
Subligar audet anus tremula contingere dextra,
Exanimumque inguen gelidis deducere niſa
Viſceribus, mulget, lotiumque educit, ubi adſtat
Lychnum ancilla gerens, caprimulgus fortiter ipſe
Urget, & officium laudans uxoris amoenum
Hoc facinus tentare velit, ſed munere digno
Implicitus turpi tergit labra ſordida tabo.
Detrahit hæc caligas multo pædore natantes,
Hæc femoralia habet; thoracis gaudet at ille
Exuvijs, conditque caput candente galero.
Ad ſtabulum tandem * Delphax defertur, & illic
Grunnitu immani, crapulaque ingente fatiſcit.

* δέλφαξ. Gr. Porcellus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

ANT. BORREMANSIUS VARIARUM LECTIONUM LIBRO

CAP: VI.

VAcuas præbete aures, amici; nam nulla uſus circuitione rem ipſam ordior: Biennium fere eſt, quod in Zelandia fuit Antonides, juvenis ex poëſi Batava notiſſimus, qui de gravitate cum Virgilio, de facilitate vero cum Ovidio contendere videri poſſit. Huic multa cum narraſſet viri iſtic auctoritate conſpicui filius de præceptoris ſui prompto ingenio & eximia memoria, incenſus eſt deſiderio iſtum hominem videndi. Hic itaque in ejus, & amicorum aliquot, qui aderant, gratiam continuo accerſi. Venit homo, ſtatura parvus, corpore obeſulus, colore ater, pannis annisque obſitus, quem ex illuvie & ſordido veſtitu nullius eſſe pretii judicaſſes. Tamen ſi vultum attentius conſiderares, aliquid ſupra vulgus præ ſe ferre videbatur. Erat enim torva in facie ſeveritas, ardebant oculi, & pedes ac brachia miram corporis agilitatem continuo motu indicabant. Avidi omnes hominem circumſtant, ac rogant num vera eſſent, quæ a diſcipulo acceperant. Vera? inquit: imo veriſſima ſunt omnia. Quibus cum ſe fidem adhibere poſſe negarent, *Berenicius* (id homini nomen erat) ira accenſus non dubitavit eos convitijs inceſſere, aſinos beſtiasque appellans. Ac quoniam erat tunc tempo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

ris, ut sæpe alias, largius aspersus flore Liberi patris, Thrasonem agere non erubuit. Mira narrat de ingenii sui promptitudine, deque extemporalitate sua. Hæc omnia illi vino adscribere. Tum noster memorare incipit, ut Ambrosij Calepini Dictionarium octingentis vocabulis locupletaverit: ut possit semel audita ex tempore versibus comprehensa pure pariter ac eleganter efferre: ut denique sæpius novellas sive chartas hebdomadales stans pede in uno ex Belgico transfuderit in Græcum aut Latinum sermonem, eumque non solutum, sed metro alligatum. Quæ omnia cum videret nulli fieri verisimilia, furenti similis foras erumpit, atque plenis buccis debacchatur. Postero die idem consortium convenerat Medioburgi in quodam celeberrimo diversorio, ut una convivarentur. Illic, ut fieri solet, inter patinas & pocula, varijs de rebus verba fieri, ac tandem de negotijs publicis agi coeptum est; maxime quidem de pugna navali, quam nuperrime nostrates fortiter adversus Anglos pugnaverant. In qua cum præ cæteris egregio animi robore, & invicta fortitudine *Hasius* eminuisse diceretur, Zelandicæ cujusdam navis præfectus, statim Antonides ille, ut non festivi tantum, sed & prompti admodum ingenii est, pectore sereno hos versiculos deducit.

De Haze, enz. Epitaphium vide pag. 146.

Vix ac ne vix quidem hoc Epigramma, musis bene faventibus, prolatum chartæque mandatum erat, cum in idem, quo nostri confidebant, cubiculum sese infert *Berenicius*, eo adductus a suo discipulo. Quam pote-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

poterat optime atque humaniſſime ſe excuſat de præterito die, rogitans ut æqui bonique conſulere velint, quæ tum feciſſet ebrius. Atque hic iterum eadem repetit de promptitudine ac extemporalitate ſua, & offert ipſe periculum, ſi velint, experiri. Quare cum eadem a ſobrio audirent, quæ ebrius ante dixerat, hominem explorare conſtituunt. Ergo Antonides ei exhibet Epigramma modo a ſe factum, de eo judicium ſuum ut promeret. Legit lectumque utroque pollice probat: & quid obſtat, ait, quo minus id continuo civitate donem Latina? illi mirabundi currenti calcaria addunt, ut conſtaret, quid hominis eſſet. Interea, dum loquuntur, viri mutari vultus, ac totus ipſe tremere, ac ſi Apolline plenus eſſet. Sed tamen priusquam ſe operi accingeret, paucula rogavit, quæ ſibi videbatur in Epigrammate non ſatis percipere. Quærebat quid ſibi vellet vox belgica *pal*, & quo Latino vocabulo exprimi poſſet. Dein petebat ut ſibi liceret præfecti nomen, in quo ſitum eſt totius Epigrammatis acumen, aliqua periphraſi circumſcribere, quandoquidem inauditum eſſet Latinis auribus. Omnibus in id conſentientibus, quin habeo jam inquit vocem, quæ egregie hoc nomen ob oculos ponat, & noſtro conveniat inſtituto. Ea eſt *Daſypus*: ſic enim lepus, quod nomen cum præfecti nomine coincidit, appellatur, quia eſt animal valde hirſutum, & villoſos habet pedes. Agite, ſingula mihi legite diſticha belgice, & ea vobis reddam Latine. Inſit ergo Dominus Buzerous, qui inter illos erat, & ipſe eximius poeta, quem *Beronicius* ita κατὰ πόδας ſequitur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Egregia &c. Respice Epitaphium, pag. 145.

Quam primum absolvisset, quasi re bene gesta, in cachinnos solvi, & exertis duobus mediis digitis frendens cum magno ululatu cunctos ridere coepit. Cum illi interea hanc extemporalitatem laudibus ferrent, accensus etiam est desiderio idem & Græce tentandi. Scilicet gloria quisque ad studia incendimur, & laudes laudato vires addunt. *O miram ingenij facilitatem!* Bis terve scabit caput, oculos in terram flammeos defigens, & mox non interrupto tenore idem epigramma recitat Græce, addens, *daar is't in't Grieks*, hoc est, *En vobis Græcum.* Tunc Satyrum denuo agere, ut ante, nec se temperare a risu intra horæ quadrantem. Quale autem Græcum fuerit Epigramma, certo non scio; istud certum est, a Joanne Frederico Gymnicho, qui tunc temporis Teutoburgi summa cum laude Græcas literas profitebatur, (ipse enim aderat) prælatum fuisse Latino. Quare autem hic inseri non possit, hæc causa est potissimum, quod pronuntiarit adeo rapide, ut nullus, quantumvis calamo celer, dictantem scribendo assequi potuerit. Post hominem varie exploraruntur: sed ea semper dedit specimina suæ in re literaria eruditionis, quæ omnes obstupescerent. Varias linguas ita loquebatur, ut singulæ ipsi viderentur vernaculæ, cum primis Gallica, & Anglica, & Italica. De Latina nihil aliud dicere attinet, quam literatissimum virum Joan. Fred. Gronovium aliquando subveritum fuisse cum eo loqui Latine. Græcam usurpabat, tanquam maternam, eamque præ cæteris in deliciis habebat. Diu ea differebat

cum

cum clariſſimo Gymnicho, quem cum eo ſermonem habebat, finiens in hæc verba: *Piget me diutius tecum Græce loqui; nam diſcipuli mehercule mei, modo annum ei diſcendæ linguæ impendiſſent, melius te loquerentur.* Cum hoc & alia quædam liberius ab eo dicta non nemo ægre ferret, proptereaque homini verbera minitaretur, ille, ut erat ad quævis paratiſſimus, ultro ſe pugnæ offerebat. Quin, inquit:

——— *Age, ſi quid habes, in me mora non erit ulla.*

De omnibus fere priſcis in utraque lingua ſcriptoribus differebat pro re nata ſolidiſſime, atque id absque ulla hæſitatione, nec præmeditatus. Spuria a legitimis diſcernebat, & quæ phraſes ac voces bonæ quæ malæ eſſent accurata criſi diſtinguebat. Non immerito itaque huic applicaveris, quod de Marco Varrone in Plautinis fabulis judicandis & apud Græcos de Ariſtarcho in Homericis diſcernendis, narrat *Agellius Lib. III. cap. 3.* Huc accedebat memoriæ prodigium, qua comprenhenderat totum Horatium, Virgilium, plurima Ciceronis, & utriusque Plinij, ac non auſim dicere quorum præterea autorum, ex quibus, que velles loca, memoriter recitabat, addens & librum & caput: quin & verſum in Poëtis, ubi extarent. Juvenalem ita in ſuccum & ſanguinem converterat, ut non verſus tantum; ſed & omnes propemodum literas in numerato habere dici poſſet. Ex Græcis Homerum cum quibusdam Ariſtophanis Comœdijs edidicerat, atque ita edidicerat, ut ſtatim proferret quoscunque verſus deſiderares. Cujas fuerit hic *Berenicius* nemini unquam dixit: nam quoties ſuper patria rogaretur, ſic fere reſpondebat, patriam cujusque eſſe ubi cuique bene eſt. Suſpicantur nonnulli eum in Gallia fuiſſe Profeſſorem, alii Jeſuitam, vel alicujus generis Monachum: ſed incerta horum omnium ſunt judicia. Iſtud multis eſt notiſſimum, plurimos annos oberraſſe eum per Galliam, Angliam, & noſtrum imprimis Belgium, dum ceu alter Bias, omnia ſua ſecum portat. Dicentibus quibusdam dignum eum eſſe Profeſſoris munere, ſtatim reſpondit, non placere ſibi umbraticam iſtam vitam. Interim

vitam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

vitam tolerabat caminos verrendo, cultros acuendo, & similibus artium mechanicarum vilissimis. Præ cæteris agyrtam agere, ac populo fumos vendere erat huic homini familiare. De victu & amictu ajebat se nunquam fuisse sollicitum; susque enim deque se habere quemadmodum vestitus esset, & naturam parvo esse contentam. Nihilo minus gaudebat sæpe interesse largioribus compotationibus, præsertim apud populi fæcem, in quibus interdum delitescebat totum octiduum, imo & diutius. Neque sobrium obijsse, acerbum fatum, quo functus est, satis ostendit: nam mortuus inventus est in palude, suffocatus aqua ac limo. Id Dominus Buzerous, Poeta ingeniosissimus, significat hoc, quod illi posuit, epitaphio:

Hier leit een wonderlijke geest:
Hy leefde en stierf gelijk een beest:
Het was een misselijke Sater:
Hy leefde in wijn, en stierf in't water.

Quorum verborum hæc fere est sententia; eo loco situm esse hominem miri ingenii, qui bestiæ instar cum vixisset, bestiæ quoque instar obierat: Satyrum egisse dum omnes ridet: vino vitam oblectasse, jam eandem finisse aqua. Habes, lector, historiolam, quam promisi. Tu *Beronicii* mirare promptitudinem atque extemporalitatem. Quisquamne credat his ita quemquam posse esse præditum, ut stans pede in uno chartas hebdomadales versibus reddat sive Græcis, sive Latinis? Sæpius tamen hoc a *Berenicio* factum fuisse non modo Antonides, sed & Cel: Philosophiæ Professor Joannes de Raay, qui ante annos quasi viginti *Berenicium* novit, summa cum fide testantur. Quid autem sit de auctario Calepini, quem librum hodie: quam olim, habemus multo auctiorem, istud an *Berenicio* auctore effectum sit, asseverare nequaquam ausim, istud constat, facetissimum libellum, qui nuper hoc titulo prodiit, *Georgarchontomachiæ, sive expugnatæ Messopolis libri duo*, esse a *Berenicio* conscriptum. Verbum amplius non addam, lector, nisi ut discusso tædio alacrius ad reliqua pergas.

F I N I S.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

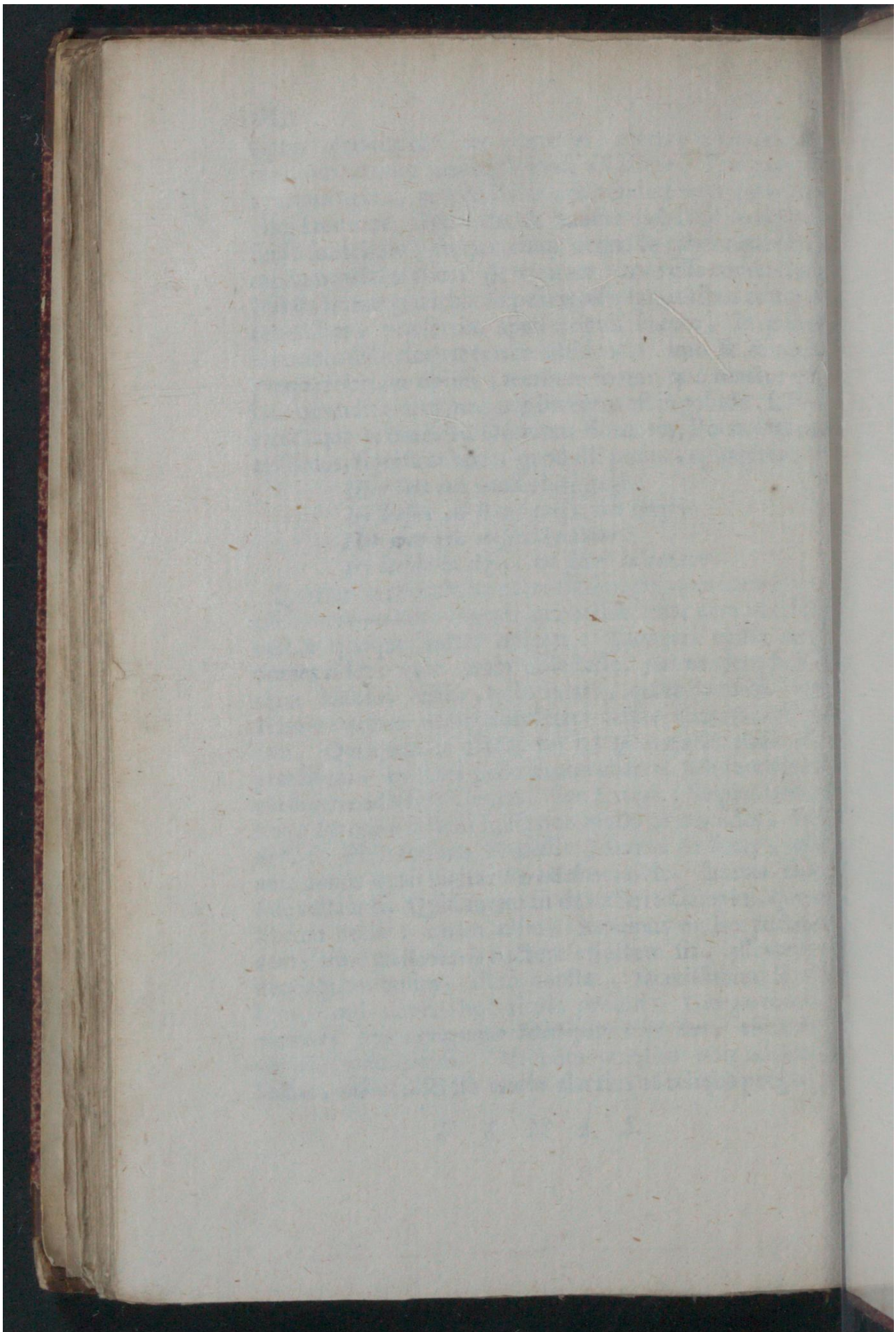

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19

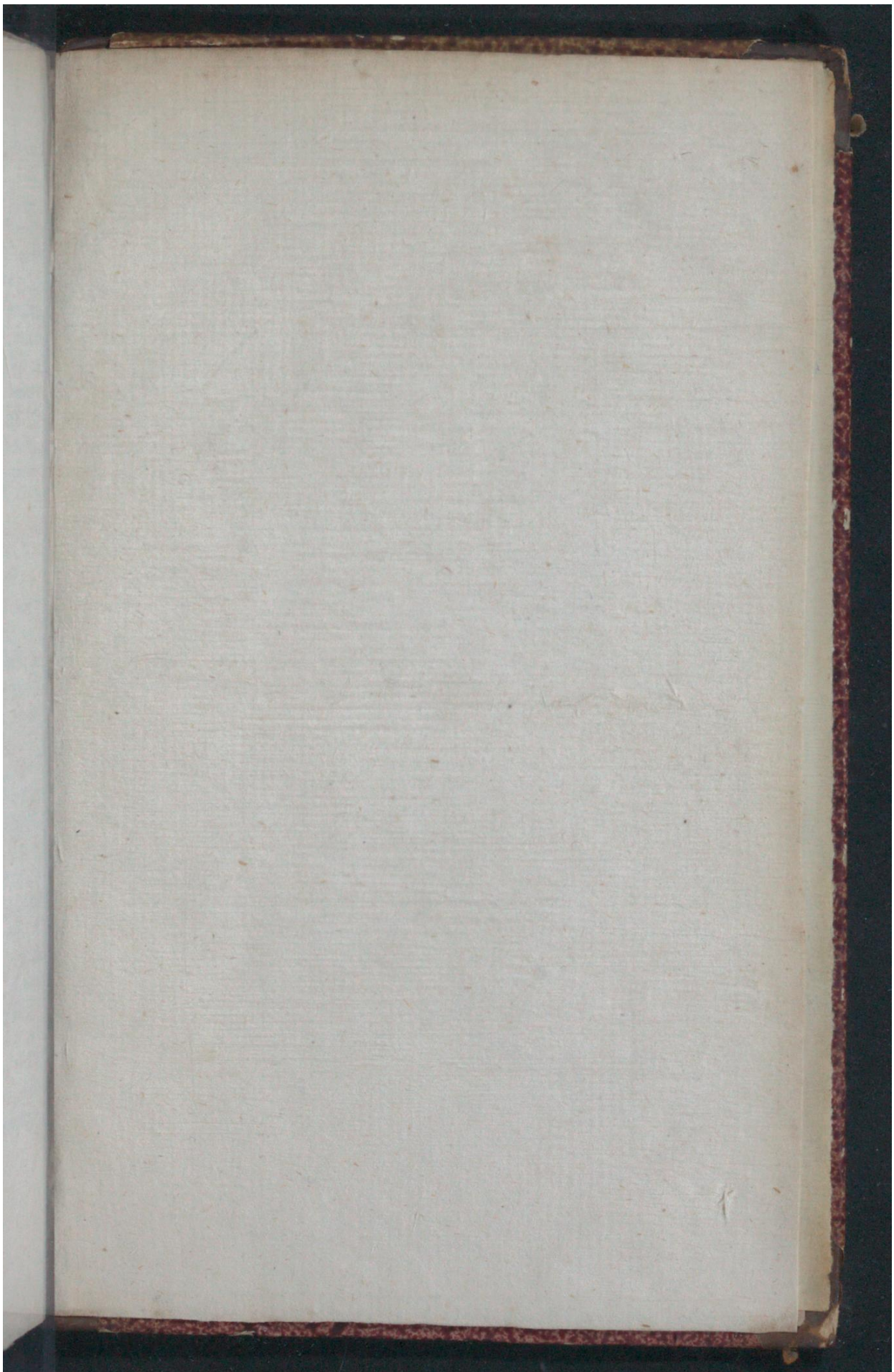

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
29 C 19